

30.05.2021
nr 22 (813)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

*Wierni podczas adoracji
Najświętszego Sakramentu
przedłużają zjednoczenie
z Chrystusem i odnawiają
przymierze z Nim.*

Bp Adam Bałabuch, s. 12

Jeszcze
wiara
nie zginęła! s. 3

Drodzy Czytelnicy!
„Idziemy”
jest dostępne
w e-wydaniu
na stronie:
www.eprasa.pl
www.idziemy.com.pl

Prenumerata redakcyjna tygodnika „Idziemy” na rok 2021

Drodzy Czytelnicy! Nasz tygodnik dostępny jest w parafiach i w kioskach. Istnieje też możliwość prenumeraty redakcyjnej. Można otrzymywać nasz tygodnik do domu! Prenumerata redakcyjna w roku 2021: **cena 1 egzemplarza – 7 zł; prenumerata kwartalna – 91 zł; prenumerata półroczna – 182 zł; prenumerata roczna – 364 zł.**

Zniżka! Przy prenumeracie od 5 do 10 egzemplarzy cena 1 egz. wynosi 5 zł. Koszt wysyłki w całości pokrywa redakcja.

Pismo nasze można zaprenumerować, wypełniając dokładnie poniższy blankiet. Tel. 22 5120095

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata: 	

nazwa odbiorcy		W Y D. D I E C. W A R. - P R A S K I E J 0 4 - 3 5 7	
nazwa odbiorcy cd.		W - w a u l . G r o c h o w s k a 1 9 4 / 1 9 6	
i.k.	nr rachunku odbiorcy	1 7 1 2 4 0 1 0 9 5 1 1 1 1 0 0 1 0 0 5 1 7 2 4 7 3	
kwota słownie		W	PLN
nazwa zleceniodawcy			
nazwa zleceniodawcy cd.			
tytułem		P r e n u m e r a t a t y g o d n i k a	
tytułem cd.		I d z i e m y n a o k r e s	
pieczęć, data i podpisy zleceniodawcy		Opłata: 	

ks. Henryk Zieliński

Jeszcze wiara nie zginęła

Formy kultu Najświętszego Sakramentu zmieniają się w ciągu wieków. Nie zmienia się jednak sama wiara w realną obecność Jezusa Chrystusa pod postaciami chleba i wina po ich przeistoczeniu. Opiera się ona na słowach Chrystusa, który podczas Ostatniej Wieczerzy, podając apostołom połamany chleb i kielich z winem, stwierdził, że to jest Jego Ciało i Jego Krew, oraz polecił powtarzać ten obrzęd na Jego pamiątkę. Święty Paweł w praktykowaniu tego obrzędu widział drogę do sakramentalnego zjednoczenia z Chrystusem i zadanie głoszenia śmierci Pana, aż On powtórnie przyjdzie. Celebrowanie tego obrzędu oraz spożywanie Ciała Pańskiego godnie i z należąca ciężką było pierwszą formą kultu Eucharystii. Drugą było życie zgodnie z wymogami trwania w jedności z Chrystusem.

Praktyka adoracji Najświętszego Sakramentu wiązała się najprawdopodobniej z zanoszeniem go – tego samego dnia lub w innym czasie – chorym i więźniom, którzy nie mogli uczestniczyć w liturgii. Ale droga do ustanowienia uroczystości Bożego Ciała była jeszcze daleka. Wcześniej pojawił się zwyczaj zachowywania Najświętszych Postaci na Wielki Piątek, kiedy to Kościół nie sprawuje Mszy świętej. Potem cząstki Eucharystii zaczęto składać w zainscenizowanych grobach Pańskich, bo zgodnie z Ewangelią Pan Jezus spoczywał w grobie do trzeciego dnia. Tradycja chrześcijańska wyliczyła ten czas na jakże symboliczne 40 godzin. Wspomina o tym między innymi św. Augustyn. To najprawdopodobniej było inspiracją do praktyki czterdziestogodzinnej adoracji Najświętszego Sakramentu. W średniowieczu, podobnie jak wiele innych praktyk, nabrała ona charakteru pokutnego, wreszcie wynagradzającego za karnawałowe grzechy tuż przed Wielkim Postem. Specjalne czterdziestogodzinne adoracje urządzało też w przypadku wielkich zagrożeń – np. wobec najazdów tureckich.

Równolegle – podobnie jak w czasach apostołskich – pojawiały się zwątpienia. Dotykały one nie tylko świeckich, ale i wykształconych w teologii duchownych. Bóg na te akty niewiary odpowiadał przez wielkie cuda eucharystyczne. Łącznie było ich do naszych czasów po-

nad 130. Najgłośniejsze z nich miały miejsce w Lanciano (ok. 750 r.) i w Orvieto (1263 r.). Odpowiedź przychodziła również za pośrednictwem wielkich mistyków, jak choćby św. Julianna de Cornillon, od której Pan Jezus podczas prywatnego objawienia w 1245 r. żądał ustanowienia uroczystości Bożego Ciała w czwartek po Niedzieli Trójcy Prze-

najświętszej. Przekonany o prawdziwości tych objawień był między innymi archidiakon Jakub, który wkrótce został papieżem i przyjął imię Urban IV. On to pod dodatkowym wpływem wspomnianego cudu w Orvieto ustanowił w 1264 r. uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pańskiej. Niezwykły hymn na tę okoliczność napisał sam św. Tomasz z Akwinu, przebywający akurat w Orvieto. Był to więcej niż hymn, bo głęboki traktat teologiczny. Słowa tego hymnu „Sław, języku, tajemnice” modlimy się do dzisiaj. Warto je sobie przemyśleć. Wkrótce obchodom Bożego Ciała zaczęły towarzyszyć uroczyste procesje, które były formą publicznego wyznania wiary w obecność Chrystusa Pana w Najświętszym Sakramencie.

Praktykę czterdziestogodzinnej nabożeństwa przeszczepili do Rzeczypospolitej jezuita. Zaczęli w 1579 r. w Wilnie, a potem w innych swoich placówkach. Wkrótce Stolica Apostolska i poszczególne kurie biskupie szczegółowo unormowały zasady odprawiania tego nabożeństwa. W większości diecezji to biskup w porozumieniu z proboszczem miejsca wyznaczał termin czterdziestogodzinnej (w praktyce trzydniowej) adoracji Najświętszego Sakramentu w danej parafii. Idea była taka, aby każdego dnia w którejś z parafii trwała adoracja. Zwykle były to trzy dni przed parafialnym odpustem. Dzisiaj zarówno odpusty parafialne, jak i czterdziestogodzinne nabożeństwa zaczynają tracić na znaczeniu. Ale pojawiają się nowe formy. Niedawno jeden z warszawskich proboszczów był załamany z powodu nielicznego udziału wierznych w czterdziestogodzinnej nabożeństwie. Zamówił specjalnego kaznodzieję, sprosił księży z sąsiedztwa. I nic. Jakby zapomniał, że w tej parafii, podobnie jak w wielu innych, adoracja Najświętszego Sakramentu w specjalnie przygotowanej kaplicy trwa przez cały rok. Kaplica ta nigdy nie jest pusta. Ta praktyka stałej adoracji Najświętszego Sakramentu przyszła do nas – o dziwo – z Zachodu! Dowodzi, że wiara w obecność Chrystusa w Eucharystii jeszcze nie zginęła. Weszła tylko na wyższy niż jedynie „okolicznościowy” poziom.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

30.05.2021 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Komunia na rękę s. 10

Sens adoracji s. 12

NA CZASIE

Co z katolicką Hiszpanią? s. 8

Szkoła naprawdę europejska s. 22

Serce przy sercu s. 34

Z życia parafii w USA s. 36

Myślenie z Janem

Pawłem II s. 54

NASZE SPRAWY

foto: PAP/EPA-Haitham Imad

Blisko wojny na Bliskim Wschodzie s. 20

Stulecie smutku s. 33

Jak przechrzyć stres s. 43

Elektryczne hulajnogi s. 44

Wypada coś przynieść s. 46

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Mistyk ukryty s. 18

Bóg jest wierny s. 23

W skrócie o Eucharystii s. 38

Pogrzeb Prymasa

Tysiąclecia s. 42

O uczuciach s. 24

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.

E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Opublikowano dokument Dykasterii ds. Świeckich, Rodziny i Życia „Wskazówki duszpasterskie dotyczące obchodów Światowego Dnia Młodzieży w Kościołach partykularnych”. Czego dotyczy?

Dokument w sposób interesujący przedstawia, że ŚDM powinny być świętem wiary. Ważne jest także zwrócenie uwagi na doświadczanie Kościoła przez ludzi młodych. Watykańska Dykasteria ds. Świeckich, Rodziny i Życia proponuje budzenie w młodzieży świadomości wspólnoty. Zachęca do duszpasterstwa misyjnego, rozumianego jako ewangelizacja mło-

foto: z archiwum Krajowego Biura Organizacji ŚDM

Ma znaczenie przeniesienie diecezjalnych obchodów ŚDM z Niedzieli Palmowej na uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata?

Ma zasadnicze znaczenie, ponieważ z racji inauguracji Wielkiego Tygodnia wielokrotnie pojawiały się logistyczne problemy z dotarciem grup młodzieży z parafii na obchody. W wielu przypadkach nie udało się przeprowadzić wydarzeń diecezjalnych. Duszpasterze tłumaczyli się, że rozpoczyna się szczególnie czas liturgiczny i nie mogą wyjechać z młodymi. Patrząc z nadzieją, a zara-

Świeże spojrzenie

Z ks. dr. **Mariuszem Wilkiem**, dyrektorem Krajowego Biura Organizacyjnego Światowych Dni Młodzieży (ŚDM), rozmawia Patryk Lubryczyński

dzieży między sobą. Inny jest sposób przekazu wiary młodego człowieka skierowany do swojego rówieśnika, a inny za pośrednictwem duszpasterza. Mowa jest także o wolontariacie młodzieży, który ma szczególny kontekst dzielenia się czasem ze względu na miłość do Pana Boga i bliźniego.

We wskazówkach zaznacza się, że diecezjalne spotkania ŚDM są dobrą przestrzenią do rozeznawania powołania. Pięknie została wyrażona idea pielgrzymowania, jako metafora odrzucenia wszystkiego, co przeszkadza w drodze do Boga. W dokumencie podkreśla się wagę spotkań młodzieży z księdzem biskupem podczas diecezjalnych obchodów. Dzięki temu istnieje możliwość konstruktywnego dialogu i zadawania nurtujących pytań.

Czy zaproponowana przez dykasterię wskazówka, aby młodzież odwiedzała sanktuaria i lokalne miejsca ludowej pobożności, jest atrakcyjna?

To jest zadanie dla duszpasterzy diecezjalnych, aby lokalne sanktuaria, opieczetowane wielowiekową tradycją, kojarzyły się młodym w sposób wyjątkowy i wartościowy. Proszę zauważyć, jak wielu młodych ludzi wybiera się cyklicznie do sanktuarium na Jasną Górę.

Jakie są spostrzeżenia duszpasterzy dotyczące organizacji diecezjalnych obchodów ŚDM w Polsce?

Duszpasterze zwracają uwagę, że czas pandemii zdekomponował i spowolnił dotychczasowe przygotowania do ŚDM. Zależy nam, jako osobom odpowiedzialnym za młodzież, na zespoleniu działań i zebraniu wszystkich inicjatyw oraz pomysłów. KBO ŚDM i duszpasterstwo młodzieży czuwają nad całością

przedsięwzięć diecezjalnych obchodów. Ale nie wkraczają w kompetencje poszczególnych diecezji, które są autonomiczne w swoich przedsięwzięciach.

Jakie inicjatywy obecnie koordynuje Krajowe Biuro Organizacji ŚDM?

Krajowe Biuro koordynuje m.in. polską wersję hymnu ŚDM, przygotowując projekt wraz z archidiecezją krakowską. Zaproponowały do współpracy młodych ludzi z ponad dwudziestu diecezji w Polsce. Spośród około dwustu chórzystów wybraliśmy sto siedemnaście osób. Próby chóru i orkiestry odbywają się w sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie. Duszpasterstwo mło-

dzieży archidiecezji krakowskiej podjęło się przygotowania tłumaczenia oraz aranżacji muzycznej we współpracy z Instytutem Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie, pod patronatem Krajowego Biura Organizacyjnego Światowych Dni Młodzieży.

Premiera polskiego hymnu „Ha pressa no ar” („Powietrze już drga”) odbędzie się 24 lipca w sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie, w piątą rocznicę krakowskich ŚDM. Aranżację przygotowuje Hubert Kowalski, znany kompozytor i producent muzyczny. W teledysku prezentującym hymn będzie można rozpoznać miejsca związane ze św. Janem Pawłem II, inicjatorem Światowych Dni Młodzieży. Każdego 23. dnia miesiąca w wielu polskich diecezjach, indywidualnie oraz w parafiach, młodzież modli się oficjalnym tekstem modlitwy za ŚDM Lizbona 2023.

zem z niepokojem na przeniesienie obchodów ŚDM na uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata. Z jednej strony święto odbywać się będzie późną jesienią i warunki pogodowe mogą skomplikować organizację niektórych lokalnych wydarzeń. A z drugiej strony jest to nareszcie szansa na realne zobaczenie się z młodymi po okresie wirtualnej komunikacji.

Młode osoby mają głos decyzyjny w ramach przygotowań do ŚDM?

W wielu diecezjach istnieją Diecezjalne Rady Młodzieżowe, które są konkretnymi głosami doradczymi. Zapraszamy do współpracy przy ŚDM również wolontariuszy. Staraliśmy się słuchać młodych ludzi, pytając, czego sami by oczekiwali.

Czego w takim razie oczekują młodzi ludzie od ŚDM Lizbona 2023?

Młodzi patrzą na ŚDM w Lizbonie przez pryzmat spotkania z Ojcem Świętym i rówieśnikami, które jest wstępem do najważniejszego spotkania – z Chrystusem. Każde młodzieżowe wydarzenie w Kościele powinno mieć taki wymiar. Młodzież ma świeże spojrzenie na świat, potrafi też bardzo dobitnie wyrazić swoje refleksje i to, z czego jest niezadowolona.

Co dziś chciałby Ksiądz powiedzieć młodym, którzy zastanawiają się nad wzięciem udziału w duchowej przygodzie z ŚDM?

To jest wydarzenie, które może dla wielu z Was stać się przełomem przewartościowującym życie! Możecie dostrzec, że w rzeczywistości wiary nie jesteście sami. A obok znajdują się rówieśnicy mający podobne radości i problemy.

Szczegółowe informacje o ŚDM można znaleźć na stronie internetowej www.lizbona2023.pl

fot. PAP/EPA/Fabio Frustaci

Ad limina Apostolorum

Na przełomie września i października br. biskupi polscy udadzą się do Watykanu z wizytą „ad limina Apostolorum”. Biskupi diecezjalni, pomocniczy, a także biskupi seniorzy, oprócz pielgrzymki do grobów świętych Piotra i Pawła oraz spotkania z papieżem Franciszkiem odwiedzą również kongregacje i rady Stolicy Apostolskiej.

Podczas wizyty „ad limina” biskupi danego kraju przedstawiają papieżowi sprawozdania dotyczące swoich diecezji. Poprzednia wizyta polskich biskupów w Watykanie miała miejsce w dniach 1-8 lutego 2014 r. Poprzedziła ona kanonizację Jana Pawła II oraz organizowane w Krakowie Światowe Dni Młodzieży. Wizyty „ad limina” odbywają się zwykle co pięć lat. Pandemia spowodowała jednak wydłużenie terminu./pk

Papieski plan podróży 2022

Trwają prace nad planem podróży papieża Franciszka w 2022 r., ale niektóre szczegóły już są znane. Wiadomo na przykład, że zapewne pojedzie do Hiszpanii, gdzie weźmie udział w zakończeniu Roku Ignacjańskiego.

Wydarzenie to ogłoszone zostało w związku z 500. rocznicą nawrócenia św. Ignacego Loyoli, założyciela zakonu jezuitów. Według hiszpańskich mediów papież mógłby m.in. odwiedzić dawną gro-

tę w Manresie, w Katalonii, gdzie Ignacy spędził kilkanaście miesięcy na modlitwie i kontemplacji.

Papież może też odwiedzić Kazachstan. Poprzednia wizyta papieska miała tam miejsce w 2001 r. – do Kazachstanu pojechał Jan Paweł II. W kraju tym społeczność katolicką tworzą przede wszystkim Polacy – potomkowie deportowanych z Ukrainy w 1936 r.; większość drugiej społeczności katolickiej, Niemców (deportowanych

głównie z Powołża), wyjechała już do Niemiec.

Według „Il Messaggero” prawdopodobny jest wyjazd Franciszka do Serbii, a także – jeśli pozwolą na to warunki związane z bezpieczeństwem – do Libanu i Sudanu Południowego.

Jeszcze w zeszłym roku mówiono o możliwym wyjeździe Ojca Świętego na Białoruś, jednak w związku z sytuacją polityczną w tym kraju zapewne nie będzie to możliwe./pk

Krzysztof Ziemięcki

Silny wiarą

Okardynał Wyszyński powiedział i napisał już wiele. Czy jest coś jeszcze, co powinno ujrzeć światło dzienne? Na pewno, i to zadanie dla historyków. Moją uwagę – szczególnie teraz, w czasie pandemii – skupił okres, kiedy kardynał został aresztowany i zmuszony do przebywania w uwięzieniu.

Czas niepewności jest trudny. Obserwujemy to obecnie w naszym życiu. COVID-19 i związane z nim restrykcje niejednego wpędziły w stan niepokoju, a cza-

sem nawet głębokiej depresji. Dla ludzi myślących nie tylko o sobie jest wyzwaniem, które może zablokować działanie. Załamujemy się, narzekamy, płaczemy, leczymy się z lęku...

Co sprawiło, że w epoce mrocznego stalinizmu kardynał Wyszyński się nie poddał? Nie uląkł się ani nie załamał myślami już nie tylko o niepewności, ale nawet o perspektywie śmierci!

Po 1947 r., po sfałszowanych wyborach, a wcześniej sfałszowanym referendum, nastąpił bardzo ostry atak na Kościół – oczywiście koordynowany z Kremlm. To był masowy terror, uderzający w całe społeczeństwo. Kardynał Wyszyński, jak wiemy, na uległość i współpracę się nie zgodził i został aresztowany. Kiedy go wywożono z Miodowej w samochodzie z zaklejonymi gazetami oknami, nie wiedząc tak naprawdę, czy nie jest to jego ostatnia droga, miał zapewne również wielkie

poczucie osamotnienia. Był jednak gotowy na cierpienie, ewentualne męczeństwo, czuł, że to może być jego ostatnia misja.

Stoczek, Prudnik, Rywałd, Komańcza to miejsca, w których prymas był więziony i inwigilowany. Do dziś są one symbolem drogi krzyżowej, którą prymas w jednym z miejsc internowania narysował sobie na ścianie. Tam odcięto go od świata, rodziny, ale przede wszystkim od wiernych! Co zatem dało mu siłę, aby się nie poddać, a nawet przygotować naród i Kościół na przetrwanie?

Odpowiedź jest bardzo prosta: wiara. Trzeba mieć silną wiarę, która wszystko zniesie. Prymas był człowiekiem silnej wiary, jego misją stało się uratowanie Kościoła. Temu służyły programy dusz-

pasterskie, które zrodziły się w więzieniu, śluby jasnogórskie, a potem wielka nowenna, czyli przygotowanie do tysiąclecia chrztu Polski.

Ukierunkowanie na to, żeby naród odradzał się moralnie, aby życiem społecznym w Polsce kierowała sprawiedliwość i miłość, było dla prymasa najważniejsze.

Prymas był człowiekiem silnej wiary, jego misją stało się uratowanie Kościoła.

Czyż ten okres, to cierpienie nie stało się błogosławionym okresem dla Polski? Czy komunizm w Polsce nie skończył się także dzięki prymasowi i jego

duchowemu przywództwu? W trudnych więziennych czasach zrodziły się wielkie programy duszpasterskie, które przeobraziły Polskę. Warto o tym nie zapominać i krzepić się tym doświadczeniem w tym obecnym trudnym dla wielu okresie.

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Szefowa KE u papieża.** Franciszek przyjął na audiencji Ursulę von der Leyen, przewodniczącą Komisji Europejskiej. Rozmawiając z Radiem Watykańskim jeszcze przed wizytą u papieża, niemiecka polityk zapewniła, że stosunki między Stolicą Apostolską a Unią Europejską są doskonałe. Jej zdaniem minione półwiecze pokazuje, że obie instytucje „nadają na tych samych falach”, a dobra współpraca opiera się na podzieleniu tych samych wartości: przywiązania do pokoju, do solidarności, do godności osoby. Podczas spotkania podjęto takie tematy, jak rozwój ludzki i społeczny na kontynencie, konsekwencje pandemii, zmiany klimatyczne i migracje, a także sytuacja na Bliskim Wschodzie.

■ **Aresztowania katolików w Chinach.** Niemal cały personel kościelny z prefektury apostolskiej Xinxiang został aresztowany w wyniku akcji policyjnej prowincji Hebei w środkowych Chinach. Najpierw zatrzymano siedmiu księży i dziesięciu seminarzystów, a za kratki trafił miejscowy biskup, 63-letni Joseph Zhang Weizhu, konsekrowany w 1991 r., który już wcześniej był wielokrotnie więziony. Prefektury apostolskiej Xinxiang, w której mieszka ok. 100 tys. katolików, nie uznał dotychczas rząd chiński, dlatego wszelkie działania księży, seminarzystów i wiernych uważane są za „nielegalne” i „przestępstwa”.

■ **Rosja rozbudowuje bazy w Arktyce.** Rosjanie przedłużyli pas startowy w nowo zbudowanej bazie na arktycznej Ziemi Franciszka Józefa. Mogą tam teraz lądować bombowce strategiczne typu Tu-95. Baza położona jest zaledwie 257 km od wysp norweskich i dysponuje radarem mogącym monitorować ruchy okrętów NATO.

■ **Irański atom poza kontrolą.** Przewodniczący parlamentu Iranu Mohammad Baqer Qalibaf powiedział, że trzymiesięczne porozumienie między Teheranem a Międzynarodową Agencją Energii Atomowej wygasło, a agencja nie będzie już mieć dostępu do zdjęć obiektów jądrowych. Szef MAEA Rafael Grossi prowadzi rozmowy z Iranem w sprawie przedłużenia porozumienia, ale na razie bez efektu.

■ **Strajk na rzecz klimatu w Australii.** Około 50 tys. uczniów wzięło udział w szkolnym strajku przeciwko zmianom klimatycznym. Protestujący żądali całkowitej rezygnacji ze stosowania paliw kopalnych do 2030 r.

WYBUCH WULKANU
NYIRAGONGO

Gwałtowna erupcja wulkanu Nyiragongo w Demokratycznej Republice Kongo wyglądała dramatycznie, ale według wstępnych szacunków wypływająca lava nie powinna spowodować większych zniszczeń. Wulkan ma wysokość 3470 m, a we wnętrzu głównego krateru znajduje się jezioro lawy. W 1977 r. w wyniku wybuchu Nyiragongo zginęło 2 tys. osób.

for. PAP/EPH-Hugh Kinsella Cunningham

MOŻNA JECHAĆ NA NARTY

Co prawda zbliża się lato, ale kilka górskich kurortów we Francji i we Włoszech przygotowuje się do uruchomienia wyciągów. Niektóre z nich z powodu pandemii koronawirusa pozostawały bezczynne przez ponad rok.

Otwarty został ośrodek na lodowcu Presena, w rejonie Pontedilegno-Tonale pomiędzy Trydentem i Lombardią w północnych Włoszech – na zdjęciu. Uruchomionych zostało także kilka ośrodków w Austrii i we Włoszech.

for. PAP/EPH/Martina Valentini

PROTESTY W MJANMIE

Szef powołanej przez wojsko państwowej komisji wyborczej Mjanmy (dawniej Birma) oznajmił, że rozważy rozwiązanie partii kierowanej przez laureatkę Pokojowej Nagrody Nobla Aung San Suu Kyi za jej rzekomy udział w oszustwach wyborczych i oskarży jej przywódców. Narodowa Liga na rzecz Demokracji doszła do władzy po miażdżącym

zwycięstwie w wyborach w 2015 r. i zdobyła jeszcze więcej głosów w 2020 r. Jednak w styczniu 2021 r. doszło do wojskowego zamachu stanu, a pani Aung San Suu Kyi trafiła do aresztu, podobnie jak wybrany demokratycznie prezydent Win Myint. Na zdjęciu: demonstracja przeciwko zapowiadanej likwidacji Ligi.

for. PAP/EPH-Stringer

fot. PAP/EPNandor Veres

PIELGRZYMKA DO CSÍKSOMLYO

Kilka tysięcy wiernych zgromadziło się w Csíksomlyó (nazwa węgierska), zwanym też Sumuleu Ciuc (nazwa rumuńska), w rumuńskim Siedmiogrodzie na doroczną pielgrzymkę z okazji Zielonych Świątek. O ile Rumuni są w większości prawosławni, to zamieszkujący Siedmiogród Węgrzy (stano-

wią blisko 7 proc. ludności całego kraju) są przede wszystkim katolikami. Csíksomlyó stało się miejscem pielgrzymek w 1567 r., gdy książę Siedmiogrodu Jan II Zygmunt Zapolya chciał, by okoliczna ludność przeszła na protestantyzm, a w efekcie doszło do walk, zwycięskich dla katolików.

NIELEGALNI IMIGRANCY W CEUTY

Ponad 8 tys. nielegalnych imigrantów trafiło do hiszpańskiej eksklawy, Ceuty, położonej na północnym wybrzeżu Afryki i otoczonej przez Maroko (druga taka eksklawa to Melilla). Marokańczycy na kilka dni przestali pilnować swojej granicy i w efekcie ludzie masowo płynęli do Ceuty łodziami lub nawet wpław. Dzieci pozostały w Hiszpanii, natomiast dorośli byli odsyłani do Maroka. Ostatecznie Maroko zamknęło granicę. Na zdjęciu, pochodzącym z Twittera: żołnierz hiszpańskiej Gwardii Cywilnej ratujący niemowlę, które omal nie utonęło w morzu.

fot. PAP/EPN/Guardia Civil Handout

KATALONIA CHCE NIEPODLEGŁOŚCI

Nowy przywódca Katalonii Pere Aragoes chce zwrócić się do władz w Madrycie, by przeprowadzić referendum niepodległościowe w tej prowincji. Podczas swego przemówienia w katalońskim parlamen-

cie oświadczył, że będzie „kontynuował walkę o samostanowienie”. Ma dwa cele – przeciwczyżenie pandemii koronawirusa i działanie na rzecz powstania Republiki Katalonii.

fot. PAP/EPN/Alberto Estevez

■ **Współpraca Kościoła – rząd Słowenii.** Rząd Słowenii powołał nowe oficjalne gremium dialogu dla kontaktów z Kościołem katolickim. Nowa rada, w której skład wchodzi członkowie różnych ministerstw i przedstawiciele Kościoła, ma gwarantować „stały i otwarty dialog” z Kościołem katolickim – poinformowało biuro premiera Janeza Janšy. Pracami tego gremium będą kierowali Igor Senčar i Katja Triller Vrtovec, sekretarze stanu w urzędzie premiera. Głównym przedstawicielem Kościoła katolickiego jest ks. Tadej Strehovec, sekretarz generalny konferencji episkopatu Słowenii.

■ **Święto Cyryla i Metodego.** Prezydenci Bułgarii i Macedonii Północnej wspólnie uczczą świętych Cyryla i Metodego w Rzymie. Rumen Radev i Stevo Pendarovski złożyą kwiaty w bazylice Matki Bożej Większej, gdzie w IX w. papież Adrian III pobłogosławił alfabet stworzony przez Świętych Braci Soluńskich, zwany cyrylicą, i napisane w nim księgi. Cyrylica jest obecnie używana w dwunastu państwach Europy Wschodniej i Azji Środkowej.

■ **Prezydent Malty przeciw aborcji.** – Nigdy nie podpiszę ustawy, która wiąże się ze zgodą na morderstwo – stwierdził prezydent Malty George Vella. Vella wypowiadał się po tym, jak niezależna deputowana Marlene Farrugia przedstawiła w parlamencie projekt ustawy w sprawie depenalizacji aborcji. Projekt przewiduje usunięcie trzech artykułów z maltańskiego kodeksu karnego, zgodnie z którymi każdy, kto ubiega się o aborcję lub pomaga w jej przeprowadzeniu, może zostać skazany na karę do trzech lat więzienia.

■ **Podwyżka cen biletów we Lwowie.** Do 10 hrywien (równowartość 1,30 zł) wzrosły ceny biletów w transporcie miejskim we Lwowie. Dotychczas kosztowały one 7 hrywien, a gwałtowne podwyżki nastąpiły po 2004 r., kiedy to cena przejazdu tramwajem czy trolejbussem wynosiła zaledwie pół hrywny.

■ **„Paszport kulturalny” dla francuskiej młodzieży.** Blisko milion osiemnastolatków we Francji otrzyma tzw. paszport kulturalny. W praktyce jest to 300 euro do wykorzystania w kinach, teatrach i muzeach, a także np. na zakup książek, kursów tańca czy instrumentów muzycznych. „Paszport” był jedną z obietnic wyborczych prezydenta Emmanuela Macrona.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Co z katolicką Hiszpanią?

W ubiegłym tygodniu świat obiegła wiadomość, którą podały hiszpańskie media, że archidiecezja barcelońska zamierza zlikwidować 160 spośród 208 dotychczasowych parafii oraz że zamykane i sprzedawane będą te kościoły, które utraciły status parafialnych.

Informacja ta zszokowała katolików w całej Europie. Archidiecezja barcelońska szybko wyjaśniła jednak, że istotnie z 208 parafii zostanie utworzonych 48 tzw. wspólnot duszpasterskich, ale zamkniętych zostanie nie więcej niż 10 kościołów. Proces restrukturyzacji parafii został rozpoczęty przez metropolitę Barcelony kard. Juana José Omellę przed półtora rokiem, ale póki co nie

zapadły jeszcze żadne ostateczne decyzje. Plany przewidują jednak likwidację tradycyjnej parafii z proboszczem i całym życiem skupionym wokół niej, a utworzenie wspólnot parafialnych, których kapłan będzie koordynatorem. Archidiecezja

gicznych w Madrycie katolizmem deklaruje ok. 66 proc. obywateli. Z kolei udział w niedzielnej Mszy św. deklaruje 13,6 proc. hiszpańskich katolików. Hiszpania, niegdyś ostoja katolicyzmu, w ostatnich dziesięcioleciach przeszła bardzo szyb-

barcelońska wyjaśnia, że powodem restrukturyzacji parafii jest ciągłe zmniejszanie się liczby wiernych, w ostatnim czasie również związane z pandemią i ograniczeniami z niej wynikającymi. To ostatnie poskutkowało również znacznym spadkiem dochodów archidiecezji.

Ponadto w Katalonii, której stolicą jest Barcelona, jest najmniejszy odsetek Hiszpanów deklarujących się jako katolicy – ok. 56 proc., z których tylko 20 proc. uczęszcza na niedzielną Eucharystię. W Katalonii również udziela się najmniejszej liczby sakramentów chrztu, pierwszej Komunii św., małżeństwa i kapłaństwa. Ogólnie Hiszpania odnotowuje spadek liczby seminarzystów, których obecnie jest o ponad 16 proc. mniej niż dziesięć lat temu. W ubiegłym roku wyświęcono 126 księży, a do seminariów przyjęto 215 kandydatów do kapłaństwa, których ogółem w całym kraju jest 1066.

Abp Joan Enric Vives, przewodniczący Komisji Episkopatu Hiszpanii ds. duchowieństwa i seminariów, zaznaczył w liście z okazji Dnia Seminarium, że to „cud łaski Bożej, większej niż nasza słabość”, jeśli weźmiemy pod uwagę kontekst związany z pandemią i wprowadzonymi przez władze restrykcjami.

Według ostatnich danych Centrum Badań Socjolo-

ki proces laicyzacji, głównie pod socjalistycznymi rządami José Luisa Zapatero, za którego zalegalizowała związki homoseksualne,

zliberalizowała prawo aborcyjne i wprowadziła szybkie rozwody.

Najbardziej zsekularyzowanym regionem jest właśnie Katalonia, którą w 2010 r. odwie-

dził papież Benedykt XVI. Skrytykował wówczas socjalistyczny program laicyzacji państwa. W Barcelonie zaś poświęcił bazylikę Sagrada Família, zaprojektowaną przez architekta Antonia Gaudiego, budowaną od 139 lat. Tam też powiedział w homilii: „Uważam, że dedykowanie tego kościoła Świętej Rodzinie w epoce, w której człowiek uzurpuje sobie prawo do budowania swego życia na barkach Boga, jak gdyby nie miał on już nic więcej do powiedzenia, jest wydarzeniem o wielkim znaczeniu”. Tymczasem zakończenie budowy bazyliki planowane jest na 2026 rok, kiedy to przypadnie setna rocznica śmierci jej architekta, którego proces beatyfikacyjny trwa. Mijamy nadzieję, że to wydarzenie poruszy serca i umysły Katalończyków i Hiszpanów w ogóle, kierując ich myśli w stronę wiary katolickiej, która przez tyle wieków wyznaczała kierunek ich życia społecznego, kulturalnego i państwowego.

Debata o aborcji w USA

Sąd Najwyższy USA rozważy unieważnienie orzeczenia w sprawie Roe przeciwko Wade z 1973 r., które zalegało aborcję w całym kraju. Oznaczałoby to, że kwestia aborcji pozostałaby w gestii władz stanowych. Stan Missisipi chce, by wprowadzić zakaz aborcji po piętnastym tygodniu ciąży.

Tymczasem republikanowski gubernator Teksasu Greg Abbott podpisał ustawę o zakazie aborcji „gdy słycać już bicie serca” płodu, a więc po około sześciu tygodniach ciąży. Nowe prawo przyznaje też mieszkańcom stanu prawo do pozywania lekarzy, którzy przeprowadzają nielegalną aborcję.

Podobne ustawy wprowadziło już kilkanaście stanów, których legislatury mają większość republikańską. Celem jest obalenie orzeczenia Roe przeciwko Wade. **/pk**

Likwidują niezależne media

Władze Białorusi usiłują zlikwidować największy niezależny portal informacyjny tut.by. Milicja wkroczyła do jego siedziby w Mińsku oraz do biur regionalnych. Zatrzymano redaktora naczelną Marinę Żołotową i kilkunastu innych pracowników portalu.

Ogłoszono, że rewizje mają związek ze sprawą karną dotyczącą niepłacenia podatków. Portal został zablokowany. Ministerstwo Informacji wyjaśniło, że powodem była „publikacja niedozwolonych treści”. Zablokowany został również system pocztowy mail.tut.by. Przeszukania odbyły się także w firmach powiązanych z portalem: biurach operatora domen internetowych hoster.by, serwisu z ofertami pracy rabota.by i samochodowego av.by. **/pl**

fot. pisałay

Dariusz Kowalczyk SJ

Pokolenie indywidualistów?

Wśród różnych dia-
gnoz życia społecz-
nego można znaleźć stwier-
dzenie, że żyjemy w czasach
pogłębiającego się indy-
widualizmu. Na łamach
„Wszystko co Najważniej-
sze” prof. François Hartog
stwierdza: „Więzi społeczne
straciły znaczenie. Współ-
czesność uznaje tylko jed-
ną wartość: indywidualizm”.
To prawda, że słabną praw-
dziwe więzi międzyludzkie,
poczynając od więzi rodzin-
nych. W to miejsce często
wchodzi iluzja posiadania
„przyjaciół” na portalach
społecznościowych. Jednak
taka iluzja nie świadczy jesz-
cze o byciu indywidualistą.
A niekiedy świadczy o czymś
całkowicie przeciwnym.

W każdej dyskusji warto
najpierw wyjaśnić, w jakim
znaczeniu używamy okre-
ślonych pojęć. Mnie odpo-
wiada następująca definicja:
„Indywidualizm [łac. *indivi-
duum*, coś niepodzielnego,
jednostka] – ogólnie poczu-
cie niezależności i odręb-
ności osobistej; postępowanie
odbiegające od ogólnie
przyjętych wzorów, rozpo-
wszechnionych sądów, nie-
kiedy nieliczące się z nor-
mami społecznymi”. Tak
zdefiniowany indywidualizm
ma wiele cech pozytywnych,
jak na przykład odporność
na manipulacje, posiadanie
własnego zdania wbrew
modnym ideologiom, choć
z drugiej strony może też
oznaczać egoizm, brak em-
patii, nieumiejętność budo-
wania wspólnoty.

Czy współcześni mło-
dzi ludzie to indywiduali-
ści? I tak, i nie, z akcentem

na „nie”. Bywają – nieste-
ty – chorobliwie skoncen-
trowani na własnym „ja”,
ale to wcale nie znaczy, że
mają rzeczywiste poczucie
niezależności i odrębności.
Wręcz przeciwnie! Zacho-
wania stadne, ślepe podą-
żanie za zmieniającymi się

modami, lęk przed odstawia-
niem od grupy są dziś bar-
dziej rozpowszechnione niż
kiedykolwiek. Rozmawia-
łem o tej kwestii niedaw-
no z dwoma współbraćmi
jezuitami: jeden z Irlandii,
a drugi z Afry-
ki. Mieliliśmy te
same spostrze-
żenia, a miano-
wicie, że dzieci
i młodzież tyl-
ko pozornie cenią sobie indy-
widualizm. Tak naprawdę
stresują się nieustannie, by
być przez innych akcepto-
wani, a są akceptowani, kie-
dy noszą modne buty i ciu-
chy, które wszyscy noszą,
kiedy słuchają tej samej mu-
zyki, oglądają te same filmy
i emocjonują się na widok
tych samych celebrytów.
Zresztą, z dorosłymi dzieje
się podobnie, choć w nie tak
ewidentny sposób.

Przypominam sobie
lata siedemdziesiąte, kie-
dy byłem nastolatkiem.
Też istniały różne mody,
np. spodnie „szwedzkie”, ale
raczej nikomu nie przycho-
dziło do głowy, by wyśmie-
wać tego, kto „szwedów”
nie nosił. Wydaje mi się, że
pomimo siemnolężnej PRL-
owskiej rzeczywistości byli-
śmy bardziej zróżnicowani,
samodzielni i – przynaj-
mniej wewnętrznie – niezale-
żni. Nie mieliśmy lęku, że
nie posiadamy czegoś, co
„trzeba” posiadać. Paradok-
salnie komuna, na zasadzie
przeciwieństwa, dopingowa-
ła nas do szukania własne-
go stylu. „Solidarność” była
doświadczeniem siły wspól-
noty, ale jednocześnie była
możliwa dzięki pozytywnie-

mu indywidualizmowi wielu
jednostek.

Niektórzy twierdzą, że
współczesny człowiek jest
wykorzeniony ze wspólno-
ty rodzinnej, narodowej, ko-
ścielnej, kulturowej, dla-
tego pogrąża się w coraz
większym indywidualizmie.
Mam jednak wrażenie, że
sprawy wyglądają zgoła ina-
czej. Człowiek wykorzenio-
ny z tradycyjnych wspólnot
nie tylko nie staje się bar-
dziej niezależny, ale okazu-
je się bardziej podatny na
wszelkie manipulacje spe-
ców od reklam, propagan-
dystów wielkich korporacji,
ideologów, którzy mówią,

**Do ewangelicznego
indywidualizmu
wzywał Jan Paweł II.**

co myśleć na-
leży. Korpora-
cje wciskają-
ce nam swoje
produkty wie-
dzą o tym i dla-
tego wspierają „hodowanie”
pozornych indywidualistów.
Pozornych, czyli takich,
którzy odrzucają tradycyj-
ne wartości, ale są całkiem
bezbronni wobec nowych
wartości, które są w grun-
cie rzeczy pseudowartościa-
mi. Hasło, którym szermują
różni „kaznodzieje”, a mia-
nowicie „bądź sobą”, jest
często zakamufLOWANYM ku-
szeniem, by odrzucić Boga
i ojczyznę – ale nie po to, by
stać się prawdziwie wolnym,
ale by dać się zniewolić.

Powiedziałbym trochę
przekornie, że brakuje nam
prawdziwych, wolnych indy-
widualistów. Takich, którzy
nie boją się mieć innego zda-
nia niż właściciele Google,
Amazona, Facebooka, Apple,
Microsoftu. Także Kościół po-
trzebuję dziś indywidualistów,
świętych indywidualistów, jak
swego czasu Franciszek z Asy-
żu, Katarzyna ze Sieny, Ignacy
Loyola. Do ewangelicznego
indywidualizmu wzywał Jan
Paweł II: „Wymagajcie od sie-
bie, nawet gdyby inni od was
nie wymagali”.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem
Wydziału Teologicznego
Papieskiego Uniwersytetu
Gregorianum w Rzymie

Wywiady nie dla białych

Burmistrz Chicago Lori
Lightfoot ogłosiła, że z okazji
drugiej rocznicy swojego urzę-
dowania będzie udzielać wy-
wiadów tylko dziennikarzom
o innym niż biały kolorze skó-
ry. Skrytykowała media, że za-
trudniają głównie białych.

Lightfoot wezwała redakcje
do „zatrudniania kolorowych
– a zwłaszcza kolorowych ko-
biet – do relacjonowania po-
lityki w Chicago”. Biuro pra-
sowe ratusza poinformowało,
że taka restrykcja potrwa je-
dynie jeden dzień. Zaledwie
33 proc. społeczności Chica-
go to ludzie o białym kolorze
skóry, gdy 29 proc. to Laty-
nosi, 30 proc. – czarnoskórzy,
7 proc. – Azjaci.

Niektórzy dziennikarze
skrytykowali decyzję pani bur-
mistrz. Jak napisał na Twit-
terze reporter „Chicago Tri-
bune” Gregory Pratt, jest
Latynosem, a jego prośba
o wywiad została załatwio-
na pozytywnie. Skoro jednak
wprowadzono takie restrykcje,
zrezygnował z wywiadu. Jego
zdaniem polityk nie powinien
mieć prawa decydowania, kto
o nim pisze./pk

Ksiądz zabity w Nigerii

Katolicki ksiądz Alphonsus
Bello został zabity, a księźda
Joe Keke porwano z katolic-
kiego kościoła św. Wincen-
tego Ferreriusza w Malunfa-
shi w zdominowanym przez
muzułmanów stanie Katsina
w północnej Nigerii. Na tym
terenach od lat chrześcijanie
padają ofiarą fundamenta-
listów z ugrupowania Boko
Haram.

Uzbrojeni bandyci szturmowali
katolicką parafię i zaczęli
strzelać, raniąc kilka osób.
Rzecznik episkopatu Nigerii
ks. Mike Umoh powiedział,
że martwe ciało o. Alphonsu-
sa Bello porzucono na polu
uprawnym za Szkołą Kateche-
tyczną w Malunfashi./pk

Komunia na rękę

Jak udzielanie Komunii świętej przez świeckich, a tym bardziej na rękę, ma się do wiary w rzeczywistą obecność Pana Jezusa w Eucharystii? Przyjrzyjmy się tradycji Kościoła w tej kwestii.

o. Jacek Salij

Na początek postawmy sprawę jasno: Gdyby Kościół kiedykolwiek przestał wierzyć, że Eucharystia to prawdziwe Ciało i Krew Jezusa Chrystusa, i gdyby przyłączył się do którejś z protestanckich wykładni tego sakramentu, znaczyłoby to, że nie traktujemy poważnie naszej wiary katolickiej. Zna-

czyłoby to zarazem, że Duch Święty wcale nad autentycznością naszej wiary nie czuwa i że słowa Pana Jezusa, iż bramy piekielne nie przemogą Kościoła, były obietnicą bez pokrycia.

Toteż gdyby się okazało, że dopuszczenie świeckich do rozdawania Komunii świętej oraz podawanie jej na otwartą dłoń powoduje jakąś protestantyzację naszego katolickiego stosunku do tego sakramentu, pastarze Kościoła powinni przeciwstawić się tym niepożądanym procesom. Oni bowiem są szczególnie powołani do czuwania nad czystością naszej wiary.

ŚWIECCY SZAFARZE

Wśród różnych świętych, których od dzieciństwa stawiano nam za wzór, z pewnością znajdował się św. Tarsycjusz, młody męczennik z III w. Nie pozwolił wydrzeć sobie Komunii świętej, którą niósł do uwięzionych współwyznawców. Jednak nie tylko w takich nadzwyczajnych sytuacjach odważano się Najświętszy Sakrament powierzać świeckim. Istnieją wiarygodne świadectwa, że w pierwszych wiekach chrześcijanie mogli go zabierać do domu, aby móc każdy swój dzień rozpocząć od Komunii świętej.

Zapewne nie był to wówczas zwyczaj powszechny, jednak jego istnienia nie da się podważyć. Na przykład Tertulian, kiedy na samym początku III w. chce zniechęcić współwyznawców do zawierania małżeństw z niewierzącymi, podaje m.in. taki argument: „Twój mąż nie będzie wiedział, czym jest to, co potajemnie spożywasz przed wszelkim innym pokarmem. A jeśli zauważy, że jest to Chleb, będzie sądził, że jest to chleb zwyczajny. Czy ten, kto nie wie, o co tu chodzi, bez niechęci i podejrzeń przyjmie cierpliwie twoją informację, że jest to lekarstwo, a nie żaden chleb” („Do żony” 2, 5).

Półtora wieku później św. Ambroży wspomina o następującym wydarzeniu: Kiedy okręt, na którym znajdował się jego rodzony brat, zaczął tonąć, okazało się, że ktoś z pasażerów miał przy sobie Komunię świętą i podzielił się nią z bratem Ambrożego („O życiu brata Satyra” 1, 43).

Łatwo się domyślić, dlaczego zwyczaj ten zaniknął, a może nawet nigdy się nie rozpowszednił. Przechowywanie Najświętszego Sakramentu we własnym domu było bardzo zobowiązujące. Tymczasem w domu tym mogła zdarzyć się kłótnia, a może nawet trwała niezgoda; pożycie małżeńskie mies-

kańców tego domu zapewne nie zawsze było wzorem małżeńskiej miłości i czystości; nie każdy potrafił zabezpieczyć Najświętszy Sakrament przed ciekawskim okiem pogan albo i przed własnymi małymi dziećmi. Pojawienie się tego rodzaju problemów możemy wnioskować chociażby z opowieści, jaką ok. 252 r. zapisał św. Cyprian. Mowa w niej o chrześcijance, która wzięła udział w obrzędach pogańskich. Otóż „kiedy próbowała ona otworzyć swymi nieczystymi rękami skrzynię, w której była Komunia, odstraszona została ogniem, jaki się stamtąd wydobywał, i nie ważyła się dotykać” („O upadłych” 26).

Faktem jest, że w Kościele, którym w drugiej połowie IV w. kieruje św. Bazyli (mniej więcej współczesny św. Ambrozemu), nie ma zwyczaju przechowywania Komunii świętej w domach. Bazyli podkreśla tylko pełną prawnocność tego zwyczaju podczas prześladowań: „Przystępowanie nawet codzienne do Komunii i przyjmowanie świętego Ciała i świętej Krwi Chrystusa jest rzeczą piękną i zbawienną. (...) My wszakże tylko cztery razy w tygodniu przystępujemy do Komunii: w dzień Pański, w czwartek, piątek i sobotę, jak również i w inne dni, jeśli przypada na nie obchód pamięci jakiegoś świętego. Jeśliby zaś ktoś w czasie prześladowań, gdy brak kapłana lub posługującego, zmuszony był Komunię przyjmować z rąk własnych, to zbędną jest rzeczą wskazywać, iż nie ma w tym nic zdrożnego, jako że od dawna stosowany zwyczaj praktykę taką poświadcza” („List” 93).

DŁOŃ I ZŁOTY TALERZYK

Przejdźmy teraz do samego obrzędu przyjmowania Komunii świętej na rękę. O tym, że właśnie w ten sposób pierwsi chrześcijanie ją przyjmowali, źródła mówią nam nieraz całkiem mimochodem. Zachował się na przykład napisany w roku 258 list biskupa Aleksandrii, Dionizego, do papieża Sykstusa II. Biskup pyta papieża, czy dobrze rozstrzygnął problem pewnego chrześcijanina, który prosił go o udzielenie chrztu, jako że miał wątpliwości co do ważności swojego chrztu, przyjętego niegdyś u heretyków. „Tego jednak uczynić nie śmiałem – pisze Dionizy – powiedziałem mu natomiast, że wystarczy mu wieloletnia łączność z Kościołem. Ponieważ słuchał on słów eucharystycznych i razem z wszystkimi odpowiadał: Amen, i stał przy stole, i wyciągał ręce na przyjęcie Świętego Pokarmu, i brał go, i miał przez długi czas udział w Ciele i Krwi Pana naszego, nie miałbym odwagi obdarzać go nowym odrodzeniem. Kazałem mu być dobrej myśli i z silną wiarą a dobrą nadzieją zbliżać się do przyjmowania rzeczy świętych” (Euzebiusz, „Historia kościelna” 7, 9, 4; por. 6, 43, 18).

Szczególną jednak uwagę zwróćmy na różne duchowe treści, jakie pierwsi chrześcijanie wiązali z faktem, że Komunię świętą przyjmowali właśnie na rękę. Pierwszym chyba świadectwem na ten temat jest oburzenie wspomnianego już Tertuliana, że chrześcijanin potrafi tych samych rąk, w które bierze Ciało Pańskie, używać do kultu bałwochwalczego („O bałwochwaltwie” 7). Zatem aż się prosi o to, żeby tę intuicję rozszerzyć: Żadnego zła nie godzi się czynić tymi rękami, którymi dotykamy Ciała Pańskiego!

Najślawniejszą wypowiedź na ten temat pozostawił po sobie św. Cyryl z Jerozolimy. „Podstaw dłoń lewą pod prawą – mówił w połowie IV w. do nowo ochrzczonych – gdyż masz przyjąć Króla. Do wklęsłej ręki przyjmij Ciało Chrystusa i powiedz: Amen. Uświęć też ostrożnie swoje oczy przez zektnięcie ich ze świętym Ciałem, bacząc, byś zeń nic nie uronił. To bowiem, co by spadło na ziemię, byłoby utratą jakby części twych członków. Bo czyż nie niósłbyś z największą uwagą złotych ziarenek, by ci żadne nie zginęło i byś nie poniósł szkody? Tym bardziej zatem winieneś uważać, żebyś nawet okruszyny nie zgubił z tego, co jest o wiele droższe od złota i innych szlachetnych kamieni” (Katecheza 23, 21).

Zatem sposób złożenia rąk przed Komunią świętą wyrażał coś niezwykle głębokiego. Ponieważ przyjmujesz Komunię świętą – sugeruje św. Cyryl – powinienes ciało swoje przemieniać w tron dla Króla niebios! Inaczej mówiąc, masz się upodabniać do cherubinów, o których Pismo Święte tyle razy powiada, że stanowią oni tron Boży: „Błogosławiony jesteś, Boże, co na Cherubach zasiadasz, pełen chwały i wywyższony na wieki!” (Dn 3, 55; por. 2 Krl 19, 15; Ps 18, 11; 80, 2; 99, 1; Iz 37, 16).

Opis św. Cyryla (zwłaszcza okoliczność, że Komunię składano wówczas na prawej dłoni) każe się domyślać, że przyjmujący przenosił ją do ust bez pośrednictwa palców. Tak czy inaczej, dokonywało się to z najwyższym pietyzmem wobec Najświętszego Sakramentu. I to jest, moim zdaniem, podstawowy sprawdzian, czy powrót w niektórych krajach do dawnego zwyczaju dokonuje się w jedności z wiarą ojców naszego katolickiego Kościoła: przyjmowanie Komunii świętej na rękę nie może pociągać za sobą zmniejszenia się czci dla tego Sakramentu.

Ciekawe świadectwo na nasz temat znajduje się w uchwałach synodu w Konstantynopolu z lat 691-692. Mianowicie pod wpływem lęku przed dotykaniem Ciała Pańskiego niektórzy wierni zaczęli posługiwać się złotym albo jakimś innym talerzykiem, na który

kapłan składał im Komunię świętą. Otóż synod stanowczo sprzeciwia się tej innowacji. Niewykluczone, że lękano się, aby Komunia święta nie stała się okazją do manifestowania różnic społecznych (bo iluż to ludzi stać było na sprawienie sobie złotego talerzyka!).

Niemniej argumentacja synodu jest ściśle teologiczna. Synod podkreśla mianowicie nieporównywalną z żadnymi złotymi naczyniami godność samego człowieka, również ludzkiego ciała: „Człowieka, stworzonego na obraz Boży, święty Apostoł nazywa wzniośle ciałem Chrystusa i świątynią. Wyniesiony ponad wszelkie widzialne stworzenie, dzięki zbawczej męce Chrystusa człowiek został powołany do niebieskiej chwały, a przyjmując Ciało

i Krew Chrystusa, nieustannie przemienia się na życie wieczne, jego zaś ciało i dusza uświęca się przez przyjmowanie Bożej łaski. Zatem kto pragnie przyjąć podczas liturgii przeczyste Ciało i zjednoczyć się z Nim przez Komunię, niech złoży ręce na podobieństwo krzyża i tak niech przystępuje, przyjmując udział w łasce” (kan. 101).

SYMBOL KRZYŻA

Zauważyliśmy w tekście synodalnym szczególnie, że dłonie przyjmującego Komunię mają być złożone „na podobieństwo krzyża”. Synod z pewnością pragnie w ten sposób zasugerować, że układ dłoni wyraża również treść duchową. Mianowicie Komunia święta uzdalnia nas do coraz skuteczniejszego ukrzyżowania w sobie starego człowieka i dokonuje w nas coraz głębszego otwarcia na dar przeobstwienia. Wyraźniej pisze o tym – w pół wieku później – św. Jan z Damasku: „Zbliżajmy się z gorącym pragnieniem i mając dłonie ułożone na sobie w kształt krzyża, bierzmy na nie Ciało Ukrzyżowanego, a zwracając ku Niemu oczy, usta i czoło, przyjmujemy ten boski Węgiel, aby ogień naszej tęsknoty połączony z jego żarem spalił nasze grzechy i oświecił serca, a uczestnictwo w Bożym płomieniu rozplamieniało nas i przeobstwiło” („Wykład wiary prawdziwej” 4, 13).

Jest to ostatnie wielkie świadectwo związane z podawaniem Komunii świętej na rękę. Na przestrzeni wieków IX i X w całym Kościele – zarówno na Wschodzie, jak na Zachodzie – przyjął się zwyczaj podawania Komunii świętej bezpośrednio do ust. Chciano w ten sposób zapewnić religijną część dla Sakramentu – być może trudniejszą do zachowania w sytuacji, kiedy Kościół wypełniły narody barbarzyńskie, nie wkorzenione jeszcze dostatecznie w duchowość chrześcijańską.

Jezus Chrystus raz na zawsze złożył ofiarę za nas – czytamy w Liście do Hebrajczyków. Co więc dokonuje się w czasie Mszy św.?

Eucharystia nie jest zwykłym wspomnieniem tego, co się dokonało podczas Ostatniej Wieczerzy. Jest uobecnianiem pośród nas zbawczych misterii w znakach sakramentalnych. Dzięki niej stajemy się tymi, którzy uczestniczą w zbawczych wydarzeniach. Tak jak ci, którzy kiedyś byli świadkami męki, śmierci i pustego grobu Pana Jezusa, i my stajemy się świadkami. Zwykle tamte wydarzenia rozpatrujemy w kategorii czasu i przestrzeni jako minione. Tymczasem w rzeczywistości Bożej one istnieją, a nam odsłaniane są podczas sprawowanej Eucharystii. Każdy, kto z wiarą uczestniczy w tym misterium, ma dostęp do zbawczych wydarzeń i udział w łaskach, które Jezus nam wysłużył. W Najświętszej Eucharystii zawiera się całe dobro Kościoła, to znaczy obecny jest w Eucharystii sam Chrystus, który przez swoje ożywione Duchem Świętym Ciało daje życie ludziom.

Do takiego rozumienia Mszy św. potrzebna jest wiara. Bez niej zatrzymamy się jedynie na zwykłych gestach, nie będziemy potrafili przeniknąć głębiej w rozumienie Eucharystii.

foto. arch. bp. A. Bałabucha

Sens adoracji

Z bp. **Adamem Bałabuchem**, przewodniczącym Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów KEP, rozmawia Irena Świerdzewska

Dlaczego zaczęto przechowywać Najświętszy Sakrament w tabernakulach?

Pierwszorzędnym celem przechowywania Eucharystii było udzielanie Komunii św. chorym, którzy nie mogli uczestniczyć w zgromadzeniu liturgicznym. Przy okazji przechowywania Najświętszego Sakramentu zrodziła się potem praktyka adoracji.

Jak ma się adoracja Najświętszego Sakramentu do celebrowania Mszy św.?

Adoracja eucharystyczna jest owocem celebracji Mszy. Ofiara Eucharystyczna jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego, a więc to, co wydarza się podczas Eucharystii, ma znaczenie także po zakończonej celebracji. Dlatego Kościół zachęca do rozwijania kultu Eucharystii poza

Mszą św., w różnych formach. Jedną z nich jest wystawienie Najświętszego Sakramentu, które ma pociągać wiernych do serdecznego zjednoczenia się z Chrystusem, wzrostu naszej wiary i pobożności. Chodzi też o to, aby przy wystawieniu Najświętszego Sakramentu widoczny był związek między kultem Najświętszego Sakramentu a Mszą św. Wierni, którzy uczestniczą we Mszy św., zwłaszcza ci, którzy tak przeżywają Eucharystię, że jednoczą się z Jezusem w Komunii św., podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu i adoracji jakby przedłużają to zjednoczenie z Jezusem, odnawiają swoje przymierze z Nim. Są wewnętrznie pobudzeni do zachowywania w życiu obyczajów chrześcijańskich, tego wszystkiego, co przez wiarę i sakrament otrzymali też podczas sprawowania Eucharystii.

Papież Benedykt XVI w adhortacji apostolskiej „Sacramentum Caritatis” (Sakrament Miłości) wyjaśnia, że w Eucharystii Syn Boży wychodzi nam naprzeciw, pragnie się z nami zjednoczyć. Jak pisze: „adoracja eucharystyczna nie jest niczym innym jak tylko rozwinięciem celebracji eucharystycznej, która sama w sobie jest największym aktem adoracji Kościoła. Przyjęcie Eucharystii świętej oznacza postawę adoracji wobec Tego, którego przyjmujemy”.

Za Benedyktem XVI możemy powiedzieć, że akt adoracji poza Mszą św. przedłuża i intensyfikuje to, co się dokonało podczas samej celebracji liturgicznej. Przez adorację dojrzewamy do głębokiego, autentycznego przyjmowania Chrystusa w Komunii św. Wystawienie Najświętszego Sakramentu ma więc nas

Bp Adam Bałabuch (1961) – święcenia kapłańskie przyjął w 1986 r. w archidiecezji wrocławskiej, w 2004 r. został inkardynowany do diecezji świdnickiej, w 2008 r. otrzymał święcenia biskupie i został biskupem pomocniczym w tejże diecezji. W ramach Konferencji Episkopatu Polski był w latach 2010-2014 przewodniczącym Podkomisji ds. Służby Liturgicznej i Delegatem KEP ds. Duszpasterstwa Ministrantów. Od czerwca 2011 r. jest przewodniczącym Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Ma tytuł doktora nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej.

prować do głębszego uczestniczenia we Mszy św. i lepszemu rozumieniu jej, a przede wszystkim ku jednoczeniu się z Panem Jezusem w Komunii.

Czyli w każdej Mszy św. także odbywa się adoracja Jezusa?

Benedykt XVI podkreśla, że celebrowanie eucharystyczne jest sama w sobie największą akcją adoracji. Dlatego uczestnicząc we Mszy św. w sposób świadomy i zaangażowany, uczestniczymy też w adoracji Jezusa. Aktem szczególnej adoracji jest sama Komunia św., która bywa w literaturze nazywana pocałunkiem duchowym, zresztą zgodnie ze znaczeniem łacińskiego słowa *adoratio*, które dosłownie znaczy „przykladać do ust”. Zewnętrzny akt adoracji, która ma miejsce podczas Mszy św. – ale też inne formy adoracji poza Mszą św. – ma służyć naszemu dojrzewaniu do jak najgłębszego, najpełniejszego spotkania z Jezusem – zjednoczenia sakramentalnego w Komunii św. – i ostatecznie nas do niego prowadzić.

Jeśli w świątyni nie ma wystawienia Najświętszego Sakramentu, ale jest tabernakulum, to także możemy adorować Jezusa?

Oczywiście, jest to wówczas zwyczajne nawiedzenie Najświętszego Sakramentu przechowywanego w tabernakulum. Wystawienie Najświętszego Sakramentu w monstrancji lub w puszce są formą bardziej uroczystą, celebrowaną. Mogą mieć formę nabożeństw, krótszych albo tzw. 40-godzinnych. Dobrze jest pamiętać, że termin „adoracja” nie oznacza automatycznie wystawienia Najświętszego Sakramentu, że całkowicie owocnie można adorować także ukryty Najświętszy Sakrament. Wskazuje na to wykaz odpustów, który jako czyn odpustowy wymienia półgodzinną adorację, niezależnie od tego, czy Najświętszy Sakrament jest w tabernakulum, czy wystawiony.

W ostatnich latach powstaje coraz więcej kaplic adoracji. To jakiś znak czasu?

W każdym czasie Duch Święty pokazuje nowe drogi Kościołowi, wzbudza nowe

pragnienia. Jest to odczytanie na obecne czasy, że wystawienie Najświętszego Sakramentu jest nam potrzebne, by ożywić kult Eucharystii, pogłębić też rozumienie, czym jest dla nas Eucharystia, jakie konsekwencje z niej płyną dla codziennego życia, a przede wszystkim byśmy odkrywali źródło obecności Jezusa, jakim jest Najświętsza Ofiara, składana podczas Mszy św. Z jednej strony tu jest pełne źródło – wystawienie Najświętszego Sakramentu – ale i cel: prowadzenie do głębszego uczestnictwa we Mszy św. Oczywiście, adoracja Jezusa w tabernakulum ma wielką wartość, ale może przyzwyczailiśmy się do tej formy obecności Jezusa w świątyni, więc wystawienie Najświętszego Sakramentu bardziej nam uzmysławia obecność w Eucharystii Jezusa, którego chcemy uczcić, adorować, któremu chcemy dziękować, ale też prosić Go i przepraszać. Przypominam również, że trzeba zapewnić przed wystawionym Najświętszym Sakramentem obecność przynajmniej jednej osoby na adoracji.

Co powinniśmy robić podczas adoracji?

Wewnętrznie zmierzać do bliskości z Jezusem, ale też oddawać cześć Jezusowi przez modlitwę dziękczynną, przebiegającą, modlitwę prośby. Ważnym elementem jest modlitwa w oparciu o tekst biblijny i natchnienie płynące z medytacji Słowa Bożego w czasie adoracji. Możemy też modlić się na różańcu i rozważać tajemnice naszego zbawienia. Zaleca się również ciszę. Wtedy możemy być sercem jak najbliżej serca Jezusowego, tak trwamy na modlitwie, nie musimy koniecznie wypowiadać słów. Św. Jan Paweł II mówił o „sercu człowieka, które jest blisko serca Pana Jezusa w czasie adoracji”.

A czemu służą procesje z Najświętszym Sakramentem?

Jednym z wyrazów kultu Eucharystii jest wystawienie Najświętszego Sakramentu, drugą ważną formą kultu są procesje – nie możemy o tym zapominać. Procesja ma miejsce, gdy celebrans niesie Najświętszy Sakrament poza kościół, a lud składa publiczne świadectwo wiary i swojej pobożności wobec Najświętszego Sakramentu. Dlatego takie procesje mają wielką wartość i znaczenie jeśli chodzi o świadectwo. Wychodzimy z Najświętszym Sakramentem na ulice miast i w przestrzeń wiosek po to, by dać świadectwo

naszej wiary i pobożności. Także by pokazać – podobnie jak podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu – związek procesji eucharystycznej z Najświętszą Ofiarą. Dlatego procesje powinny odbywać się po Mszy św., w czasie której konsekruje się Hostię niesioną w procesji. Uroczystość Bożego Ciała jest tym szczególnym dniem procesji z Najświętszym Sakramentem.

Co jest szczególnego w błogosławieństwie Najświętszym Sakramentem?

Błogosławieństwo eucharystyczne uświadamia, kto nam błogosławi – sam Jezus, żywy i prawdziwy, obecny w Eucharystii. Oczywiście błogosławieństwo na zakończenie każdej Mszy św. jest także błogosławieństwem, którego udziela nam Chrystus przez celebrans, ale błogosławieństwo eucharystyczne staje się jeszcze bardziej czytelnym znakiem.

Jak należy rozumieć słowa św. Augustyna „niech nikt nie spożywa ciała Jezusa, jeśli Go najpierw nie adorował”?

Jest to zachęta, byśmy byli rzeczywistości duchowo obecni na adoracji. Także zwrócenie uwagi, że powinniśmy adorować Pana Jezusa nie tylko w świątyni, przed tabernakulum czy wystawionym Najświętszym Sakramentem. Powinniśmy adorować obecność Ciała Pańskiego w naszej duszy, w naszym sercu. Uwielbiać i adorować Jezusa, który w nas żyje, i tak przygotowanym sercem przyjmować później Ciała Pańskiego. Takiej postawy uczy nas Maryja, słusznie często nazywana Niewiastą Eucharystii. Ten sam św. Augustyn pisał o Maryi, że „bardziej strzegła prawdy w sercu niż ciała w łonie”.

Czasami można odnieść wrażenie, że niektórzy uczestniczą w liturgii, jakby byli widzami. Już samo włączanie się w modlitwę, w śpiew, zainteresowanie tym, co się dzieje, dają obraz, na ile jesteśmy uczestnikami misterium, spotkania z Chrystusem, co później weryfikuje się też w naszym życiu. Na ile stajemy się zdolni do służby drugiemu, czy jest życzliwość w naszych sercach, na ile potrafimy przebaczać, czy nasza postawa staje się świadectwem dla innych – jeśli nie ma dobrych owoców w tych wymiarach, to trzeba się zastanowić nad swoim uczestnictwem zarówno we Mszy św., jak i w adoracji.

W SKRÓCIE

■ **Pierwsza piesza.** 366. Piesza Pielgrzymka Łowicka dotarła na Jasną Górę. Wędruje nieprzerwanie od 1656 r. W tym roku szta-

fot. PAP/Waldemar Deska

fetowo, przez 6 dni po 25 osób, błagając o ustanie pandemii. To pierwsza w tym roku piesza pielgrzymka. Pątnicy pamiętali o zmarłym bp. Józefie Zawitkowskim, który zawsze im towarzyszył.

■ **Młodzi pragną Jezusa.** Na Jasną Górę dotarła 22. Pielgrzymka Młodych z Radiem Maryja. Młodzieży w modlitwie towarzyszą relikwie niedawno beatyfikowanego nastolatka, który swoje życie ofiarował za papieża i Kościół. Specjalny film z przesłaniem dla uczestników pielgrzymki przygotowała Antonia Solzano, mama bł. Carla Acutisa.

■ **Koperta w łódwce.** W maju do 20 tys. starszych podopiecznych Caritas diecezjalnych trafią „Koperty życia Caritas” – przechowywane w łódwce plastikowe koperty z informacją na temat chorób i przyjmowanych przez seniora leków, mające w krytycznych sytuacjach ułatwić służbom medycznym dostęp do danych o zdrowiu seniora.

■ **Zmarła malarka Jezusa.** W wieku 55 lat i w 35. roku życia zakonnego w klasztorze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach 17 maja zmarła s. M. Rafaela – Małgorzata Jedynak. Od 2001 r. oddała się głównie malowaniu obrazów olejnych Jezusa Miłosiernego i św. Siostry Faustyny. Wcześniej pomagała przy malowaniu obrazu beatyfikacyjnego Apostołki Bożego Miłosierdzia, który był czczony także w czasie jej uroczystości kanonizacyjnej. Przez rok taki obowiązek s. Rafaela miała w Derdach koło Warszawy, a potem w klasztorze w Świniach Warczych, gdzie także dbała o dekorację kościoła parafialnego na różne uroczystości. W tym kościele, który jest sanktuarium Chrztu i Urodzin św. Siostry Faustyny, w bocznym ołtarzu umieszczono portret Mistyczki z Łagiewnik pędzla s. Rafaeli.

■ **Narodowy w gotowości.** Szpital tymczasowy na Stadionie Narodowym przestał działać, jednak część pomieszczeń przez niego wykorzystywanych zostanie zachowana i zabezpieczona wraz ze sprzętem na wypadek czwartej fali COVID-19 – zapowiedział szef KPRM i pełnomocnik rządu ds. programu szczyptę Michał Dworczyk.

fot. PAP/Waldemar Deska

Po raz 97. na Jasną Górę przybyła Pielgrzymka Służby Zdrowia. Dziękowano Bogu i wszystkim, którzy z oddaniem służą sprawie walki z pandemią, ratują życie i zdrowie. – Przychodzą tu nie tylko medycy, ale ci, którym służymy – zapewniał bp Romu-

ald Kamiński, przewodniczący Zespołu KEP ds. Duszpasterstwa Służby Zdrowia. Z kolei bp Stefan Regmunt podkreślał, że „wszyscy powinniśmy czuć się współodpowiedzialni za budowanie programu na czas po ustaniu pandemii”.

RÓŻA RAVENSBRÜCK

– Ziemia z tego grobu z kawałkiem sprzączki, guzika, który nie spłonął w krematorium, grobu naszych dziewczyn, które umierały z Polską, z Bogiem i z tęsknotą za rodziną na ustach, wraca tutaj, w ręce Jasnogórskiej Pani – powiedziała wiceprezes Stowarzyszenia Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück Maria Lorens, córka więźniarki Katarzyny Matei. Na Jasnej Górze złożyło ono niezwykle wotum – „ravensbrücką różę” z prochami zamordowanych kobiet. Wotum wykonała artystka Aleksandra Kann-Bogomilska, także córka więźniarki, śp. Zofii Pociłowskiej-Kann. Różę – symbol ravenbrückiej ziemi – porastają miejsca, gdzie pod obozowymi murami grzebanych było tysiące zamordowanych więźniarek, których hitlerowcy nie zdążyli spalić w piecach krematoriów. Prochy pozostałych ofiar były wysypywane do jeziora.

fot. PAP/Waldemar Deska

Obecnie co roku podczas uroczystości rocznicy wyzwolenia obozu na tafli jeziora rzucają czerwone róże, symbol pamięci o ofiarach. Pierwsze wotum złożyła inicjatorka pielgrzymek Józefa Kantor na ręce kard. Stefana Wyszyńskiego w 1965 r. Była to szkatułka z ziemią zmieszaną z prochami zamordowanych kobiet.

Mszy św. w kaplicy Matki Bożej przewodniczył bp Andrzej Przybylski z Częstochowy. Modlił się, by „człowiek człowiekowi nigdy więcej nie zgotował takiego piekła, o pokój na świecie i pamięć”.

ZA WIERSZOWĄ ZASŁONĄ

Aby wejść na plac Solny we Wrocławiu, piesi przekraczają wierszową zasłonę. Aranżacja powstała z okazji 6. edycji Międzynarodowego Festiwalu Poezji Silesius 2021. Tegoroczna edycja odbywa się w roku 100. rocznicy urodzin Tadeusza Różewicza, dlatego duża część festiwalu jest skupiona wokół jego twórczości. Poświęconą mu aranżacją jest np. Zaufek Solny.

fot. PAP/Marcel Kulczyński

RYCERZE W LICHENIU

Pod hasłem „Kościół jest siłą tego narodu” w Licheniu odbyła się XI Konwencja Stanowa Rycerzy Kolumba w Polsce. Mszy św. przed cudownym obrazem Matki Bożej Licheńskiej przewodniczył abp Stanisław Gądecki, przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Homilię wygłosił ks. dr Paweł Rytel-Andrianik, dyrektor Biura ds. Komunikacji Zagranicznej w Sekretariacie KEP.

W tegorocznym spotkaniu uczestniczyło ponad sto osób, m.in. kapelani rad lokalnych z całej Polski oraz delegaci rad stanowych. Uczestnicy podsumowali ostatni rok działalności, wyznaczyli nowe cele, wybrali członków Rady Stanowej. Wyróżniono też i nagrodzono wyjątkowe dzieła rycerskie oraz

rodzinę roku. Nagrodę otrzymali Michał i Andżelika Steciakowie z Karsznic (diec. kielecka), zaangażowani w życie Kościoła, akcje społeczne, kulturalne i wolontaryjne. Małżeństwo, które uruchomiło fundację Wioska Aniołów, pomagającą dzieciom i seniorom, mierzyło się z problemem bezpłodności. Pragnąc założenia rodziny, rok temu adoptowało Piotrusia, którego biologiczni rodzice porzucili ze względu na zespół Downa, a w tym roku – Marysię. **Justyna Zacharek**

PODOPIECZNI JPII

„To jest czysta Ewangelia – obecność Chrystusa w najbardziej potrzebujących. Myślę, że sam Jan Paweł II by sobie tego życzył. Miał ciepły stosunek do osób niepełnosprawnych, był otwarty na człowieka słabego, najbardziej bezbronego” – tak o duszpasterstwie dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i przyjaciół, osób zajmujących

się zawodowo niepełnosprawnymi i chorymi oraz wolontariuszy, które powstało przy sanktuarium św. Jana Pawła II na Białych Morzach w Krakowie, mówi jego kustosz ks. Tomasz Szopa.

Spotkania duszpasterstwa mają się odbywać w trzecie niedziele miesiąca o godz. 17. Najbliższe zaplanowano na 20 czerwca.

ZABYTEKOWE FOTOGRAFOWANIE

W Centrum Kultury w Jędrzejowie można oglądać kolekcję zabytkowych aparatów. Tamtejsze Muzeum im. Przypkowskich otrzymało niemal 400 zabytkowych aparatów fotograficznych po zmarłym kolekcjonerze dawnej fotografii, Kazimierzu Koziolu.

■ **III Ogólnopolska Pielgrzymka Singli do Częstochowy** odbędzie się w dniach 29-30 maja. Wydarzenie, na które zaproszone są wszystkie osoby stanu wolnego rozumianego zgodnie z nauką Kościoła katolickiego (panny, kawalerowie, wdowy, wdowcy, osoby z sądowym orzeczeniem nieważności małżeństwa), będzie miało miejsce przede wszystkim w sanktuarium Miłosierdzia Bożego, zwanym popularnie Doliną Miłosierdzia. Wieczorami pielgrzymi spotkają się na wspólnej modlitwie na Jasnej Górze.

■ **IX Ogólnopolska Pielgrzymka Żywego Różańca na Jasną Górę** odbędzie się w dniach 4-5 czerwca pod hasłem „Z Maryją, Matką nadziei”. „Jak co roku planujemy zgromadzić się w jasnogórskim sanktuarium, by od Maryi uczyć się otwartości serca i gotowości do głoszenia swoim życiem Dobrej Nowiny” – mówią organizatorzy. Ogólnopolska Pielgrzymka Żywego Różańca jest nie tylko czasem modlitwy, ale także okazją,

by doświadczyć wspólnoty tych, którzy jednym dziesiątkiem różańca codziennie przemieniają świat. Organizatorzy ufają, że w tym roku uda się spotkać nie tylko duchowo, ale też fizycznie. Pielgrzymka rozpocznie się 4 czerwca apelem jasnogórskim w kaplicy Cudownego Obrazu, a zakończy 5 czerwca uroczystą Mszą św.

■ **Zamknięcie kopalni to straty.** – Decyzja TSUE zobowiązująca Polskę do natychmiastowego zaprzestania wydobycia węgla brunatnego w kopalni Turów jest niesprawiedliwa i niesłuszna – ocenił premier Mateusz Morawiecki. – Będziemy jej przeciwdziałać i robić wszystko, by utrzymać bezpieczeństwo energetyczne Polski – dodał. Wyjaśnił, że straty z powodu zamknięcia kopalni Turów sięgałyby w polskiej gospodarce miliardów złotych.

■ **Jak żyć?** W Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” w Krakowie otwarto wystawę „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia”.

Jacek Karnowski

Koniec żartów

Jest już niemal pewne, że administracja Joe Bidena ogłosi daleko idące złagodzenie sankcji wymierzonych w firmy budujące gazociąg Nord Stream 2. Faktycznie będzie to znaczyło pozwolenie Berlinowi i Moskwie na dokończenie inwestycji. Cóż, można mieć gorzką satysfakcję, że to oskarżany o powiązania z Rosją Donald Trump blokował tę inwestycję, a rzekomo antyrosyjski Biden odpuszcza rzecz tak kluczową dla bezpieczeństwa całego naszego regionu. Niestety, satysfakcja to słaba broń w zderzeniu z agresywnym imperium, które nie tylko dostanie pieniądze z Niemiec, ale także zyskuje kolejne narzędzie do gry z Europą i do stosowania różnego rodzaju nacisków.

Zapytany, co w tej sytuacji należy robić, europoseł Jacek Saryusz-Wolski odpowiedział: trzeba zacząć wydawać na obronność znacznie więcej niż obecnie. Nie 2 proc. PKB, ale 4-5 proc., a nawet więcej. Trzeba przysiąc do wiadomości, że jesteśmy państwem frontowym, które w przewidywalnej przyszłości będzie mierzyło się z bezpośrednim zagrożeniem swojej suwerenności, integralności, bezpieczeństwa. Amerykańska zgoda na Nord Stream 2 pokazuje, że pętla zaciska się coraz bardziej. Niektórzy analitycy twierdzą, że tym razem Rosja może uderzyć na północ, na państwa bałtyckie, przesynek suwalski, a być może także na samą Polskę. Ostentacyjne ruchy wojskowe wokół granic Ukrainy mogą służyć jedynie

odwróceniu uwagi od prawdziwego celu. Tym bardziej że Kreml nie wchodzi dwa razy w te same konflikty, przynajmniej nie na dużą skalę. Woli wybierać nowe ofiary, mniej przygotowane, nie otrząskane w boju, wewnętrznie zdemobilizowane.

Czy Polska może wydawać 4 lub 5 proc. PKB na obronność? Na pewno trudno byłoby osiągnąć taki poziom w budżecie państwa, ale przecież można szukać innych mechanizmów finansowania. Są już w Polsce udane przykłady, choćby Polski Fundusz Rozwoju, który finansuje rozwój gospodarczy, a którego fundusze nie są zaliczane do budżetu. Na pewno trzeba sięgać po rozwiązania mocno kreatywne, bo sytuacja jest nadzwyczajna. Co ważne, z braku czasu nie można oprzeć się na krajowym przemyśle zbrojeniowym. Trzeba kupować sprzęt już istniejący, sprawdzony, nowoczesny, ale nie pionierski. Trzeba też wyciągać wnioski z tego, co dzieje się wokół. Dobrym przykładem jest zakup 24 dronów bojowych od Turcji, który sfinalizowano w czasie wizyty prezydenta Andrzeja Dudy w Ankarze. Drony okazały się tym rodzajem broni, który przeważał szalę w niedawnej wojnie Azerbejdżanu z Armenią. Są skutecznym środkiem rażenia przeciwnika, a także łatwo je przenosić z miejsca na miejsce, co utrudnia ich zniszczenie.

Wkraczamy w decydujący czas. Budowa Nord Stream 2 to w istocie nie tylko gazociąg, ale także pewne rozstrzygnięcie geostrategiczne – i Niemiec, i Ameryki. Do tego pojawiają się kolejne czarne chmury. Wyrok unijnego Trybunału Sprawiedliwości, nakazującego wstrzymanie wydobycia w kopalni Turów,

oznacza, że w walce z węglem stosowane będą coraz bardziej brutalne środki. Jednocześnie niemiecka prasa rozpoczęła proces kreowania hysterii wokół polskiego programu atomowego, twierdząc, że będzie on stanowił zagrożenie dla obywateli RFN oraz że jest sprzeczny z... niemiecką polityką energetyczną. Oba te argumenty są absurdalne (to będą przecież najnowocześniejsze elektrownie), ale oba pokazują, że możemy spodziewać się brudnych chwytów, w tym nakręcania w Polsce hysterii antyatomowej. W sumie plan jest jasny: Polska ma zrezygnować z węgla, nie budować elektrowni atomowej, i finalnie być skazana na rosyjski gaz kupowany za pośrednictwem Niemiec. W istocie oznaczałoby to utratę suwerenności energetycznej, a więc suwerenności jako takiej.

Polska staje przed wyzwaniem, ale może wyjść z tej trudnej sytuacji zwycięsko. Wciąż wszystko zależy od nas. Możemy zbudować elektrownie atomowe, właściwie już powinniśmy je budować. Możemy na czas mieć armię, która odstraszy agresora albo skutecznie go odeprze. O sukcesie bądź klęsce zdecyduje ten sam czynnik, który przesądził o klęsce I Rzeczypospolitej, czyli zachowanie elit politycznych. Jeśli część z nich będzie faktycznie współpracowała z agresorami, znajdziemy się w opałach. Pewną nadzieją jest tu słabnięcie Platformy Obywatelskiej, czyli partii, która w największym stopniu celebrowała tzw. totalność. Oczywiście, nie ma gwarancji, że jej sukcesor bądź sukcesorzy będą lepsi, ale nadzieja jednak jest. Opozycja musi po prostu dorosnąć do wyzwań naszych czasów, znów zahaczających o najwyższą stawkę. Czas żartów dobiegł końca.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Siła przebaczenia

Monika Kornecka z Krakowa została laureatką przyznawanej od 1988 r. Międzynarodowej Nagrody św. Rity. Jak głosi uzasadnienie, „wzorem św. Rity bez wahania wybaczyła zabójcy swojego syna, natychmiast odrzucając prośby o zemstę i nienawiść, które rozprzestrzeniały się w sieci wokół jego rodziny. Było to przebaczenie, które stało się realne w modlitwie o nawrócenie mordercy. Wszystko to połączone zostało z decyzją oddania się opiece nad cierpiącymi i umierającymi dziećmi, aby być jeszcze bardziej płodną matką”. Monika Kornecka jest trzecią nagrodzoną kobietą z Polski. W 1990 r. Nagrodę św. Rity przyznano Mariannie Popiełuszko, matce bł. ks. Jerzego Popiełuszki, a w 1999 r. piosenkarce Eleni, która przebaczyła mordercy swej córki Afrodyty.

Komunia po dawnemu

Archiwalne książeczki, zeszyty do religii, stroje i wiele zdjęć, nawet z przełomu XIX i XX w., można oglądać na wystawie „Jestem, bo Jesteś” – Pamiątka Pierwszej Komunii Świętej w Szkolnym Muzeum Historyczno-Regionalnym przy Szkole Podstawowej w Poroninie. Muzeum można zwiedzać w godzinach pracy szkoły, ale także po wcześniejszym umówieniu.

Szwedzi w Gorzowie

Przy zbiegu ul. Chrobrego z Wybickiego i Jagielly w Gorzowie Wlkp. znaleziono fragment fortyfikacji z XVII w. – pozostałości po elemencie fortyfikacyjnym z czasów, gdy miasto zajmowały wojska szwedzkie.

fot. PAP/Lech Muszyński

fot. PAP/Radek Pietruska

Anodopodobni

W Muzeum Powstania Warszawskiego odbyła się uroczysta gala IX edycji Nagród imienia Jana Rodowicza „Anody”. Główną nagrodę „Za całokształt dokonań” otrzymała prof. Elżbieta Krajewska-Kula, związana z Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku, która aktywność zawodową łączy z pracą wolontariacką i charytatywną. Jedną z jej inicjatyw jest pozyskiwanie funduszy na terapię i rehabilitację dzieci z dystrofią mięśniową.

Nagrodę w kategorii „Akcja społeczna” wręczono Bartoszowi Rutkowskiemu, byłemu oficerowi Wojska Polskiego, założycielowi i prezesowi Fundacji Orla Straż, która pomaga irackim ofiarom tzw. Państwa

Islamskiego wrócić do normalnego życia.

W kategorii „Wyjątkowy czyn” wyróżniono Andrzeja Sirowackiego, kierowcę, który z płonących pojazdów uratował dwójkę dzieci i dwie kobiety.

Po raz pierwszy przyznano nagrodę honorową. Otrzymała ją Wanda Traczyk-Stawska ps. „Pączek”, harcerka Szarych Szeregów, uczestniczka powstania warszawskiego, a w czasach pokoju nauczycielka w szkole specjalnej.

Na zdjęciu: laureaci nagrody oraz bratanek Jana Rodowicza „Anody” Jan Rodowicz i dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego Jan Oldakowski.

f

Ryzykowne lektury

Centrum Życia i Rodziny wystosowało apel do Mazowieckiej Kurator Oświaty o pilną kontrolę w 21. Społecznym Liceum Ogólnokształcącym im. Jerzego Gro-towskiego w Warszawie. Wśród siedmiu lektur mających stanowić podstawę rozmowy kwalifikacyjnej kandydata na ucznia szkoły przynajmniej trzy zawierają opisy przemocy seksualnej, a utrzymywanie stosunków seksualnych między chłopcami a dojrzałymi mężczyznami uznają za normę. To m.in. „Opowieść podręcznej” autorstwa Margaret Atwood. Centrum Życia i Rodziny wskazuje, że lektura zawiera m.in. opis przymusowego, uprzedmiotawiającego stosunku seksualnego.

Także „Krwawa komnata” autorstwa Angeli Carter zawiera wulgarne opisy praktyk sado-masochistycznych oraz

opisy przemocy seksualnej. W „Uczcie” Platona przedstawia się jako normę utrzymywanie stosunków seksualnych między młodymi chłopcami a dojrzałymi mężczyznami.

O tym obowiązkowym zestawie książek, mającym stanowić podstawę rozmowy kwalifikacyjnej do 21. SLO w Warszawie, zaalarmowali oburzeni rodzice kandydatów.

Centrum Życia i Rodziny przypomina, że każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed demoralizacją, w trosce o realizację konstytucyjnych gwarancji prawa rodziców do wychowania swoich dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Dlatego też zdecydowano się na apel o pilne wykonanie czynności nadzoru pedagogicznego w formie kontroli w trybie doraźnym.

f

Bohater z autobusu

14-letni Bartosz Mączka z Piotrkowa Trybunalskiego pomógł kierowcy autobusu, którym jechał, kiedy ten źle się poczuł. Zatrzymał pojazd z pasażerami i wezwał karetkę.

fot. PAP/Grzegorz Michalowski

Mieszkańcy wirtualnego świata

Jak rozpoznać, czy moje dziecko jest uzależnione od smartfona? Jak je chronić przed internetową pornografią? Jak mu pomóc radzić sobie z zagrożeniami wirtualnego świata? – to niektóre pytania, na które próbują odpowiedzieć eksperci w książkach „Dzieci w wirtualnej sieci” oraz „Gdy dziecko pyta o seks”, które dzięki parafiom dotrą do rodziców w całej Polsce.

– Kościół stara się wspierać rodziców w wychowaniu dzie-

ci, które w wyniku pandemii często nie widzą wokół siebie nic więcej niż tylko ekrany – mówi KAI bp Szymon Stułkowski, jeden z inicjatorów akcji.

Broszury zostały przygotowane przez psycholog Bognę Białecką, prezesa Fundacji Edukacji Zdrowotnej i Psychoterapii.

„Z wielu badań wiemy, jak duże spustoszenie w psychice i rozwoju emocjonalnym dzieci powoduje nieograniczony dostęp do internetu i świa-

ta wirtualnego za pośrednictwem smartfonów, tabletów i komputerów, które są tak popularnym prezentem (np. komunijnym)” – piszą autorzy inicjatywy. Tłumaczą, że urządzenia, wprowadzone w świat dziecka bez zasad i wsparcia ze strony dorosłych, otwierają dzieciom dostęp do świata hazardu, gier komputerowych, pornografii, przemocy i innych uzależnień, dewastujących nieodwracalnie psychikę i mózg młodego człowieka.

„Nasze publikacje ukazują z jednej strony, jak pięknym darem Stwórcy jest cielesność i seksualność człowieka oraz jak ważnym narzędziem komunikacji jest internet, a z drugiej strony wskazują zagrożenia oraz wyposażają rodziców w niezbędną wiedzę co do możliwych rozwiązań i działań” – przekonuje bp Stułkowski. Broszury są darmowe, a na ich dystrybucję do tej pory zdecydowało się 39 diecezji w Polsce.

f

W tym roku obchodzona jest setna rocznica śmierci czcigodnego sługi Bożego o. Wenantego Katarzyńca. Był gorliwym czcicielem Najświętszego Sakramentu. Św. Maksymilian Kolbe napisał o nim, że „nie silił się na czyny nadzwyczajne, ale zwyczajne wykonywał nadzwyczajnie”.

Grób o. Wenantego Katarzyńca

fol. z archiwum o. Edwarda Staniukiewicza OFMConv

Mistyk ukryty

Patryk Lubrzyński

O. Wenanty Katarzyniec urodził się 7 października 1889 r. w wsi Obydów, należącej do parafii Kamionka Strumiłowa w archidiecezji lwowskiej na kresach II RP. Jego rodzicami byli ubodzy chłopci Jan i Agnieszka Katarzyńcowie. Na chrzcie świętym 12 października 1889 r. otrzymał imię Józef. Od najmłodszych lat jego pragnieniem było życie kapłańskie, co uwidaczniało się w dziecięcych zabawach, takich jak sprawowanie liturgii i głoszenie kazań dla rówieśników.

– Tata troszkę się zaniepokoił, skierował pytanie w tej sprawie do ówczesnego proboszcza z Kamionki Strumiłowej. Ale ksiądz odpowiedział, że jeżeli nie ma jakichś rażących nadużyć, to dzieci mogą się w ten sposób bawić – opowiada kustosz Grobu Ojca Wenantego w Kalwarii Pałacowskiej o. Edward Staniukiewicz OFMConv.

W latach 1904-1908 kształcił się w seminarium nauczycielskim we Lwowie. Mieszkał w internacie, żyjąc bardzo ubogo, utrzymując się ze stypendium państwowego, udzielenia korepetycji i pomocy rodziców. Codziennie rano służył do Mszy św., często chodził do kościoła sióstr franciszkanek na adorację Najświętszego Sakramentu.

W czerwcu 1907 r. ukończył 18 lat i zapukał do furty klasztornej lwowskich franciszkanów z zamiarem wstąpienia do zakonu. Przetłumaczył go dokładnie, kim jest i czym się zajmuje. Józef Katarzyniec powiedział, że finalizuje ostatni rok studium nauczycielskiego oraz przygotowuje się do matury. Prowincjał zalecił mu, aby najpierw zakończył naukę, zdał egzaminy oraz nauczył się łaciny. Młody Józef nie zniechęcił się i w ciągu roku spełnił wszystkie kryteria. Po pokazaniu

się bardzo dobrą znajomością łaciny i greki został przyjęty do zakonu franciszkanów 20 czerwca 1908 r.

PRZEŁAMANY OPÓR

O. Edward wspomina, że w rodzinnym domu przyszły sługa Boży spotkał się z oporem rodziców, którzy chcieli, aby został nauczycielem, z czym wiązała się wysoka pozycja społeczna i możliwość materialnego wspierania rodziny. Zachowały się relacje sąsiadów, którzy po raz pierwszy słyszeli, jak w domu Katarzyńców wywiązała się burzliwa kłótnia. – Józef stanął przed rodzicami bardzo zdenerwowany, wyjął wszystkie pieniądze z kieszeni i oddał im, mówiąc, że to wszystko, co ma. Jednocześnie oświadczył: „Pieniądzy mi nie potrzeba, a na stanowisku w świecie bym się zepsuł”. Obiecał ro-

dzicom, że będzie się za nich modlił – opisywał o. Staniukiewicz.

Po przełamaniu oporu serc matki i ojca przybył do klasztoru franciszkanów we Lwowie. W dniu 25 sierpnia 1908 r., po odprawieniu ośmiodniowych rekolekcji, rozpoczął nowicjat i otrzymał imię zakonne Wenanty, na cześć św. męczennika o tym imieniu. We wrześniu 1909 r. wraz z dziesięcioma kolegami z nowicjatu wyruszył z konkretnym celem osiągnięcia świętości do Krakowa, gdzie rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne.

Klerycy nazywali go „ostatnim z Horeszków”, zamykając w tym przezwisku wszystkie dobre i śmieszne cechy bohatera „Pana Tadeusza”. Wenanty był małowówny, dlatego bardziej dowcipni współbracia przezywali go także „mumia egipska”. – Na prima aprilis franciszkańscy studenci wymyślili, że

Matka o. Wenantego Katarzyńca

fol. z archiwum o. Edwarda Staniukiewicza OFMConv

fol. z archiwum o. Edwarda Staniukiewicza OFMConv

Kościół Franciszkanów we Lwowie

Przeniesienie do kościoła doczesnych szczątków czcigodnego sługi Bożego o. Wenantego Katarzyńca

fot. z archiwum o. Edwarda Staniukiewicza OFMConv

schowają się przed profesorem pod ławki. Kiedy wykładowca przyjdzie, nie będzie nikogo i zajęcia zostaną odwołane. Ukryli się wszyscy oprócz Wenantego, który stał i czekał na profesora. Nikt nie miał mu za złe, że nie wziął udziału w żarciu. Bracia szanowali go za jego autentyczną postawę – przypomina kustosza Grobu o. Wenantego.

MIŁOŚNIK ADORACJI

W czasie studiów, 10 września 1913 r., został wybrany przez współbraci na prezesa koła naukowego *Zelus Seraphicus*, które pod jego przewodnictwem doskonale się rozwijało. Wielu kleryków pociągnął do Arcybractwa Adoracji Najświętszego Sakramentu, a sam, jeśli tylko mógł, co godzinę zjawiał się przed tabernakulum. Później jako kapłan należał do kapłańskiej wspólnoty eucharystycznej. – Swojej penitencie w zaufaniu wyznał: „jak ludzie przychodzą do Komunii św. i udzielam im Pana Jezusa, widzę, jak za nimi stoją aniołowie” – wyjaśnia o. Edward.

Po święceniach kapłańskich 2 czerwca 1914 r., które otrzymał w bazylice św. Franciszka w Krakowie, pojechał do rodzinnej wsi, aby sprawować Mszę św. prymicyjną. Obydów znalazł się w tym czasie na linii frontu I wojny światowej. Cofające się wojsko austriackie straszło miejscowych okrucieństwem nadciągających Rosjan. Przerażeni mieszkańcy wsi zgarnęli dobytek i uciekli do lasu. O. Wenanty odprawił dla mieszkańców Mszę św. w kaplicy we wsi Różanka, zachęcając, aby dalej nie uchodzili. Gdy wojsko rosyjskie wkroczyło do wioski, okazało się, że wśród żołnierzy jest sporo Polaków, którzy oblegli konfesjonał franciszkanina i przystąpili do Komunii świętej. Po tym zdarzeniu powszechnie podziwiano rozsądek o. Katarzyńca, mówiąc o nim, że to „anioł i pocieszyciel ludu”.

Szybko, już 21 września 1914 r., został wysłany do miejscowości Cyszkki koło Lwowa,

aby pełnić posługę wikariusza w tamtejszej parafii. – Był bardzo dobrym spowiednikiem, przy jego konfesjonale tłumnie gromadzili się penitenci. Jeden ze współbraci żartował nawet: „ja nie wiem, co o. Wenanty rozdaje w konfesjonale, że tylu ludzi do niego przychodzi, może częstuje cukierkami. Ja cukierków nie rozdaję, więc do mnie nie przychodzi” – przytacza anegdotę o. Edward.

Zaledwie po roku, 29 września 1915 r., opuścił Cyszkki, udając się do Lwowa, aby pełnić obowiązki mistrza nowicjatu i ojca duchownego braci zakonnych. Wiele wymagał od wychowanków, ale więcej od siebie. Swą pokorę posunął tak daleko, że w wigilię uroczystości św. Franciszka i w Wielki

Czwartek całował nogi podwładnym.

W 1920 r. o. Katarzyniec zapadł na zdrowiu. Najpierw zachorował na hiszpankę, a następnie na gruźlicę. Wenanty przyjaźnił się z młodszym współbratem o. Maksymilianem Kolbe, który zastąpił go w obowiązkach magistra. Siły regenerował w klasztorach franciszkańskich w Hanaczowie, a potem w Kalwarii Pałacowskiej.

Na dwa miesiące przed śmiercią, 2 lutego 1921 r., na święto Ofiarowania Pańskiego mimo choroby chciał pomóc braciom spowiadać. Przebywanie w zimnym kalwaryjskim kościele przyspieszyło jeszcze rozwój gruźlicy. Ostatnie kazanie wygłosił proroczco „o niebie” 28 lutego 1921 r. w Cyszkach. Przed śmiercią o. Wenanty wyznał: „widzicie, jak jestem chory i nic już zrobić nie mogę, ale po śmierci dużo zrobię dla zakonu”. Zmarł na gruźlicę płuc 31 marca 1921 r. w Kalwarii Pałacowskiej, osiągnąwszy wysoki stopień doskonałości chrześcijańskiej, przeżywszy tylko 7 lat kapłaństwa i mając 32 lata!

„SZANTAŻ” ŚWIĘTEGO

W styczniu 1922 r. o. Maksymilian Kolbe, borykając się z trudnościami finansowymi w wydawaniu „Rycerza Niepokalanej”,

modlił się za wstawiennictwem o. Wenantego. Zapamiętał jego słowa o tym, że wiele zrobi dla franciszkanów po śmierci. – Obiecał w modlitwie Wenantemu, że jeśli uda się mu wydać pierwszy numer „Rycerza Niepokalanej”, to w drugim numerze wydrukuje podobiznę, zdjęcie oraz modlitwę do o. Katarzyńca. Okazało się, że bez problemu zdobył pieniądze, wydał czasopismo i spełnił obietnicę daną współbratu – zaznacza o. Staniukiewicz.

O. Edward komentuje, że od ogłoszenia 26 kwietnia 2016 r. przez papieża Franciszka o. Wenantego czcigodnym sługą Bożym otrzymał około 100 tys. prośb, podziękowań i świadectw. Są one związane w większości ze sprawami finansowymi, mieszkaniowymi oraz pracą. Dotyczą także nawróceń, spowiedzi po wielu latach, zerwania z nałogami, pojednania małżeństw czy poczęcia dziecka.

– Kult prywatny dynamicznie rozszerza się również poza granicami Polski. Otrzymuję prośby o przysłanie obrazków z o. Wenantem w różnych językach, z Anglii, Stanów Zjednoczonych, Włoch, Hiszpanii, Rosji, a nawet z tak egzotycznych krajów, jak Indonezja oraz Filipiny – dodaje kustosz Grobu o. Wenantego. Obecnie trwa oczekiwanie na cud za wstawiennictwem o. Wenantego. Doczesne szczątki franciszkanina przeniesiono do nawy bocznej kościoła w Kalwarii Pałacowskiej.

W najbliższym czasie, 2 czerwca, odbędzie się sympozjum naukowe na temat życia i duchowości o. Katarzyńca w klasztorze franciszkanów w Krakowie, przy ul. Franciszkańskiej 4, dokładnie w rocznicę święceń kapłańskich Wenantego. W dniach 8-11 lipca 2021 r. ma zostać zorganizowana pielgrzymka na Ukrainę „Śladami Ojca Wenantego”. Zaplanowany jest również konkurs literacki „Ojciec Wenanty – czy znasz?”. Inicjatywa jest przeznaczona dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Warunkiem uczestnictwa w konkursie jest nadesłanie utworu literackiego w języku polskim inspirowanego życiem o. Wenantego Katarzyńca. Cyklicznie organizowane są także rekolekcje „Weekend w milczeniu... z Ojcem Wenantem”.

Zachęcamy do odwiedzenia strony internetowej www.wenanty.pl, gdzie jest możliwość wpisywania swoich prośb i podziękowań oraz pobrania aplikacji z nowenną do o. Wenantego. W celu zapisania się na wydarzenia związane ze stuleciem śmierci o. Wenantego Katarzyńca można kierować maile na adres: wenanty.katarzyniec@gmail.com lub uzyskać informacje u o. Edwarda Staniukiewicza pod numerem tel. 532 076 902.

for PAP/EPAP/Haitam Imad

Blisko wojny na Bliskim Wschodzie

Piotr Kościński

Po okresie względnego spokoju dramatycznie zaostrzyła się sytuacja na Bliskim Wschodzie. Co prawda nastąpiła przerwa w walkach, ale nie wiadomo, czy ten stan przetrwa.

Najpierw doszło do sprowokowanych przez Izraelczyków zamieszek w Jerozolimie, potem do palestyńskiego ataku raketowego na Izrael, a następnie do bardzo ostrej odpowiedzi izraelskiej. Liczba zabitych i rannych wzrasta z dnia na dzień.

Wynika to z faktu, że na tej samej ziemi chcą mieszkać dwa zasadniczo różniące się od siebie narody: Izraelczycy i Palestyńczycy. I jak na razie nikt nie znalazł

dobrego sposobu na doprowadzenie do ich porozumienia.

EKSMISJA PALESTYŃCZYKÓW

Asz-Szajch Dżarrah jest zamieszkaną głównie przez Palestyńczyków dzielnicą we wschodniej Jerozolimie, w północnej jej części. Dawna wioska wzięła swoją nazwę od grobowca szejka Dżarraha z 1201 r. Emir Husam ad-Din al-Dżarrahi był lekarzem Saladyna.

Od 1948 r. wieś znajdowała się na granicy strefy niczyjej, między Zachodnią Jerozolimą i izraelską enklawą na Górze Scopus. Podczas wojny sześciodniowej w 1967 r. Izrael zajął Wschodnią Jerozolimę, w tym Asz-Szajch Dżarrah. W ostatnich latach nasilił się spór między Izraelczykami i Palestyńczykami o prawo do własności ziemi w tej dzielnicy. Izraelskie sądy stają zazwyczaj po stronie Izraelczyków – i w efekcie Palestyńczycy są usuwani ze swych domów, a w Asz-Szajch Dżarrah powstają osiedla izraelskie.

Jest to efekt szerszej polityki władz izraelskich, dążących do „równowagi demograficznej” między Arabami a Izraelczykami. Od czasu zajęcia Wschodniej Jerozolimy władze izraelskie dążyły do utrzymania w mieście stosunku 70 proc. Izraelczyków do 30 proc. Arabów. Później zmieniono to na bardziej realistyczny stosunek 60 do 40. Metody są różne. Brytyjski „Guardian” pisał o blokowaniu budowy nowych osiedli w dzielnicach palestyńskich, wyburzaniu palestyńskich domów i cofaniu praw pobytu Palestyńczykom.

Od 1967 r. ok. 14 tys. Palestyńczyków zostało pozbawionych statusu rezydenta w Jerozolimie. Aby otrzymać prawo pobytu, palestyńscy mieszkańcy miasta muszą nieustannie udowadniać, że Jerozolima nadal pozostaje ich „centrum życia” – a zwłaszcza regularnie dostarczać dowody własności mieszkań. Policja sprawdza, czy naprawdę mieszkają w swych domach, a nawet czy w łazienkach ich mieszkań znaj-

dują się używane przez właścicieli... szczoteczki do zębów.

PROWOKACYJNY „MARSZ FLAGI”

Ostatnie starcia wywołała próba eksmisji sześciu palestyńskich rodzin z ich domów w Asz-Szajch Dżarrah, w których mieszkali od lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku. Izraelczycy powołali się na dziewiętnastowieczne dokumenty wydane przez władze tureckie.

Ale był jeszcze inny powód. Izraelczycy tradycyjnie obchodzą „Dzień Jerozolimy”, mający na celu uczczenie zdobycia przez Izrael Wschodniej Jerozolimy podczas wojny sześciodniowej w 1967 r. To coroczne wydarzenie jest powszechnie uznawane za prowokacyjne, ponieważ nacjonalistycznie nastawieni Izraelczycy, chronieni przez

policję, maszerują przez Bramę Damasceną na Starym Mieście i przez Dzielnicę Muzułmańską aż do Ściany Placu, wymachując izraelskimi flagami – stąd nazwa „marsz flagi”. W tym roku wydarzenie to zbiegło się z muzułmańskim świętym miesiącem Ramadan.

Efekt był dramatyczny. Pomimo decyzji o rezygnacji z tegorocznego marszu – miało go zastąpić spotkanie bezpośrednio pod Ścianą Placu – doszło do walk, gdy na Wzgórze Świątynne w czasie muzułmańskich modlitw wkroczyła izraelska policja. W efekcie zamieszek na Starym Mieście i wokół niego rannych zostało setki Palestyńczyków i kilkudziesięciu policjantów. Uszkodzony został także święty dla muzułmanów meczet al-Aksa; zniszczone zostały okna, pochodzące z VII w., niektóre odnowione wielkim wysiłkiem w 2012 r.

Warto zauważyć, że chociaż Izrael uznaje muzułmanów za zarządców meczetu i otaczającego go terenu, to jego siły bezpieczeństwa regularnie przeprowadzają patrole i podejmują przeszukania na Wzgórzu Świątynnym.

W 2005 r. naczelny rabinat Izraela zdecydował, że Żydom nie wolno wchodzić na Wzgórze, aby uniknąć przypadkowego wejścia do Miejsca Najświętszego, gdzie kiedyś przechowywana była Arka Przymierza. Jednak niektóre ultraortodoksyjne grupy żydowskie dążą do odzyskania Wzgórza Świątynnego w celu odbudowy świątyni.

W 2000 r. przywódca izraelskiej opozycji Ariel Szaron wraz z delegacją, strzeżoną przez setki izraelskich policjantów, weszli na Wzgórze. Wywołało to protesty i starcia. Wielu muzułmanów na całym świecie uważało to za „profanację” świętego meczetu, a efektem była druga intifada, czyli powstanie palestyńskie.

Po zamachu w 2014 r. na Jehudę Glicka, kontrowersyjnego prawicowego rabina, władze izraelskie po raz pierwszy od 1967 r. zamknęły dostęp do Wzgórza. Ponownie do-

szło do walk izraelsko-palestyńskich. Teraz Wzgórze i całe jerozolimskie Stare Miasto stały się miejscem wybuchu nowego konfliktu. Co z kolei było preludium do jeszcze intensywniejszych starć w innych częściach Ziemi Świętej.

RAKIETY ZA RAKIETY

Na działania Izraelczyków odpowiedział Hamas – skrajnie radykalna partia palestyńska, działająca przede wszystkim w Strefie Gazy. O ile inne palestyńskie ugrupowa-

nie al-Fatah ma przewagę na Zachodnim Brzegu Jordanu, o tyle Hamas samodzielnie kontroluje Strefę Gazy. Przez Izrael uznawany jest za organizację terrorystyczną, podobnie jak przez USA i Unię Europejską.

I właśnie Hamas – będący nie tylko partią, ale też organizacją zbrojną – rozpoczął ataki raketowe na Izrael. W kierunku izraelskich miast poleciały setki pocisków. Ale według izraelskich sił zbrojnych około 90 proc. rakiet zostało przechwyconych przez ich najważniejszy system obrony przeciwraketowej – Żelazną Kopułę.

System ten został zaprojektowany właśnie po to, aby chronić kraj przed raketami bliskiego zasięgu. Powstał w efekcie wojny sił izraelskich z palestyńskim ruchem Hezbolla w Libanie w 2006 r., kiedy to w kierunku Izraela zostały wystrzelone tysiące rakiet, powodując zniszczenia, śmierć dziesiątków ofiar i wywołując masowe ewakuacje. Izrael zapowiedział wówczas, że zostanie opracowana nowa tarcza przeciwraketowa.

Żelazna Kopuła, stworzona przez izraelskie firmy Rafael Advanced Defense Systems i Israel Aerospace Industries przy wsparciu USA, działa od 2011 r. Uważana jest za jeden z najbardziej zaawansowanych systemów obronnych na świecie. Ma przeciwdziałać zagrożeniu ze strony broni krótkiego zasięgu – takiej jak rakiety wystrzeliwane z Gazy. Budowa systemu była kosztowna, ale producenci twierdzą, że opłacalna. Potrafi on bowiem rozpoznać, które pociski nieprzyjaciela są szczególnie niebezpieczne, bo mogą uderzyć w obszary zabudowane – i właśnie w nie celować swoje rakiety.

Tyle że atak Hamasu oraz sprzymierzonego z nim Islamskiego Dżihadu przeprowadzany był na niespotykaną skalę – szacuje się, że wystrzelono ponad 3,5 tys. rakiet. Nawet jeśli 90 proc. z nich zostało zniszczonych, to na ziemi wybuchło ponad 300. Z reguły wybuchały jednak na obszarach poza miastami czy wsiami, nie powodując większych strat.

Odpowiedź Izraela była stanowcza – rakiety zaczęły trafiać w Strefę Gazy. Według oficjalnych danych już w pierwszym tygodniu działań trafionych zostało 820 różnych celów, niektóre z nich wielokrotnie. Tymczasem pod-

czas całego 2020 r. Izraelczycy trafili w 180 celów w tym regionie.

Ostatnia operacja „Strażnik murów” rozpoczęła się od ataków na tunele Hamasu w pobliżu muru granicznego. A potem zaatakowano całą palestyńską infrastrukturę wojskową. W gęsto zaludnionej enklawie ucierpeli także cywile. Zniszczony został jedenastopiętrowy budynek al-Dżalaa, w którym mieściły się biura różnych mediów, w tym telewizji Al-Dżazira i agencji Associated Press. Na szczęście dziennikarze zostali uprzedzeni o możliwości ataku i opuścili budynek dostatecznie wcześniej.

Siły izraelskie celują w system podziemnych korytarzy Hamasu, nazywanych przez nie metrem. Ale czasami nie trafiają w wybrane przez siebie punkty. Seria ataków raketowych na dzielnicę al-Rimal w Gazie spowodowała, że całkowitemu zniszczeniu uległy trzy budynki mieszkalne, a śmierć poniosły 42 osoby.

Według ostrożnych szacunków po stronie izraelskiej zginęło kilkanaście osób, a po palestyńskiej – ponad 200, w tym ponad 60 dzieci, 1,5 tys. osób zostało rannych.

PAT TRWA

Jak podkreśla Michał Wojnarowicz, analityk Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, zarówno Izraelczykom, jak i Palestyńczykom brakuje politycznej motywacji do podjęcia rozmów nad zaadresowaniem najważniejszych aspektów konfliktu. – Eskalacja, jaką teraz obserwujemy, to jeden z symptomów tego, że konflikt izraelsko-palestyński jest – szczególnie przez Izrael – „zarządzany”, a nie „rozwiązywany”. Poziom napięcie w obu społeczeństwach pozostaje bardzo wysoki, a sytuację dodatkowo zaostrza rozlanie się konfliktu na terytorium Izraela – podkreśla w rozmowie z tygodnikiem „Idziemy”.

Kilkakrotnie zbierała się już Rada Bezpieczeństwa ONZ, ale próby wydania jakiegos oświadczenia blokowane są przez Stany Zjednoczone – przedstawiciele USA dowodzą, że publiczne oświadczenia wcale nie pomogą w załagodzeniu konfliktu. Sporą aktywność wykazują Chiny, przewodniczące obecnie Radzie. Roli mediatora usiłuje się podjąć Francja, jak na razie jednak bez powodzenia. Wszystko to bez większego efektu, a pat na Bliskim Wschodzie trwa.

Szansa na rozejm pojawiła się po telefonicznej rozmowie prezydenta USA Joe Bidena z premierem Izraela Benjaminem Netanjahu 19 maja, kiedy to amerykański przywódca miał wyrazić oczekiwanie poważnej deeskalacji konfliktu.

Ostatecznie doszło do zawieszenia broni. Skutecznym pośrednikiem między zwaśnionymi stronami był Egipt – w nocy z 20 na 21 maja rakiety już nie trafiały ani w Izrael, ani w Strefę Gazy.

Marek Jurek

Szkoła naprawdę europejska

Po słowach ministra edukacji Przemysława Czarneckiego o potrzebie uczenia w szkołach o „ewolucji Unii Europejskiej od tworu praworządowego do tworu niepraworządowego, bo dzisiaj Unia jest tworem niepraworządnym, nieprzestrzegającym własnych ram prawnych” w liberalnych mediach rozpetła się prawdziwa burza. Warto patrzeć na te pioruny i wsłuchać się w ich grzmot, bo w ten sposób można się więcej dowiedzieć o polityce dzisiejszej opozycji niż z jej oficjalnych programów.

Politykę władz Unii Europejskiej krytykują w całej Europie miliony ludzi. Ale opozycyjne media uważają, że informacjami o tym młodzieży gorszyć nie należy, a jeśli już trzeba coś jej o tym powiedzieć, to przynajmniej właściwie. Na przykład, że odrzucenie przez Francuzów i Holendrów ogłoszenia Konstytucji dla Europy, podobnie jak wystąpienie z Unii Wielkiej Brytanii, to efekty wyrotowej działalności „populistów”, którzy uparcie „szkodzą Europie” i których zwalczanie stanowi europejski obowiązek każdego młodego człowieka „w tym kraju”. Tak samo jak potępienie sprzeciwu wyszehradzkich rządów wobec unijnej polityki imigracyjnej, który to oburzający sprzeciw pokazał, jak wiele jest jeszcze do zrobienia, jeśli mamy wyzwolić ten kraj z obskurantyzmu, ksenofobii i fatalnego otoczenia.

Co jednak zrobić, żeby szkoła była zdolna realizować takie zadania? Najlepiej po wyborach zweryfiko-

wać wszystkich nauczycieli. Każdy urodzony przed rokiem 1985 powinien przedstawić zaświadczenie, potwierdzone przez dwóch świadków, że w referendum unijnym głosował za przynależnością Polski do Unii. Młodszy powinni przedstawić podobnie po-

świadczono oświadczenia dotyczące właściwego głosowania przynajmniej jednego z rodziców. Ci, którzy nie będą w stanie takich oświadczeń dostarczyć, powinni zobowiązać się pisemnie do niewypowiadania się w żaden sposób na temat Unii Europejskiej w szkole i poza szkołą. A ci, którzy twierdziliby, że „mają prawo” Unię krytykować – powinni stanąć, pod zarzutem bluźnierstwa przeciw Europie i prawom człowieka, przed Trybunałem Zwykłych Księży, złożonym wyłącznie z dominikanów dysponujących dostateczną wiedzą na temat procedur inkwizycyjnych.

Trzeba też zadbać o młodzież. Dlatego lekcje szkolne powinny zaczynać się codziennie rano od przysięgi na sztandar Unii Europejskiej. Przysięgę uczniowie powinni składać jak w Ameryce, ale oczywiście lepiej, jako „one people, protected by Human Rights, without God”. A gdy to wszystko zostanie już wprowadzone, wtedy wreszcie będzie trochę szans na europejski porządek nad Wisłą.

Ktoś zapyta: po co wymyślać takie historie? Ano po to, byśmy nie zapomnieli, że idee mają konsekwencje. Może nie aż takie jak w tej bajce, a może jeszcze gorsze. W każdym razie oczekiwanie, że historii współczesnej uczyć się będzie tak, jakby w ogóle nie było Polaków i milionów ludzi w innych krajach, którzy Unię lub politykę Unii krytykują, to dyskretny znak totalitarnych tęsknot. Totalitaryzm bowiem to utopia, która serio twierdzi, że rzeczywistości być nie powinno.

Warto rozmawiać

Z Janem Pospieszalskim
rozmawia Irena Świerdzewska

fot. TVP

Kiedy „Warto rozmawiać” wróci na antenę telewizji publicznej?

To zależy od prezesa Telewizji Polskiej Jacka Kurskiego – nie sądzę, by ktoś o tak silnej osobowości i zmyśle przywódczym pozwalał komuś z „zewnątrz” utracić z dnia na dzień ważną pozycję ramówkową. Pozwalam sobie na taką ocenę programu po reakcjach widzów. Dotychczas mieliśmy dwa spotkania z Zarządem TVP, czekamy na kolejne, które zadecyduje, kiedy powinniśmy wrócić.

Z jakimi reakcjami widzów spotkał się Wasz zespół po zawieszeniu programu?

Zaskoczyły mnie liczne głosy wsparcia. Od osób indywidualnych, artystów aż po polityków, także z obozu władzy rządzącej. Również wielu organizacji, stowarzyszeń, środowisk apelujących o przywrócenie programu. Wśród nich działacze „Solidarności”, którzy w latach 80. walczyli o wolność słowa. Powstała strona „Dajcie rozmawiać”, gdzie zbierane są podpisy za powrotem programu na antenę.

Komisja Etyki TVP oświadczyła, że w programie naruszono zasady etyki dziennikarskiej obowiązujące w Telewizji Polskiej. O jakie zasady chodzi?

Komisja Etyki procedowała z pogwałceniem podstawowych zasad regulaminowych,

w związku z czym uznajemy oświadczenie za „niebyłe”. Jeden z członków Komisji zdystansował się od oświadczenia. Nie mamy poczucia, że zawiniliśmy.

Ale zarzuca się Wam nierzetelność, jednostronność...

Zapraszaliśmy najlepszych specjalistów z różnych środowisk. Nie można milczeć, jeśli popełniane są błędy, trzeba natychmiast korygować politykę zdrowotną w pandemii, ponieważ cena, jaką płacimy jako społeczeństwo, jest ogromna. W telewizji publicznej byliśmy bodaj jedynym programem, który podejmował temat w ten sposób.

Jak przyjęliście oświadczenie Centrum Monitoringu Wolności Prasy przy Stowarzyszeniu Dziennikarzy Polskich o cenzurze i łamaniu wolności słowa?

To bardzo cenny głos i wsparcie dla nas. Zastosowana próba narzucania jedynie słusznej narracji i wygaszenia debaty w dobie internetu jest niemożliwa. Niedobrze świadczy o obozie władzy, który jest potężną formacją, z powodzeniem realizującą w trudnym czasie misję rządzenia państwem. Nie powinien obawiać się krytyki ze strony środowisk mu przyjaźnych. W przeciwnym razie otrzymujemy niedobry sygnał o stanie demokracji w Polsce.

Spółeczeństwo komentatorskie

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

„Nic nie wiem, ale powiem wszystko” to tytuł komedii z lat 70. Czasami chce się tak określić wiele programów w radiu czy telewizji, gdzie eksperci różnej maści są zapraszani do komentowania bieżących spraw. Sieci społecznościowe dają potem każdemu laikowi możliwość wyrażenia swojej opinii. Dziś mamy znak równości pomiędzy informacją i opinią, emocjami i wiedzą. Poprzez polemiki i gorące analizy „społeczeństwo komentatorskie” rozprzestrzeniło swoje wpływy na całą przestrzeń publiczną.

Czy jest to przejaw egalitaryzmu stanowisk czy relatywizmu poglądów? Efektem działania społeczeństwa permanentnego komentatora jest rozpad hierarchii: poczucie, że wszystkie słowa są równe, że np. opinia na temat wirusa kogoś, kto nie jest specjalistą, jest warta tyle samo co punkt widzenia naukowca. Autorytety często zostają wciągnięte do komentarza, w formacie sieci społecznościowych, gdzie trzeba myśleć w 280 znakach.

Do tego informacja stała się środkiem rozrywki, a komentarz – spektaklem. Model transmisji i komentarzy sportowych został rozszerzony na sferę polityczną i intelektualną. Nieustannie

odwoływanie się do rejestru emocjonalnego i zawieszanie racjonalności rodzi czasem takie potwory, jak fake newsy, obelgi, kampanie nękania i inflacja brutalnych treści. Emocje widzów muszą zostać zmobilizowane, aby zwiększyć oglądalność i przychody z reklam. Dlatego też kanały telewizyjne uprzywilejowują polemiki, konfrontacje, które są natychmiast przetwarzane w obszarze wirtualnym.

Wielu intelektualistów i naukowców zastanawia się, jak zachować się w przestrzeni publicznej, która w niewielkim stopniu przypomina tę opisaną przez filozofa Jürgena Habermasa jako „agorę dla rozumnej debaty o sprawach interesu ogólnego”. Ich wejście w medialny spór, do którego zachęcają portale społecznościowe i o który zabiegają kanały informacyjne, wpłynęło na bieżącą politykę czy interesy koncernów.

Chrześcijaństwo w takim kontekście kulturowym są wezwani do głoszenia bogatej nauki Kościoła. Zawiera ona wiele spraw, których nie można sprowadzać do mniej lub bardziej ekscytujących opinii. Są tam treściwe pojęcia o Panu Bogu, o historii zbawienia, o człowieku i społeczeństwie, delikatne sprawy moralne itd. Trudno je przekazać w formacie tweeta czy filmiku na Instagramie. W takich formatach można co najwyżej tworzyć współczesną Biblię pauperum (Biblia dla ubogich – ilustrowana). Pozostaje potrzeba szukania sposobów na głębszy dialog. Z pomocą Bożą uda nam się je odnaleźć. i

**Dziś mamy
znak równości
pomiędzy
informacją
i opinią,
emocjami
i wiedzą.**

Bóg jest wierny!

**Magdalena
Wołochowicz**

Bóg jest wierny. To znaczy, że absolutnie nigdy nie zawodzi.

Wierzysz w to? Żyjesz na co dzień ze świadomością tej prawdy?

Psalm 89 czytałam dziesiątki razy. Jest bardzo bogaty w różne treści na temat tego, jaki jest Bóg.

Tym razem, parę dni temu, szczególną uwagę zwróciłam na opisaną przez psalmistę Bożą wierność. Po raz pierwszy zauważyłam, że jest o niej mowa nie raz, nie dwa, ale dobre kilka razy – jej temat powraca.

Etan, autor tego psalmu, mówi o kilku aspektach Bożej wierności.

Po pierwsze, wierność Boga (wraz z Jego łaską)

jest tak kluczowa, że warto o niej nieustannie opowiadać: „Na wieki będę opiewał łaski Pana, moimi ustami będę głosił Twą wierność przez wszystkie pokolenia” (Ps 89, 2). Świadomość Bożej wierności powinna nam ciągle towarzyszyć i powinniśmy dzielić się nią z innymi.

Po drugie, Boża wierność jest trwała: „albowiem powiedziałeś: «Na wieki ugruntowana jest łaska», utrwaliłeś swoją wierność w niebiosach” (Ps 89, 3). Czyli nie skończy się, nie zawiedzie, nie wyczerpie. Jest po prostu pewna.

Po trzecie, Boża wierność otacza Boga: „Panie, Boże Zastępów, któż równy jest Tobie? Potężny jesteś, Panie, a wierność Twoja w krąg Ciebie otacza” (Ps 89, 9). To oznacza, że Jego wierność nieustannie Mu towarzyszy.

Bóg ciągle ją widzi i się nią kieruje.

Co więcej, po czwarte, wierność nie tylko otacza Boga, ale też kroczy przed Nim: „Podstawą Twego tronu sprawiedliwość i prawo; przed Tobą kroczą łaska i wierność” (Ps 89, 15). To niesamowite, że wierność poprzedza Jego kroki. Kieruje Jego działaniami.

Po piąte, psalmista opisuje historię króla Dawida i Bożej wierności względem niego: „Znalazłem Dawida, sługę mego, namaściłem go świętym olejem moim. (...) Z nim moja wierność i łaska; w moim imieniu moc jego się wzniesie” (Ps 89, 21. 25). Bóg obiecuje, że Jego wierność będzie nieustannie towarzyszyć Dawidowi. Mówi też, że nie złamie przymierza z nim, ale będzie w nim wierny:

„Zachowam dla niego łaskawość swą na wieki i wierne będzie moje z nim przymierze” (Ps 89, 29). Dodaje także, że nie zawiedzie wierno-

**Boża wierność to
cudowny, stabilny
fundament, na
którym możemy
budować swoje
życie.**

ści względem Dawida: „lecz nie odejmę mu łaski mojej i nie zawiodę w mojej wierności” (Ps 89, 34).

Czy to wszystko nie jest zachwyca-

jące? My, ludzie, nawet jeśli mamy najlepsze chęci, czasem zawadzimy. Bóg jest doskonale wierny, nigdy nie zawodzi, zawsze dotrzymuje słowa.

Boża wierność oznacza, że On cały czas jest z nami i nas nie opuści.

Boża wierność to cudowny, stabilny fundament, na którym możemy budować swoje życie, a przy okazji uczyć się od Niego, jak my sami mamy być wierni. i

O uczuciach

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Mam wielką trudność z mówieniem o sobie. Kocham moją żonę i wiem, że ona mnie kocha. A jednak nie potrafię powiedzieć jej o swoich uczuciach. Dotyczy to szczególnie emocji trudnych, jak złość, gniew czy zazdrość. Nawet ten list piszę na prośbę mojej żony. Czy taki mam charakter, czy mam jakiś problem?

Fakt, że pisze Pan na prośbę żony, potwierdza Pana miłość do niej.

Dla kobiet dzielenie się uczuciami, przeżyciami, sercem jest wyrazem miłości. Zatrzymywanie przez mężczyzn emocji odbierają one bardzo często jako problem, jako celowe działanie lub wyraz braku dobrych uczuć. To nie znaczy, że kobiety mają rację. To dla kochającego męża znaczy, że ma popracować nad sobą.

Niewyrażanie uczuć bierze się ze skryptów naszych domów rodzinnych. Uczyliśmy się od rodziców, że lepiej nie mówić, bo to pozwała ocalić dobre relacje z rodziną. Ciekawym przykładem takiego przekonania jest scenka z filmu, która swego czasu zrobiła furorę w internecie: „Mocna kawa nie jest taka zła”. Niekomunikowanie chroni „święty spokój” mężczyzny. Nie jest jednak dobre. Nie wyrażana niezgoda wobec zachowania członków ro-

kiedy ktoś nie był już w stanie nad nimi zapanować.

Zresztą, wybuchy złości są w rodzinie mniej męczące niż bierna agresja, typowa dla osób nieujawniających swoich uczuć, albo zamrożenie uczuć. Ktoś, kto ma fochy, jest przewidywalny. Ktoś pozornie zadowolony wchodzi w rolę pokrzywdzonego i w praktyce nie akceptuje innych i siebie samego. A to boli.

Bóg stworzył uczucia, abyśmy budowali więzi między sobą. Są potrzebne i dobre. Mamy nie kumulować ich w sobie, bo wtedy będą niszczyć relacje. Mamy je poczuć, rozpoznać, przeżyć i w sposób konstruktywny wyrazić. Ujawniając uczucia – tak przyjemne, jak nieprzyjemne – zapraszamy drugą osobę do więzi. Może ona odmówić kontaktu, ma do tego prawo. Jednak zyskuje też szansę wzięcia odpowiedzialności za swój wkład w relację. Istotne jest, aby wyrazić nasze uczucia, a nie interpretacje, sądy i oceny.

Zachęcam Pana do modlitwy, w której będzie Pan mówił Bogu o swoich uczuciach. Bóg jest źródłem naszej wartości i Stwórcą naszych emocji. On je przyjmie i pomoże wyrazić.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Gra o prymasie

Mały Stefek Wyszyński lubił grać w planszówki. „Wówczas nie było ich tak wiele jak dziś, ale kilkuletni chłopiec bardzo się ucieszył, kiedy z okazji Bożego Narodzenia dostał halnę. Często w nią grywał z siostrami”. Tę i inne anegdoty o prymasie Wyszyńskim poznamy w planszowej grze rodzinnej „Non possumus”. Mój syn słuchał ich z wielką uwagą, a po zakończonej grze poprosił mnie o przeczytanie wszystkich, których podczas gry nie wylosowaliśmy. Po chwili grał z młodszą siostrzyczką i również jej opowiadał historyjki o tym, jak mały Stefek wspinał się na drzewa i zjadał się cukierkami.

Współczesne dzieci też lubią planszówki. Ta będzie okazją, by przypomnieć im w przyjemny sposób, kim był prymas Wyszyński.

Gra ma dwie wersje. Ta dla dzieci od lat sześciu jest ła-

twiejsza, bardzo przyjemna. Uczestnicy wraz z małym Stefką wspinają się po plan-szy na wielki kasztanowiec, zbierają żetony, wymieniają je na punkty i mogą zapoznać się z faktami z życia Stefka – dziecka.

Wersja trudniejsza polecana jest uczestnikom powyżej lat dziesięciu. Na planszy podróżujemy przez miasta bliskie sercu prymasa, również zbieramy punkty, możemy wypełniać misje i ratować innych graczy przed zasadzkami agentów SB. Poznajemy w niej życie i dokonania dorosłego Stefana Wyszyńskiego jako kapłana, biskupa i prymasa. /bw

Chryzostom XX wieku

Konferencje radiowe głoszone w 1949 r. przez amerykańskiego arcybiskupa Fultona Sheena ukazały się nakładem dominikańskiego wydawnictwa W drodze.

Autor był biskupem diecezji Rochester, ale do historii przeszedł przede wszystkim jako nieustraszonego kaznodzieja radiowy (1930-1950) i telewizyjny (1952-1957). Jego konferencji słuchało 30 milionów Amerykanów. Był też cenionym rekolekjonistą i autorem ponad 70 książek. O sprawach wiary mówił prostym, trafiającym do ludzi językiem. Po śmierci nazwano go „Chryzostomem XX stulecia”. Swoje kazania kierował nie tylko do katolików, ale także do protestantów, ateistów, a nawet niechrześcijan. Pod wpływem jego

nauk nawróciło się wiele sławnych osobistości.

„Niebezpieczeństwa wynikające z błędnego sumienia”, „Z jakiego powodu boimy się Boga?”, „Asceza”, „W jaki spo-

sób można sobie wyrobić charakter?”, „Zadośćuczynienie za grzechy” – to niektóre z tematów konferencji zamieszczonych w książce.

Na beatyfikację autora, która miała się odbyć pod koniec 2019 r., czekają katoli-

cy nie tylko w USA, lecz także w wielu innych krajach, gdzie jego książki cieszą się dużą popularnością. Tygodnik „Idziemy” objął patronat medialny nad publikacją. /wś

Fulton J. Sheen
„Miłość, która czeka na ciebie”
Wydawnictwo W drodze
Poznań 2021, 192 s.

Fronton kościoła
i plac budowy
metra

ra prowadzona jest około 20 metrów od świątyni. W niektórych miejscach na placu przy kościele zapadła się także kostka brukowa.

– Jestem po rozmowach z przedstawicielami firmy realizującej inwestycję. Prawdopodobnie będą potrzebne ekspertyzy i badania, aby stwierdzić, co zostało naruszone. Na szczęście elewacja nie jest uszkodzona. Sprawa została skierowana przez wykonawcę metra do ubezpieczy-

dziom w kryzysie w budowaniu zdrowych relacji opartych na Bożej miłości oraz stawianiu granic w komunikacji rodzinnej. Będzie to poradnictwo całościowe, integrujące wiarę i psychologię.

W każdą pierwszą niedzielę miesiąca przez cały rok odbywają się katechezy dla rodziców i chrzestnych. – W programie szczegółowo wyjaśniamy znaczenie chrztu św., wskazując, jakie ma konsekwencje na całe życie – mówi ks. Marek Twarowski.

Zmiany u św. Włodzimierza

tekst i zdjęcia
Petry Lubrzyński

W ostatnim czasie parafia św. Włodzimierza w Warszawie przeprowadziła wiele inwestycji, które podnoszą parafianom komfort uczestnictwa w życiu duchowym. Niestety, łyżką dziegciu w beczce miodu jest popękana posadzka kościoła – skutek budowy metra.

Od 20 marca br. nowym proboszczem, po zmarłym ks. Zbigniewie Wojciechowskim, jest ks. Marek Twarowski, który przez czternaście lat był proboszczem parafii w Wieloglesie Brzezińskim.

– Przyjąłem nominację biskupa ordynariusza Romualda Kamińskiego jako kolejne pozytywne wyzwanie. Będę starał się wraz z duszpasterzami kłaść nacisk na formację rodzin – mówi ks. Marek.

Chciałby zbliżyć do parafii szczególnie najmłodszych, przywracając po okresie epidemii Mszę św. niedzielą z udziałem dzieci. Proboszczowi zależy na organizacji spotkań formacyjnych i wyjazdów dla ministrantów. Zauważa, że warto reaktywować wspólnotę bielanek.

– Na sercu leży mi zachęcanie nie tylko dzieci, ale także dorosłych do nabożeństwa pierwszych piątków miesiąca. Dwanaście obietnic, które Pan Jezus złożył św. Małgorzacie Marii Alacoque, potrafi mocno oddziaływać na ludzkie życie – przypomina.

Już na samym początku posługi ks. Twarowskiego pojawiły się duże wyzwania. W posadzce kościoła powstały pęknięcia związane z budową metra, któ-

ciela, który przysłał rzeczoznawców. Za jakiś czas okaże się, czy uzyskamy odszkodowanie, które pokryje koszty usuwania zniszczeń – opowiada ksiądz proboszcz. Wyjaśnia, że ułożenie tysiąca metrów marmurowej posadzki przekracza możliwości finansowe parafii. Nie można zerwać tylko popękanej części podłogi, trzeba wymienić całą.

W ostatnim czasie uporządkowano teren na zewnątrz kościoła. Wymieniono oświetlenie, zastępując stare lampy z szybko przepalającymi się żarówkami światłami ledowymi. Idąc za sugestiami parafian,

zamontowano nowe, cyfrowe nagłośnienie. Poprzedni, dwunastoletni system często ulegał awariom. Profesjonalna firma przeprowadziła strojenie oraz wymieniła niektóre mikrofony. W przyszłości ma zostać wykonane nagłośnienie zewnętrzne. Obecnie trwa malowanie ścian na plebanii.

– Zastanawiamy się nad założeniem fotowoltaiki, aby obniżyć koszty prądu.

Planujemy wymianę ekranów do wyświetlania pieśni i multimedii, aby wierni mogli łatwiej odczytywać tekst. W najbliższej perspektywie ważne będzie odmalowanie kościoła wewnątrz. W tym roku jest szansa na podświetlenie dwunastometrowego krzyża misyjnego, który znajduje się na wieży kościoła – przybliży plany ksiądz proboszcz.

Powstaje również poradnia rodzinna, która będzie prowadzona przez psycholog, a jednocześnie parafiankę Katarzynę Burchardt-Straburzyńską. – Potrzeba założenia poradni jest bardzo widoczna. Wiele osób boryka się z problemami emocjonalnymi i kryzysowymi w życiu. Parafianie będą mieli możliwość porozmawiać o różnych sytuacjach, problemach rodzinnych, osobistych i duchowych, a także lękach, z którymi sobie nie radzą – wyjaśnia psycholog. Katarzyna Burchardt-Straburzyńska chce pomagać lu-

Ołtarz główny i prezbiterium

W parafii posługuje trzech wikariuszy: ks. Kamil Prus opiekuje się kołami Żywego Różańca oraz wspólnotą Kościoła Domowego, prowadzi kurs przedmałżeński i konferencje przedchrzcielne dla rodziców oraz chrzestnych, ks. Grzegorz Idzik zajmuje się przygotowaniem grupy ministrantów, uczy w szkole podstawowej i pomaga wspólnocie Odnowy w Duchu Świętym „Uczniowie Jezusa”. Ks. Marek Jeznach pracuje w szkole oraz wspiera formację Ruchu Rodzin Nazaretańskich, oazę i parafialną Caritas. Na terenie parafii mieszka także ks. Arkadiusz Zawistowski, krajowy duszpasterz służby zdrowia.

Parafię św. Włodzimierza zamieszkuje około 23 tys. osób z obrębu dwóch dzielnic, Białołęki i Targówka. Parafia została erygowana przez kard. Józefa Glempa 15 czerwca 1990 r., otrzymując wezwanie św. Włodzimierza. Właśnie mija jedenaście lat od konsekracji kościoła, której 30 maja 2010 r. dokonał abp Henryk Hosier SAC.

Ksiądz proboszcz Marek
Twarowski

Parafia św. Włodzimierza w Warszawie,
ul. Kondratowicza 2, 03-242 Warszawa
(Bródno), tel. (22) 614 14 22,
www.wlodzimierz.waw.pl
www.facebook.com/kondratowicza2
konto parafii:
20 1020 1042 0000 8102 0457 9738

W SKRÓCIE

■ **Uroczystość Bożego Ciała z udziałem warszawskich biskupów.** Bp Romuald Kamiński 3 czerwca o godz. 10 będzie przewodniczył Mszy św. w praskiej katedrze oraz procesji do czterech ołtarzy ulicami Pragi; bp Jacek Grzybowski o godz. 10 będzie przewodniczył uroczystościom w konkatedrze na Kamionku, ul. Grochowska 365. Z powodu pandemii zrezygnowano z uroczystej centralnej procesji Bożego Ciała w archidiecezji warszawskiej. „Zachęcamy wiernych do udziału w uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w kościołach parafialnych, z zachowaniem aktualnie obowiązujących zasad sanitarnych” – podkreśla ks. prał. Tadeusz Sowa, dyrektor Wydziału Duszpasterstwa warszawskiej kurii.

■ **Obchody w archikatedrze.** W uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa 3 czerwca w bazylice archikatedralnej św. Jana Chrzciciela w Warszawie o godz. 10 zostanie odprawiona Msza św. koncelebrowana, po której wyruszy procesja z Najświętszym Sakramentem do Katedry Polowej Wojska Polskiego przy ulicy Długiej. Na zakończenie biskup polowy WP Józef Guzek udzieli zebranym błogosławieństwa Najświętszym Sakramentem. Podobnie jak w zeszłym roku w procesji oprócz duchownych weźmie udział jedynie asysta liturgiczna i wojsko. Na trasie nie będzie specjalnie budowanych ołtarzy, a jedynie postumenty dla monstrancji z Najświętszym Sakramentem.

■ **Proszą o wsparcie.** Klasztorzy kościoł mniszek benedyktynek-sakramentek pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza przy Rynku Nowego Miasta w Warszawie od 333 lat wpisuje się w panoramę stolicy. Co jakiś czas wymaga kosztownych zabiegów konserwatorskich. Mniszki proszą o pomoc w remoncie latarni zabytkowego kościoła. Informacje o możliwościach wsparcia siostr znaleźć można na stronie www.benedytkynki-sakramentki.org/wsparcie.

■ **Piknik u dominikanów.** W związku z trwającą pandemią i obostrzeniami w tym roku bracia dominikanie z warszawskiego Służewa, ul. Dominikańska 2, nie mogą zorganizować tradycyjnego Jarmarku św. Dominika. Chcą jednak spotkać się z parafianami i sympatykami duchowości dominikańskiej. Dlatego zapraszają 30 maja o godz. 10.30 na piknik na placu przed kościołem i w ogrodach klasztoru. Proszą zabrać ze sobą koce, koszyki z łakociami i gry rodzinne. Zakończenie wydarzenia jest planowane na godz. 16.00.

fot. ks. Paweł Klys

W łódzkiej katedrze pod wezwaniem św. Stanisława Kostki 22 maja ośmiu alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi przyjęło z rąk abp. Grzegorza Rysia święcenia diakonatu. Wśród nich są: kl. Krystian Felijakowski z Tomaszowa Maz., kl. Dawid Gajda z Ujazdu, kl. Wojciech Józwik z Rokicin Kolonii,

kl. Damian Klepacz z Kurowic, kl. Damian Kubiś z Bełchatowa, kl. Krzysztof Majda z Ksawerowa, kl. Kamil Rusak ze Rzgowa i kl. Konrad Świnoga z Tomaszowa Maz. Przed zakończeniem liturgii nowo wyświęceni diakoni otrzymali aplikaty na parafie praktyk, gdzie przez najbliższy rok będą posługiwać./xpk

O DUCHA ŚWIĘTEGO

W wigilię Zesłania Ducha Świętego delegacje Wspólnot Neokatechumenalnych z terenu miasta Łodzi uczestniczyły we wspólnym czuwaniu w katedrze łódzkiej. Uroczystej liturgii z rozbudowaną liturgią słowa przewodniczył metropolita łódzki abp Grzegorz Ryś. – Prawdami, których nie możemy unieść bez Ducha Świętego, jest prawda

o moim własnym grzechu i prawda o grzechu kogoś innego. Bez Ducha Świętego nie jest do uniesienia także prawda o grzechu ludzi Kościoła – wspólnoty, do której należę. To są prawdy nie do uniesienia. Żeby taką prawdą żyć, potrzebujesz miłości, której sam z siebie nie masz, inaczej nie uniesiesz – mówił abp Ryś./xpk

fot. ks. Paweł Klys

MIŃSKIE SPOTKANIA

Proboszcz parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Mińsku Mazowieckim ks. Jerzy Mackiewicz zaprasza 6 czerwca o godz. 19.00 do kościoła parafialnego przy ul. Kościelnej 1 na „Mińskie Spotkanie Historyczne” z okazji sześćsetlecia lokacji miasta. W programie prelekcje: „Kościoł a tożsamość lokalna, wprowadzenie” – dr Janusz Kuligowski, „Świadomość narodowa i religijna w XIX i XX w.” – dr Tadeusz Krawczak, „Parafia w Mińsku z perspektywy VI wieków” – dr Lilla Kłos, „Poetyckie spojrzenie na dzieje” – Stanisława Gujska. Prowadzenie spotkania Renata Bakuła.

fot. materiały prasowe organizatora

fot. arch. Teatru Raj

fot. arch. Rodziny Kół Różańcowych

SIŁA RÓŻAŃCA

IX Zjazd Rodziny Kół Różańcowych pod hasłem „Niewiasta Eucharystii” odbędzie się 12 czerwca w parafii Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Warszawie-Pludach, ul. Klasyków 21/23. – Modlitwa różańcowa jest najpiękniejszym prezentem, jaki możemy ofiarować dziecku, żonie czy mężowi. Uzdrawia relacje w rodzinach, wnosi pokój i harmonię w ich życiu. Szczególnie teraz, kiedy trwa Rok Świętej Rodzi-

ny, warto to dzieło pomnażać – zaprasza zelatorka Aneta Szafoni wszystkich chętnych, nie tylko osoby z róż różańcowych. Program spotkania: godz. 9.30 – przywitanie pielgrzymów, godz. 9.40 – różaniec, godz. 10.10 – konferencja: ks. Eugeniusz Leda, godz. 10.35 – świadectwo, godz. 10.45 – Msza św. pod przewodnictwem ks. Łukasza Staszaka, diecezjalnego moderatora Rodziny Kół Różańcowych.

JUBILEUSZ MICHALITÓW

<https://pl-pl.facebook.com/jg/MichaliciBemowo/posts/>

Bp Michał Janocha 22 maja w kościele Matki Bożej Królowej Aniołów przewodniczył Eucharystii w setną rocznicę założenia zgromadzenia księży michalitów. Po Mszy św. odbyła się gala wręczenia medali Benemerenti Congregationis Sancti Michaëlis Archanieli, przyznawanych osobom i instytucjom zasłużonym dla zgromadzenia św. Michała Archanioła. Laureatami są: kard. Kazimierz Nycz, dr Przemysław Przybylski z Torunia i Bernadeta Zajchowska z Krosna.

ŚWIADEK ŚW. FAUSTYNY

fot. www.faustyna.pl/zmbm

Matka Paulina – Helena Słomka zmarła 20 maja w domu głównym Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia przy ul. Żytniej w Warszawie. Przeżyła 94 lata, w tym 74 w zakonie. Wspierała prace związane z wyniesieniem do chwały ołtarzy s. Faustyny. Skutkiem jej starań było m.in. uznanie św. Faustyny za duchową współzałożycielkę Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia (25 sierpnia 1995 r.) oraz założenie Stowarzyszenia Apostołów Bożego Miłosierdzia „Faustinum” w 1996 r.

■ **Krakowskie Przedmieście deptakiem.** Od nocy z 28 na 29 maja do poranka 31 maja Krakowskie Przedmieście i Nowy Świat od ul. Świętokrzyskiej do Senatorskiej będą zamknięte dla ruchu kołowego. Trasami objazdowymi pojadą autobusy linii 102, 106, 111, 116, 128, 175, 178, 180, 222, 503, 518 i N44. Szczegółowe informacje na stronie www.wtp.waw.pl.

■ **Jubileusz miasta.** Z okazji jubileuszu 600-lecia Mińska Mazowieckiego 29 maja o godz. 12 przy ul. Konstytucji 3 maja 8 zostanie odsłonięty mural 600-lecia. Na Starym Rynku w godz. 16-19 odbędzie się średniowieczny piknik rycerski „W grodzie nad Srebrną”, a o godz. 18 w tym samym miejscu zostanie odsłonięty pomnik Jana z Gościńca. Wieczorem, pomiędzy godz. 21 a 24, na fasadzie Miejskiego Domu Kultury przy ul. Warszawskiej 173 będzie można podziwiać historię miasta w formie mappingu. Odbędą się dwa pokazy na godzinę. W niedzielę 30 maja o godz. 17.00 przy ul. Jana Pawła II 23 przed Miejską Szkołą Artystyczną zostanie odsłonięty pomnik Piotra Skrzyneckiego. W programie również koncert Piwnicy pod Baranami „Gdzie są te czasy!” oraz Big Bandu Mińsk Mazowiecki.

■ **Nowa karta.** Od 25 maja mieszkańcy Ząbek mogą składać wnioski o nową kartę mieszkańca, która zapewni m.in. bezpłatną komunikację miejską, 25 proc. zniżki na atrakcje w Miejskim Centrum Sportu: kregle, basen, squash, rabaty na zajęcia prowadzone w MOSiR oraz MOK, zniżki na produkty i usługi u lokalnych przedsiębiorców, bezpłatne chipowanie zwierząt, dopłaty do sterylizacji, korzystniejsze warunki korzystania z planowanych stref płatnego parkowania na terenie miasta. Wniosek o wydanie nowej karty można złożyć poprzez stronę internetową www.jestemzabek.pl, osobiście w Urzędzie Miasta lub za pośrednictwem Poczty Polskiej.

■ **Spór o symbole.** Profil kobiety ze znakiem błyskawicy pojawił się w przestrzeni Urzędu Dzielnicy Ursynów. Zgłoszenia mieszkańców w tej sprawie otrzymał Instytut na Rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris. Prawnicy Instytutu przekonują, że niektórzy urzędnicy złamali zasadę bezstronności administracji publicznej. – Tego typu polityczne manifestacje nie powinny mieć miejsca na terenie urzędu – mówi dr Bartosz Zalewski z Centrum Analiz Legislacyjnych Ordo Iuris. Burmistrz dzielnicy Robert Kempa odpowiada, że symbole nie znajdowały się w sali obsługi klienta, tylko w innych pomieszczeniach.

Uroczystość Bożego Ciała

Biskup Jacek Grzybowski wydał komunikat dotyczący obchodów uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa w diecezji warszawsko-praskiej, którego pełną treść publikujemy:

1. Mając na uwadze aktualną sytuację epidemiologiczną w Polsce, tegoroczną Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa należy zorganizować w parafiach w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami sanitarnymi przy zachowaniu zalecanych zasad bezpieczeństwa.

2. W Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. (Dz.U. 2021 poz. 861) czytamy:

„Od dnia 15 maja 2021 r. do dnia 5 czerwca 2021 r. zgromadzenia organizowane w ramach działalności kościołów i innych związków wyznaniowych mogą się odbywać, pod warunkiem, że w przypadku gdy zgromadzenie odbywa się:

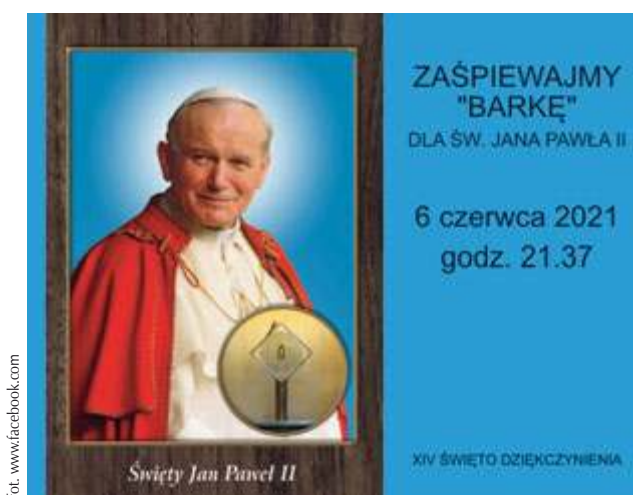
- a) w budynkach i innych obiektach kultu religijnego, znajduje się w nich, przy zachowaniu odległości nie mniejszej niż 1,5 m, nie więcej uczestników niż 1 osoba na 15 m² powierzchni, oprócz osób sprawujących kult religijny lub osób dokonujących pochowania, lub osób zatrudnionych przez zakład lub dom pogrzebowy w przypadku pogrzebu, oraz że uczestnicy realizują nakaz zakrywania ust i nosa, o którym mowa w § 25 ust. 1, z wyłączeniem osób sprawujących kult religijny;
- b) na zewnątrz, uczestnicy przebywają w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od siebie”.

3. W związku z powyższym, roztropnej decyzji Księdza Proboszcza pozostawia się kwestię organizacji procesji Bożego Ciała. Ewentualną organizację procesji poza terenem przykościelnym należy uzgodnić z odpowiednimi władzami (wskazane jest skonsultowanie tej sprawy ze służbami sanitarnymi sprawującymi nadzór nad obszarem parafii).

4. W miastach, w których był zwyczaj organizowania przez kilka parafii wspólnej procesji Bożego Ciała, w tym roku każda parafia organizuje procesję we własnym zakresie.

5. W przypadku opublikowania nowych decyzji odpowiednich władz państwowych lub sanitarnych prześlemy niezwłocznie informację Księżom Proboszczom.

W Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie 6 czerwca odbędzie się XIV Święto Dziękczynienia. W programie: 8.00-8.40 wirtualna pielgrzymka z „Różanicem świętych – nie jesteś sam” prowadzona przez ks. Tadeusza Aleksandrowicza, kustosz Sanktuarium Opatrzności Bożej, 9.00-10.00 Msza św. dziękczynna – transmisja w Polsat News, 10.30-11.30 Msza św. dla dzieci, transmisja w Polsat Rodzina, 12.00-13.00

Święto dziękczynienia

Msza św. dziękczynna – transmisja w TVP 3, 15.00-16.00 Koronka do Bożego Miłosierdzia zakończona Mszą św., 19.00-20.00 Msza św., 20.00-20.30 modlitwa uwielbienia prowadzona przez wspólnotę „Przymierze” z parafii Opatrzności Bożej, 20.30-21.20 Msza św. dziękczynna pod przewodnictwem ks. Piotra Celejewskiego, 21.20 wystawienie Najświętszego Sakramentu, litania do Najświętszego Serca Jezusa, 21.37 wspólne śpiewanie „Barki”. W godz. 12.00-19.00 istnieje możliwość zwiedzania Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego.

Z uwagi na pandemię organizatorzy zastrzegają, że program może ulec zmianie. Serdecznie zapraszają wszystkich do uczestniczenia w dziękczynnych Eucharystiach oraz w pozostałych wydarzeniach modlitewnych odprawianych 6 czerwca w Świątyni za pośrednictwem przekazu internetowego i telewizyjnego.

Przez kolejnych 12 lat Święta Dziękczynienia rozpoczynała pielgrzymka z placu Marszałka Józefa Piłsudskiego do Świątyni. W tym roku nie jest to możliwe. Dlatego organizatorzy pragną zaprosić wszystkich do wzięcia udziału w pielgrzymce

wirtualnej. Inicjatywie „Różaniec świętych – nie jesteś sam” będą towarzyszyć relikwie polskich świętych i błogosławionych wystawione na ołtarzu w kaplicy.

Aby móc wspólnie w pełni przeżywać tę modlitwę, wystarczy wypełnić formularz zamieszczony na stronie internetowej www.centrumopatrznosci.pl. Każda osoba, która prześle swoje zgłoszenie, otrzyma indywidualny link do wydarzenia, pozwalający dołączyć do innych uczestników wirtualnej pielgrzymki, odmawiających w swych domach „Różaniec świętych – nie jesteś sam”. Każda z zarejestrowanych osób, która będzie brała udział w modlitwie, zostanie obdarzona miniaturką Krzyża Paschalnego wiszącego nad ołtarzem rodzącego się Sanktuarium.

Organizatorzy zapraszają również do wspólnotowego zaśpiewania „Barki” św. Janowi Pawłowi II. Co roku o godzinie 21.37, w godzinę jego odejścia do Domu Ojca, Świątynia Opatrzności Bożej rozbrzmiewała tą pieśnią, lubianą przez naszego papieża. Tradycją ostatnich 13 lat stało się, że śpiewem „Barki” kończyło się każde Święto Dziękczynienia. Zgłoszenia do obydwu wydarzeń przyjmowane są do 4 czerwca.

– Wypełnij już dziś krótki formularz do wirtualnej pielgrzymki i „Barki”. Bądź z nami w łączności ze Świątynią Opatrzności Bożej podczas XIV Święta Dziękczynienia! – zaprasza Centrum Opatrzności Bożej.

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błazęczyk

Biskup Jacek Grzybowski 22 maja w parafii św. Jana Kantego w Legionowie udzielił święceń diakonatu ośmiu klerikom Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej.

W homilii bp Grzybowski zwrócił uwagę na służebną rolę Kościoła.

– Dzisiaj, kiedy na naszych oczach zmienia się postrzeganie Kościoła, ale także działanie Kościoła, służebność powinna szczególnie być dla nas ważna. Ostatecznie bowiem, nie tylko w deklaracjach, ale i prawym sercem, ci, którzy wybierają to powołanie i idą tą drogą, pragną służyć. Kościół władczy, Kościół mocny musi zostać dzisiaj zastąpiony Kościołem służebnym, ubogim i pokornym. Inaczej nie będziemy umieli właściwie uzasadnić naszej obecności w świecie – podkreślił bp Grzybowski.

Święcenia diakonatu

– Niech zatem posługa diakonów będzie przykładem i światłem dla obecnej wspólnoty Kościoła diecezji warszawsko-praskiej. Po to przychodzimy, aby służyć, być pomocni jeden wobec drugiego. Jak pięknie powie w innym miejscu św. Paweł: aby nosić brzemiona jeden drugiego i wzajemnie sobie pomagać. Do takiej służby wzywa nas Pan Jezus – zachęcał bp Jacek Grzybowski.

Biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej wyjaśniał, że ostateczną podstawą tak rozumianej służby jest nie tylko organizacja, pewien spryt działania, ale też to, o czym

mówi Ewangelia według św. Jana, a o czym powinni pamiętać diakoni, kapłani, biskupi, kardynałowie.

– To ja was wybrałem – mówi Jezus – to ja was poprosiłem, wezwałem. Jeśli czynicie jakąkolwiek pracę we wspólnocie Kościoła, to dla mnie. I wtedy będziecie owocni – mówi Jezus – wtedy dam wam siłę, łaskę, ponieważ jesteście nie tyle moimi sługami, tymi, którymi się wysługuję – mówi Jezus – jesteście moimi przyjaciółmi. Ja Was wybrałem jako przyjaciół, byście służyli. Diakonat pokazuje nam to w sposób szczególny – mówił do zebranych bp Grzybowski. Zachęcał do kierowania się etosem, który płynie ze święceń diakonatu: służebnością, pokorą, otwartością, braterstwem i miłością.

Święcenia diakonatu przyjęli: Radosław Chilimoniuk, Mateusz Kania, Mariusz Kowalski, Przemysław Misiór, Mateusz Proczek, Kazimierz Siewko, Paweł Szmytkowski, Sławomir Żero.

REKLAMA

GRALEWSKI
WARSAWSKI ZAKŁAD POGRZEBOWY

KOMPLEKSOWE USŁUGI
POGRZEBOWE

TEL. 507 507 487

www.pogrzeby-gralewski.pl

Kaplica - Biuro - Chłodnia - Warszawa, na terenie
Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej
ul. Ostrobramska 72

fot. Biuro Prasowe DWP/Karolina Błazęczyk

W intencji matek

W intencji matek modliła się 19 maja wspólnota diecezji warszawsko-praskiej. Mszy świętej w ramach obchodów Roku Rodziny w parafii św. Łucji w warszawskim Rembertowie przewodniczył bp Romuald Kamiński.

Ks. Wacław Szcześniak, proboszcz parafii, przypomniał na rozpoczęcie Mszy świętej, że drugim patronem parafii po św. Łucji jest św. Józef, patron Roku Rodziny. – Chcemy wzywać wstawiennictwa św. Józefa i polecać wszystkie matki z naszej parafii i z całej diecezji warszawsko-praskiej – zwrócił się do zebranych.

Bp Kamiński zachęcił, by dbać o wspólnoty małżeńskie i rodzinne, codziennie w tej intencji ofiarować choćby krótką modlitwę. Odwołu-

jąc się do wizerunku Świętej Rodziny znajdującego się w kaliskim sanktuarium św. Józefa, bp Kamiński podkreślił w homilii rolę rodziców, którzy powinni być dla dziecka jak filary.

– Dziecko, które widzi kochające serca, zatroskane oblicza, ma także radosną twarz i serce pełne pokoju, bo czuje się kochane. Jeśli jest kochane, to stworzone ma warunki do tego, żeby rozwinąć się jak najpiękniejszy kwiat. Ono spełni pokładane w nim nadzieje – podkreślił bp Kamiński.

19 czerwca w parafiach praskiej diecezji będzie miała miejsce modlitwa za ojców. Msza święta diecezjalna będzie sprawowana w parafii MB Nieustającej Pomocy w Duczkach.

Planujesz przejście na emeryturę? Wybranie dobrego momentu wpłynie na wysokość świadczenia.

Polacy coraz częściej dostrzegają korzyści z choćby kilkumiesięcznego odłożenia w czasie planów emerytalnych. Rok 2020 r. był kontynuacją dobrych praktyk. Tylko 62,4 proc. osób przeszło na emeryturę dokładnie w wieku emerytalnym. Dla porównania w 2017 r. było to aż 88,3 proc.

DŁUŻSZA PRACA TO KORZYŚĆ

„Emerytura to uprawnienie, a nie obowiązek. Jest przyznawana na wniosek. Jednak jeśli tylko jest to możliwe, warto wydłużyć swoją aktywność zawodową po osiągnięciu wieku emerytalnego” – wskazuje prezes ZUS prof. Gertruda Uścińska.

Wysokość emerytury obliczamy, dzieląc zebrane przez całe życie zwaloryzowane składki emerytalne (w tym kapitał początkowy oraz środki zapisane na koncie i subkoncie w ZUS) przez średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach. Zatem im więcej składek na koncie w ZUS i mniej miesięcy średniego dalszego trwania życia, tym wyższa czeka nas emerytura. Odczekanie roku, kontynuując pracę, pozwala otrzymać świadczenie wyższe nawet o 10-15 proc.

Tablice średniego dalszego trwania życia służące obliczeniu emerytury ogłasza co roku prezes GUS. Zawierają przewidywaną liczbę miesięcy, przez którą ubezpieczeni będą pobierać emeryturę. Według najnowszych tablic kobieta w wieku emerytalnym, tj. po ukończeniu 60 lat, statystycznie będzie żyć jeszcze 247,7 miesiąca (niewiele ponad 20,5 roku), a mężczyzna przechodzący na emeryturę w wieku 65 lat ma przed sobą 204,3 miesiąca życia (17 lat).

Przekłada się to na wysokość emerytur, które przyznaje ZUS. „Najnowsza tablica trwania życia pozwala obliczyć emeryturę 60-latkę wyższą o 5,6 proc., a 65-latkę o 6,5 proc. niż na podstawie poprzedniej tablicy” – wylicza prezes ZUS. Obecne tablice obowiązują od 1 kwietnia 2021 r. do 31 marca 2022 r.

PRAWO DO EMERYTURY

W 2020 r. było w Polsce ponad 6 milionów osób pobierających emeryturę z ZUS, czyli około miliona więcej niż w 2015 r. Wraz z upływem lat emerytura przestaje być odległą przyszłością, więc klienci ZUS

Prezes ZUS prof. Gertruda Uścińska

Oplaca się poczekać

starają się dowiedzieć o niej jak najwięcej. Oto najważniejsze informacje.

Prawo do emerytury dla osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r. uzależnione jest od ukończenia powszechnego wieku emerytalnego: 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Drugi warunek to posiadanie jakiegokolwiek okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu. Chodzi o udowodnienie chociaż jednego dnia pracy, za który odprowadzone zostały składki emerytalne.

Dla ustalenia prawa do emerytury nie ma znaczenia długość przebytych okresów składkowych i nieskładkowych. Jeśli ktoś pracował bardzo krótko, np. rok, to otrzyma emeryturę, ale będzie ona po prostu niska. Istnieje jednak prawo do podwyższenia wyliczonej kwoty do wysokości minimalnej emerytury (obecnie 1250,88 zł). Przysługuje ono jednak tylko tym ubezpieczonym, którzy udowodnili odpowiednio: kobiety co najmniej 20-letni, a mężczyźni 25-letni okres składkowy i nieskładkowy.

JAK OTRZYMAĆ ŚWIADCZENIE?

ZUS ustali prawo do emerytury na podstawie wniosku EMP. Warto wiedzieć, że można przekazać go najwcześniej 30 dni przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Formularz składa się osobiście albo poprzez pełnomocnika lub opiekuna prawnego (należy wtedy dołączyć pełnomocnictwa lub postanowienia sądu o sprawowaniu opieki). Wniosek o emeryturę można przekazać w dowolnej placówce ZUS, a także wysłać pocztą tradycyjną lub

za pomocą Platformy Usług Elektronicznych ZUS.

Uwaga: prawo do emerytury przysługuje od osiągnięcia wieku emerytalnego, ale nie wcześniej niż od miesiąca złożenia wniosku o emeryturę. Wyjątkiem jest okres pandemii, w trakcie której można złożyć oświadczenie (druk ERO) o przyznanie lub przeliczenie świadczenia wstecznie od daty spełnienia wymaganych warunków (nie wcześniej niż od 1 marca 2020 r.). Zasada obowiązuje do 30 dni po ustaniu pandemii.

Jeśli w ZUS znajdują się już wszystkie dokumenty potwierdzające zatrudnienie i wynagrodzenie do 31 grudnia 1998 r., np. w celu przyznania renty lub do obliczenia kapitału początkowego, to nie trzeba ich już dostarczać. W przeciwnym wypadku należy pamiętać, aby do wniosku o emeryturę dołączyć informację o okresach składkowych i nieskładkowych (druk ERP-6). W druku tym trzeba wpisać chronologicznie wszystkie te okresy oraz dołączyć dokumenty potwierdzające zatrudnienie i wynagrodzenie do 31 grudnia 1998 r. Mogą to być np. świadectwa pracy, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (druk ERP-7), legitymacja ubezpieczeniowa, odpisy aktów urodzenia dzieci, listy płac, angaże, umowy o pracę z wpisanym wynagrodzeniem. Chodzi o to, aby móc wyliczyć składki emerytalne za okres sprzed 1999 r., które sprawią, że emerytura będzie wyższa.

Piotr Olewiński

Regionalny Rzecznik Prasowy ZUS województwa mazowieckiego

Nowa wystawa czasowa w Muzeum Archidiecezji Warszawskiej prezentuje zabytkowe portrety, po przeprowadzonej konserwacji, księń Panien Benedyktynek Ormiańskich ze Lwowa ze zbiorów Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich. Przygotowana została z inicjatywy Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich. Fundacja otrzymała w darze od spadkobierczyń lwowskich benedyktynek – siostr benedyktynek z Wołowa – jedenaście obrazów księń z XVIII i XIX w.

Obrazy po 1945 r. zostały przewiezione do Polski. Ponad siedemdziesiąt lat, zwinięte w rulon, przeleżały na klasztornej strychu. Z inicjatywy Fundacji, dzięki pozyskanym funduszom, siedem obrazów przeszło gruntowną konserwację, którą przeprowadziła Jolanta Pollesch. Kolejne cztery obrazy z kolekcji są aktualnie poddawane badaniom i oczekują na konserwację. Na ekspozycji można oglądać na wydrukach ich stan obecny.

Portrety księń benedyktynek ormiańskich są nieocenioną pamiątką tamtych lat, ale również wspaniałą kolekcją portretów lwowskiej szkoły z okresu od XVIII do XX w. Rzeczą bardzo cenną pokazywaną na wystawie jest autentyczny pastorał, któ-

Kobiety z pastorałami

fot. maw.art.pl

rym posługiwały się ostatnie ormiańskie ksienie, wypożyczony dzięki uprzejmości siostr benedyktynek z Wołowa.

Na wystawie obejrzeć można także ornat czerwony z pierwszej połowy XVII w., który pochodzi prawdopodobnie z zasobów szat liturgicznych katedry ormiań-

skiej we Lwowie. Ornat poddany był konserwacji. Wystawę wzbogacają teksty przybliżające kulturę i dziedzictwo polskich Ormian, w tym historia kielicha z 1648 r. z katedry ormiańskiej, który obecnie znajduje się na wyspie Rugia. Ze względu na pandemię nie mógł być wypożyczony na tę wystawę. Na ekspozycji prezentowane są również dokumenty i pamiątki po lwowskich benedyktynkach ormiańskich, m.in. modlitewnik, korespondencja ostatniej ksieni, sprawozdania, zeszyt uczennicy szkoły prowadzonej przez siostry. Przygotowana została także siedmiominutowa prezentacja zdjęć ukazująca stopień uszkodzeń portretów oraz efekty przeprowadzonej konserwacji.

Wystawa prezentowana jest pod honorowym patronatem kard. Kazimierza Nycza, w jej otwarciu 13 maja wzięł udział bp Michał Janocha.

Wystawa czynna od 13 maja do 20 czerwca
Muzeum Archidiecezji Warszawskiej
ul. Dziekania 1 (obok archikatedry św. Jana)
wtorek–piątek 12.00–18.00
sobota–niedziela 12.00–16.00

REKLAMA

Księga - ks. Łukasz Turek i Paweł Kęska,
sobota, godz. 20.10 i niedziela 9.10

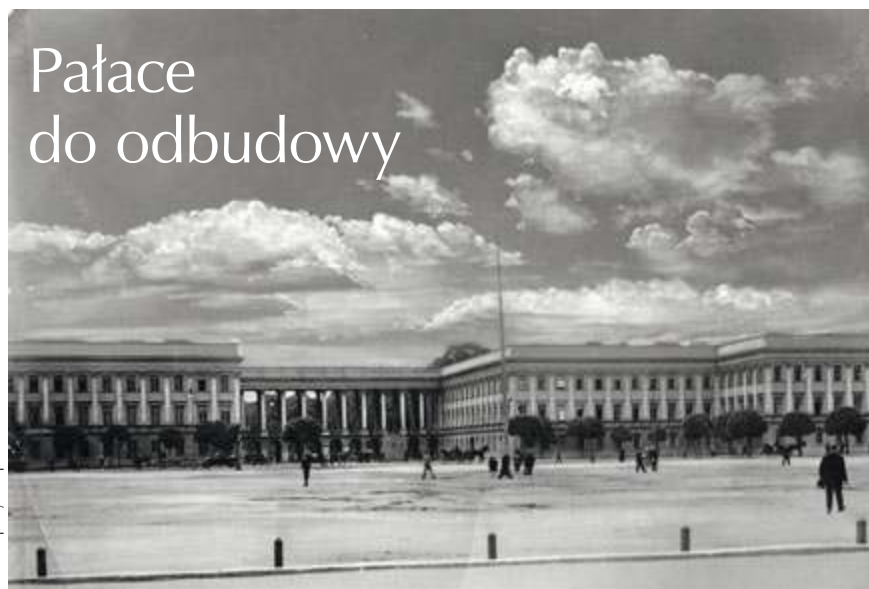
Ewangeliarz - codziennie,
godz. 6.15, 12.02, 15.45 i 21.22

Radio Warszawa 106,2 FM
i www.radiowarszawa.com.pl

Pałace do odbudowy

fot. www.prezydent.pl

Odbudowując pałace Saski i Brühla, nie odzyskamy bezcennych pamiątek przeszłości. Stworzymy jednak coś może ważniejszego: znak naszych tradycji, tożsamości, dokonani i ciągłości dziejów Ojczyzny” – napisał prezydent Andrzej Duda w artykule opublikowanym na stronie internetowej.

Jak podkreślił prezydent, „odbudowa pałaców Saskiego i Brühla wraz z kamienicami przy ul. Królewskiej jest wielką wspólnotową ideą, która łączy miliony Polaków”. „Będzie to pomnik narodowego jubileuszu stulecia odrodzenia się niepodległej Rzeczypospolitej. Gmachy wzniesione w historycznym kształcie dopełnią przestrzeń placu Piłsudskiego – centralnego miejsca w stolicy, aby służyć wszystkim obywatelom, symbolizując suwerenność i nowoczesność państwa polskiego” – napisał.

Przypomniat, że „odbudowę zachodniej pierzei placu, nazwanego wówczas placem Zwycięstwa, zaczęto rozważać zaraz po II wojnie światowej”, jednak „aż dotąd nie została ona zrealizowana”. „Orędownikiem odbudowy pałacu Saskiego był Prezydent Profesor Lech Kaczyński. Za Jego sprawą przeprowadzono badania archeologiczne, a zachowane piwnice zostały objęte ochroną konserwatorską. Wykopaliska, udostępnione publiczności przed 15 laty, przyciągały ogromne rzesze ludzi. Powszechnie oczekiwania, by przywrócić brakującą pierzeję placu Marszałka Józefa Piłsudskiego, nie doczekały się jednak spełnienia” – zwrócił uwagę Andrzej Duda. Dodał, że „idea odbudowy pałacu Saskiego od zawsze cieszy się niesłabnącym poparciem opinii publicznej”.

Zdaniem prezydenta „pustka ziejąca po zachodniej stronie placu Piłsudskiego, przy wejściu do Ogrodu Saskiego, negatywnie oddziałuje na odbiór całego placu”, sprawiając, że „postrzegamy go jako pozbawiony spójności i wyrazu”.

Pałac Saski to dawna siedziba Sztabu Głównego Wojska Polskiego – armii zwycięskiej w wojnach o granice odrodzonego państwa, na czele z wiktoria nad bolszewikami. „Tutaj też mieściło się Biuro Szyfrów, którego kryptolodzy złamali szyfr niemieckiej Enigmy, co było jednym z kluczy do sukcesu aliantów w walce z III Rzeszą. Wreszcie, to tu, we wnętrzu kolumnady, powstał w 1925 roku Grób Nieznanego Żołnierza, który – ocalały z pożogi – jest po dziś dzień miejscem centralnych uroczystości państwowych i składania hołdu bohaterom Rzeczypospolitej” – napisał prezydent.

Jak wskazał, „ważne przesłanie niesie również pałac Brühla”. „W dwudziestolecie był siedzibą Ministerstwa Spraw Zagranicznych państwa polskiego, które odzyskało niepodległość zarówno dzięki sile zbrojnej, jak i mądrej dyplomacji. Nasi przodkowie i poprzednicy doskonale zdawali sobie z tego sprawę i dlatego na równi z żołnierskim męstwem w boju cenili roztropność mężów stanu, których nazywamy ojcami niepodległości. Te dwie rezydencje uzupełniały bryły kamienic, które pełniły wiek temu funkcje biurowe administracji państwowej” – czytamy w artykule głowy państwa. „Ufam, że po kolejnych 50 latach dla następnych pokoleń Polaków ta rzeczywistość wizja stanie się oczywistością, a obecny plac Piłsudskiego bez pałaców Saskiego i Brühla – czymś trudnym do wyobrażenia” – podsumował prezydent./PAP/dg

Pierwszym bohaterem muralu Narodowego Centrum Kultury, którego wizerunek pojawił się na ścianie przy tzw. „Patelni” w centrum Warszawy, jest Cyprian Kamil Norwid – poinformowano na stronie NCK. „Tegoroczny patron to wybitny i najczęściej cytowany polski pisarz i poeta, grafik, malarz, rzeźbiarz i filozof. 24 września będziemy świętować 200. rocznicę jego urodzin” – napisano.

Zapowiedziano, że „portrety kolejnych mistrzów słowa będą pojawiały się w następnych tygodniach”.

W Warszawie można już odnaleźć cztery murale NCK, poświęcone ważnym postaciom polskiej kultury i wydarzeniom z naszej historii. 22 stycznia br., w setną rocznicę urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, na Solcu NCK odsłoniło mural na cześć Krzysztofa Kamila Baczyńskiego – uchwałą sejmową ogłoszonego patronem 2021 r.

Mural Norwida na „Patelni”

Sprawdzona forma street artu wprowadza wielkich twórców i artystów w przestrzeń publiczną, w krajobraz miasta, i umożliwia codzienną interakcję z bardzo różnorodną

publicznością. „Mural to wielkoformatowe dzieło plastyczne w stale otwartej i najliczniej odwiedzanej galerii, jaką jest miasto” – napisano na stronie NCK./PAP/dg

fot. PAP/Radek Pietruszka

fot. TVP

Stulecie smutku

Mirosław Winiarczyk

W Telewizji Polskiej zakończyła się emisja trzeciej odsłony „Stulecia Winnych”, serialu nadawanego od 2019 r. Proponowanie serialu w niedzielne wieczory w Jedynce, w porze największej oglądalności, mogło świadczyć o tym, że TVP potraktowała produkcję jako bardzo ważną, a nawet prestiżową. Czy słusznie?

Pisałem już wcześniej o „Stuleciu Winnych”, mając nadzieję, że akcja serialu, rozgrywająca się w kolejnych latach PRL, w miarę upływu czasu stanie się bardziej różnorodna i barwna. Po zakończeniu trzeciej części pora na podsumowanie.

Muszę stwierdzić, że jestem bardzo rozczarowany „Stuleciem Winnych”. Serial okazał się niezwykle upolityczniony, w nie najlepszym znaczeniu tego słowa. Opozycja antykomunistyczna spod znaku środowisk tzw. partyjnego, rewizjonistycznego KOR, od czasu tzw. wydarzeń marcowych w 1968 r. brylująca w zakładach przemysłowych (tutaj Ursus), została ukazana jak najbardziej pozytywnie, a żadnej alternatywy nie było widać. Wyraźnie brak tu było szerszej perspektywy społecznej, chociażby głębszej refleksji na temat wykonywanej przez bohaterów pracy – u pracującej w warszawskim szpitalu lekarki, nauczycielki, nadużywającej alkoholu aktorki czy dyrektora gospodarstwa na wsi.

Wszyscy bohaterowie, członkowie tytułowej rodziny, zostali przez autorów naznaczeni złem i kłamstwem, jakby od pokoleń ciążyło nad nimi jakieś fatum. Ciekawe, że dwie

fot. TVP

bohaterki – Niemka, żona jednego z członków rodziny, a także Żydówka, uratowana z getta przez Anię Winną – ukazane zostały jako osoby w gruncie rzeczy pokrzywdzone przez Polaków. W kryzysowych momentach obie, z różnych powodów, zachowywały się arogancko, nie licząc się z uczuciami polskiej rodziny, jakby nie do końca rozumiały własną sytuację. Nieszczęśliwi bohaterowie z reguły ukrywali jakieś rodzinne tajemnice, oszukując przy tym najbliższych. Atmosfera serialu prześlągnięta została smutkiem, defetyzmem i beznadzieją, a nie wolą życia.

Uważam zatem, że nakręcony wielkim nakładem kosztów i promowany w TVP utwór nie ukazuje prawdy o życiu w PRL. Dlatego z niepokojem czekam na kolejną odsłonę „Stulecia Winnych”, zapowiedzianą na wiosnę przyszłego roku.

Serial telewizyjny „Stulecie Winnych”, Polska 2019-2021; reżyseria: Piotr Trzaskalski, Michał Rogalski i inni; aktorzy: Jan Wierczkowski, Arkadiusz Janiczek, Urszula Grabowska, Lesław Żurek, Magdalena Wałach, Stefan Pawłowski, Piotr Rogucki, Sonia Mietelica i inni; emisja: TVP 1, niedziela, godz. 20.15

Matejko w National Gallery

Od piątku 21 maja w The National Gallery w Londynie można oglądać wystawę „Rozmowy z Bogiem: Kopernik Jana Matejki”, której głównym elementem jest wypożyczony z Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego obraz „Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem”.

To pierwszy przypadek, gdy dzieło jakiegokolwiek polskiego malarza pokazywane jest w tej najważniejszej brytyjskiej galerii malarstwa.

Termin otwarcia wystawy był dwukrotnie przekładany z powodu pandemii koronawirusa, przez którą przez wiele tygodni muzea i galerie były zamknięte. W Anglii otwarto je ponownie dopiero 17 maja.

– Wystawa jest wynikiem partnerskiej współpracy między The National Gallery i Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, które wypożyczyło ten piękny obraz, Muzeum Narodowym w Krakowie, które wypożyczyło szkic do obrazu i autoportret Matejki, a także Instytutem Kultury Polskiej w Londynie. Wszystko to nie byłoby możliwe bez wsparcia finansowego programu Niepodległa i Ministerstwa Kultury – mówi Marta de Zuniga, dyrektorka Instytutu Kultury Polskiej w Londynie.

Pochodzący z 1873 r., mający wymiary 225 cm na 315 cm obraz „Astronom Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem” Matejko namalował, aby uczcić 400. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika. Częścią wystawy są także pochodzący z 1543 r. egzemplarz najważniejszego dzieła Kopernika „De revolutionibus orbium coelestium”, który na co dzień znajduje się w Narodowym Muzeum Morskim w Greenwich w Londynie, instrumenty astronomiczne ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, autoportret Matejki i studium „Kopernik. Rozmowy z Bogiem” z Muzeum Narodowego w Krakowie. Wystawę można będzie oglądać do 22 sierpnia./PAP/dg

KONKURS

Przewodnikiem po pięciu cudach eucharystycznych – z Lanciano, Buenos Aires, Tixtla, Sokółki i Legnicy – w książce „Cuda eucharystyczne pod lupą nauki” (Jedność) jest lekarz kardiolog Franco Serafini. Za każdym razem opisuje te same tkanki mięśnia sercowego i krwi człowieka w stanie agonalnym, za każdym razem grupy AB. Wyniki badań naukowych porównuje z płótnami Męki Pańskiej, by ostatecznie stwierdzić, że w przypadku człowieka wierzącego mogą one jedynie utwierdzić i podbudować wiarę. Nie ukrywa swojej katolicyzacji, ale fakty naukowe interpretuje bezstronnie. Wśród czytelników, którzy 1 czerwca między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Jak nazywa się naczynie liturgiczne, w którym kapłan obmywa ręce po udzieleniu Komunii św.?** – rozlosujemy 3 egzemplarze książki „Cuda eucharystyczne pod lupą nauki”.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 21: Relikwiarz ze szczątkami św. Jana znajduje się od 2009 r. w Warszawie, w kościele Środowisk Twórczych na placu Teatralnym. Zwycięzcom gratulujemy!

Gdybyśmy zapytali, jaki znak najwięcej mówi o macierzyństwie, odpowiedź byłaby tylko jedna: najwięcej o każdej matce mówi jej serce.

Do każdej matki można odnieść słowa Łukasza Ewangelisty opisujące Maryję, Matkę Pana: „Maryja zachowywała wszystkie te sprawy i rozważała je w swoim sercu” (Łk 2, 19) oraz „potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. A Matka Jego chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu” (Łk 2, 51).

Serce matki ma niesamowitą pojemność – przyjmuje wszystko, co dotyczy jej dziecka, przejmując na siebie wszystkie trudy, które je spotykają. Wpatrując się w serca matczyne, podpisujemy je słowami prorocstwa Symeona: „A Twoją duszę miecz przeniknie, aby na jaw wyszły zamysły serc wielu” (Łk 2, 35).

Tyle matek i jedno serce? Tyle serc, ile matek, choć rytm jest do wycucia taki sam. Taki, który sprawia, że dziecko położone na łonie czy wzięte w ramiona uspokaja się. Bo jego serce jest na wysokości serca matki i... odczytuje bezbłędnie owo tętno, jedyne i niepowtarzalne, słyszane od poczęcia. Jakże pięknie opisują to słowa psalmisty: „Wprowadziłem ład i spokój do mojej duszy. Jak niemowlę u swej matki, jak niemowlę – tak we mnie jest moja dusza” (Ps 131).

Ewangelista Jan w opisie przejmującej sceny pod krzyżem wskazał, że Maryja stała obok krzyża. Stała tam nie jako przybudówka, nie jako kibic czy obserwator. Stała w cieniu tegoż krzyża. Wszystko zaczęło się w Nazarecie, gdzie była w cieniu – moc Najwyższego osłoniła Ją. Usłyszała i stało się. Nie zapominajmy, że Syn Boży był w cieniu Jej Serca – ono biło i bije dla Niego. Jest to Serce Niepokalane, bo w cieniu Boga cały czas ukryte. Zawsze prostota i skromność Ją cechują, gdziekolwiek się objawi.

W MATCZYNEJ OPIECE

Prawie pół wieku minęło od ogłoszenia przez papieża Piusa IX (1854 r.) dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Maryi do dnia, kiedy papież Pius XII poświęcił świat Niepokalanemu Sercu Maryi. Intuicja? Odpowiedź na prośby wiernych? Raczej zmysł wiary, który przez wieki obecny w Kościele, jest żywy i ożywiający. Oddać się w ręce kogoś to akt umiłowania. Ten najbardziej znany akt to

fol. pixabay.com

SERCE PRZY SERCU

o. Robert Więcek SJ

Jezusowe: „Ojcze, w Twoje ręce powierzam ducha mego”.

Czyż w cytowanym wyżej Psalmie 131 dziecko nie poświęca się całkowicie w ręce matki? Bo wie, że tam jest najbezpieczniej. Wszak pamiętajmy, że był to

1942 rok – środek okrutnej wojny, która rozpętała się w Europie, a swoim zasięgiem objęła cały świat; wojny skrajnych postaw, które odrzucają Boga jako wartość, jako punkt odniesienia. Dlatego papież z dziecięcą intuicją poświęcił świat,

wierząc, że w tym objęciu Matka ochroni nas przed całkowitą zagładą. Taki akt poświęcenia to wyciągnięcie rąk ku Tej, która jest naszą Matką, by wzięła nas na ręce, by przytuliła, by przygarnęła do swego Serca. Czy to nie dziecięctwo Boże w nas woła?

Ten sam papież dwa lata później, 4 maja 1944 r., wprowadził święto Niepokalanego Serca Maryi w całym Kościele. I to nie jest przypadek, ale zamierzone, przemyślane i zadekretowane działanie, że obchodzi się je w sobotę po uroczystości Najświętszego Serca Jezusowego. Czyż wielu z nas nie pamięta, a może jeszcze widzi u swoich bliskich czy u siebie w domu te dwa wiszące obok siebie obrazy: Najświętszego Serca Pana Jezusa i Niepokalanego Serca Maryi? Oto wyraz wiary ludu Bożego. Proste? Tak. Proste i wierne. Ufne? W zmysł wiary i przyjmującego naukę Magisterium Kościoła.

PIERWSZE SOBOTY

W Fatimie w czasie objawień Maryja zapytała dzieci: „Jesteście gotowe nieść pociechę memu Niepokalanemu Sercu?” Tam Matka Boża mówiła o wynagradzaniu za grzechy świata. Podała dwa proste sposoby. Pierwszy to przyjmowanie Komunii świętej wynagradzającej. Przyjmowanie Jezusa do serca i sercem. On odkupił wszystkie grzechy. Oddał życie. Grzechy ranią Jego Serce i koimy ten ból właśnie przez przyjmowanie Jego Ciała i Krwi, ofiarując Ojcu niebieskiemu Syna jako wynagrodzenie. Jak to powtarzamy w Koronce do Bożego Miłosierdzia: „Ojcie przedwieczny, ofiarujemy Ci Ciało i Krew, duszę i bóstwo najmilszego Syna Twojego Jezusa Chrystusa na przebaczenie za grzechy nasze i całego świata”. Dzieje się to w szczególnie wyraźny sposób w czasie przyjmowania Komunii świętej.

Druga możliwość wskazana przez Maryję to odprawianie nabożeństwa pierwszych sobót miesiąca do Jej Niepokalanego Serca. Wszak serc matki i dziecka nie da się rozłączyć. Rany zadane Sercu Bożemu są odczuwane przez Niepokalane Serce Matki Bożej, je także ranią.

Któż z nas nie chciałby oszczędzić bólu swej mamie? Albo przynajmniej nieść jej pociechę? Maryja jest naszą najlepszą Matką. Chciałoby się krzyknąć: Tak, Maryjo, Matko Boża i Matko nasza, jesteśmy gotowi nieść pociechę Twemu Niepokalanemu Sercu. Kto raz był w Fatimie i przeżył wieczorne nabożeństwo ku czci Matki Bożej, wraca poruszony do głębi, z jeszcze większą miłością do Jej Syna i do Jej samej.

Siostra Łucja ujawniła treść drugiej części tajemnicy fatimskiej, której przedmiotem było nabożeństwo do Niepokalanego Serca Maryi. 10 grudnia 1925 r. objawiła się siostrze Łucji Maryja z Dzieciątkiem i pokazała jej cierniami otoczone serce. Dzieciątko powiedziało: „Miej współczucie z Sercem Twej Najświętszej Matki, otoczonym cierniami, którymi niewdzięczni ludzie je wciąż na nowo ranią, a nie ma nikogo, kto by przez akt wynagrodzenia te ciernie powyciągał”.

A Maryja powiedziała: „Córko moja, spójrz, Serce moje otoczone cierniami, którymi niewdzięczni ludzie przez bluźnierstwa i niewierności stale ranią. Przynajmniej ty staraj się nieść mi radość i oznajmij w moim imieniu, że przybędę w godzinie śmierci z łaskami potrzebnymi do zbawienia do tych wszystkich, którzy przez pięć miesięcy w pierwsze soboty odpowiadają spo-wiedź, przyjmują Komunię świętą, odmówią jeden Różaniec i przez piętnaście minut rozmyślenia nad piętnastu tajemnicami różańcowymi towarzyszyć mi będą w intencji zadośćuczynienia”. To nabożeństwo nie jest nie-do-zrobienia, choć jest niebotyczne.

Czy to poza zasięgiem wierzącego? Żadną miarą. Poza zasięgiem parafii? W każdej wspólnotie mogłoby się odbywać. Czy tylko pięć czy aż pięć? Pięć, bo jest pięć uderzeń w Serce Maryi, za które trzeba nam żałować i wynagradzać. Tak usłyszała siostra Łucja, poruszona szczególną Bożą obecnością: „Córko, motyw jest prosty: Jest pięć rodzajów obelg i bluźnierstw wypowiedzianych przeciwko Niepokalanemu Sercu Maryi. Pierwsze: Bluźnierstwa przeciw Niepokalanemu Poczęciu. Drugie: Przeciwno Jej Dziewictwu. Trzecie: Przeciwno Bożemu Macierzyństwu, kiedy jednocześnie uznaje się Ją wyłącznie jako Matkę człowieka. Czwarte: Bluźnierstwa tych, którzy starają się otwarcie zaszczerpić w sercach dzieci obojętność, wzgardę, a nawet nienawiść do tej Niepokalanej Matki. Piąte: Bluźnierstwa tych, którzy urągają Jej bezpośrednio w Jej świętych wizerunkach”.

WSZYSTKO NA MARYJĘ

W Polsce w szczególny sposób kochamy Matkę Najświętszą i zawsze się do Niej zwracaliśmy. Otóż 8 września 1946 r. prymas Polski August Hlond przed obrazem Matki Bożej Często-

chowskiej na Jasnej Górze poświęcił naszą ojczyznę Niepokalanemu Sercu Maryi. Wielki prymas Stefan Kardynał Wyszyński, który sam wszystko postawił na Maryję, uważał swego poprzednika za wielkiego maryjnego wizjonera i cytował słowa testamentu Augusta Kardynała Hlonda: „Walczyć pod opieką Najświętszej Maryi Panny. Zwycięstwo, gdy przyjdzie, będzie to zwycięstwo Matki Najświętszej”. Nie sposób nie wspomnieć św. Jana Pawła II i jego jakże znanego i poświadczanego życiem Totus Tuus. Akt poświęcenia został ponowiony przez Episkopat Polski w czerwcu 2017 r. nie gdzie indziej jak w sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej na Krzeptówkach w Zakopanem, a kilka miesięcy później, 8 września, we wszystkich kościołach Polski.

Pan Jezus w objawieniach fatimskich powiedział do siostry Łucji: „To prawda, moja córko, że wiele dusz zaczyna, lecz mało kto kończy i ci, którzy kończą, mają za cel otrzymanie przyrzeczonych łask. Ja jednak wolę tych, którzy odpowiadają pięć pierwszych sobót w celu wynagrodzenia Niepokalanemu Sercu

twojej Matki Niebieskiej, niż tych, którzy odpowiadają piętnaście, bezdusznie i z obojętnością”. To nabożeństwo może nas poruszyć do głębi serca!

Matko Najświętsza, Niepokalana Maryjo! Z radością przyjmuję Twe zaproszenie do udziału w Twoim rozmyślaniu. W pierwsze soboty otwierasz Swe Niepokalane Serce dla każdego, kto pragnie wlać we własne serce te najważniejsze znaki, jakie Bóg ukazał nam we Fatimie. Proszę, otwórz przede mną Swoje Serce. Ośmielam się prosić o to z całą pokorą, ale i z dziecięcą śmiałością, ponieważ chcę Cię naśladować, ponieważ chcę żyć miłością do Twego Syna, ponieważ pragnę zawsze trwać w stanie łaski i miłować Twój święty Różaniec, wreszcie – ponieważ pragnę wszystkiego, co tylko mogę ofiarowywać w duchu zadośćuczynienia za grzeszników. Daj mi uczestniczyć w Twym rozmyślaniu, a ja obiecuję wprowadzać w życie Słowo, które wlejesz do mego małego serca, by stawało się coraz miłsze Tobie, bliższe Tobie, podobniejsze do Twego Niepokalanego Serca. A jeśli chcesz, zawsze możesz zabrać me serce, a dać mi Swoje – jak uczyniłaś to z tyłoma swoimi dziećmi. Będę wtedy duszą najszczęśliwszą na świecie!

Kościół katolicki w USA cechuje się dużym dynamizmem. Jednym z powodów tego stanu rzeczy jest ścisła współpraca na linii duchowni–świeccy.

Kazimierz Dadak

że tabernakulum mieściło się w ogóle poza budynkiem kościoła.

PRZEJRZYSTOŚĆ DZIAŁANIA

Wracając do sedna rzeczy: rada parafialna opiniuje wszelkie inicjatywy, rada ds. finansów zaś ocenia je z punktu widzenia implikacji ekonomicznych. Rada ds. finansów ma prawo wglądu we wszystkie wydatki i przychody parafii. Jest to możliwe, ponieważ na mocy zarządzenia biskupa każda parafia ma obowiązek zatrudnienia zawodowego księgowego, który prowadzi rachunkowość. Dokładne sprawozdania roczne są wysyłane do diecezji, a rada ds. finansów przedstawia parafianom ich skróconą wersję. Kształt tej ostatniej jest zatwierdzany przez proboszcza. Niemniej na podstawie nawet tego skróconego sprawozdania wierni mogą sobie wyrobić zdanie na temat wysokości uposażenia księdza.

braku należytego nadzoru ze strony rady i biskupa. Ksiądz, sprowadzony z Czarnego Łądu – niestety w USA panuje kryzys powołań – miał zamilowanie do drogich trunków, które spożywał w dużych ilościach. Nie uszło to uwagi parafian, którzy zaczęli przenosić się do innego kościoła, a zatem gwałtownie spadały wpływy z niedzielnej zbiórki. Okazało się także, że ksiądz wydawał pieniądze na jakieś inne, bliżej nieznane cele, więc deficyt przybrał spore rozmiary. W ostatniej chwili proboszcz został odwołany ze stanowiska i po jakimś czasie sytuacja wróciła do normy, ale wymagało to wielkiego wysiłku ze strony jego następcy.

NIE TYLKO PIENIĄDZE

Pożytki z bliskiej współpracy kleru i świeckich potencjalnie są ogromne. Cały skandal z pedofilią był do uniknięcia, ponieważ świeccy informowali biskupów o za-

Z życia parafii w USA

Rola rad parafialnych jest tu istotna, co na pierwszy rzut oka przywodzi na myśl analogie do kościołów protestanckich. Wśród tych ostatnich jest wiele takich, które są kierowane przez „radę starszych”, osoby cieszące się uznaniem członków, co niekoniecznie znaczy mające dogłębne przygotowanie teologiczne.

W USA każdy może założyć swój „kościół”, a kluczem do sukcesu jest znalezienie wyznawców. Niemniej w Kościele katolickim takie zagrożenie jest mało prawdopodobne, ponieważ we wszystkich sprawach administracyjnych, bo takimi zajmuje się rada czy też rady – w naszej diecezji jest też oddzielna rada ds. finansowych – ostateczna decyzja leży w rękach biskupa i proboszcza. Jeśli już mamy do czynienia z „protestantyzacją” magisterium, to jest to wynikiem inicjatyw odgórnych, a nie oddolnych, co na przykład doskonale widać w Europie Zachodniej.

Właśnie takie inicjatywy lokalnego biskupa spowodowały, że niżej podpisany trafił do parafii maronickiej (Kościół maronicki to jedyny Kościół wschodni, który zawsze był w jedności z Rzymem). Albowiem piękna neogotycka świątynia rzymskokatolicka wskutek różnych decyzji hierarchii stawała się coraz bardziej podobna do świątyni baptystów. Dość powiedzieć,

Przejrzystość działania w ramach parafii jest dość daleko posunięta, obradom obu rad może przysłuchiwać się każdy wierny. Diecezja ściśle też nadzoruje finanse. Każdy wydatek przekraczający 10 tys. dolarów musi być przez nią zatwierdzony. Roczne wyniki finansowe stanowią podstawę do określania parafialnej składki na rzecz diecezji.

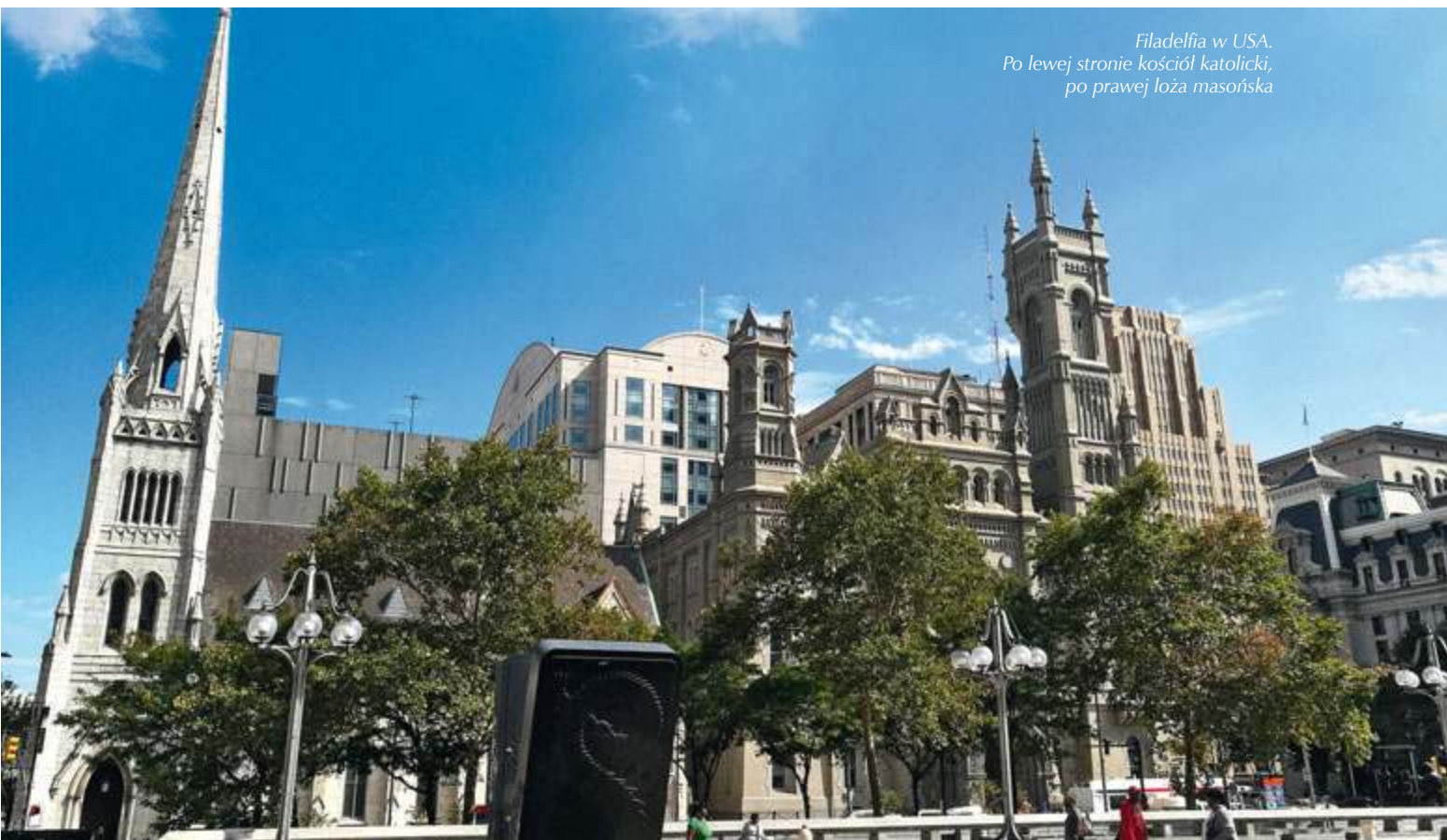
Oprócz funkcji nadzorczej rady spełniają dwa zasadnicze zadania: pomocy fachowej i „transmisji” informacji do i od ogółu wiernych. W USA księża na ogół nie posiadają obszernej wiedzy praktycznej, zresztą zakres wiedzy koniecznej do sprawnego zarządzania coraz bardziej się rozszerza. Na przykład świątynie muszą posiadać odpowiednie zabezpieczenia przeciwpożarowe, co wymaga zaawansowanej wiedzy z zakresu elektroniki. Oczywiście, można wynajmować konsultantów, ale to kosztuje, podczas gdy wśród parafian mogą być osoby parające się daną dziedziną. Podobnie jest z finansami. Bywa, że chodzi o małe kwoty, ale w USA wielką wagę przywiązuje się do każdego centa. W przypadku naszej parafii okazało się, że płacimy niepotrzebne opłaty bankowe, bo księgowy nie chciał się pójść do banku i dokonać drobnych zmian.

W sąsiednim miasteczku zasobna i duża parafia rzymskokatolicka znalazła się na krawędzi bankructwa właśnie z powodu

chowaniu księży, tylko że nie odnosiło to skutku. „Problem przesuwano”, przenosząc duchownego do innej parafii. Właśnie z powodu zaniechania podejmowania kroków naprawczych Kościoł w USA płaci teraz odszkodowania, które w sumie wyniosły już ponad 4 mld dolarów. Z tego powodu w samym 2020 r. sześć diecezji ogłosiło niewypłacalność. Nie oznacza to ich likwidacji, ale sądową procedurę, w wyniku której ustala się obniżony poziom wypłat odszkodowań.

Na szczeblu parafii przepływ informacji ma na ogół inny wymiar, dzięki opinii rady, która na skutek demokratycznych wyborów w niemalym stopniu odzwierciedla poglądy wiernych, księża mogą sobie wyrobić zdanie na temat tego, co parafianie myślą o konkretnej inicjatywie. I choć proboszcz zawsze może zrobić to, co chce, to jednak samowola może mieć daleko idące implikacje finansowe – wierni mogą „zagłosować nogami”.

Niebawem taki kłopot zapewne pojawi się także nad Wisłą. Moja dobra znajoma powiedziała mi, że nie chodzi do swego parafialnego kościoła, bo proboszcz wpadł na pomysł ozłocenia kolumn w ołtarzu, a ona nie widziała powodu, by swymi niedzielny- mi datkami wspierać taką inicjatywę. Dziś, a przynajmniej do wybuchu pandemii, strata kilku czy kilkudziesięciu parafian to nie

Filadelfia w USA.
Po lewej stronie kościół katolicki,
po prawej loża masońska

fol. Albert Borowski

kłopot, ale niebawem nim będzie. W USA proboszcz długo by się zastanawiał, czy wydać pieniądze na taką inicjatywę, bo rada na pewno nie wyraziłaby poparcia. Dość powiedzieć, że w naszej parafii proboszcz niezwłocznie ogłosił, że nowy samochód to podarek od jego siostr, a nie nabytek ze składek wiernych. Jego poprzednik także się tłumaczył, że lampki bożonarodzeniowe, którymi ozdobił budynek plebanii, to prezent od rodziny.

INTEGRACJA WIERNYCH

Wiele parafii w USA jest małych i każdy wierny się liczy. Dotyczy to oczywiście i parafii maronickich, mimo tego, że są one licznie zasilane przez rzymskich katolików, którzy – jak niżej podpisany – mają kłopoty z dostosowaniem się do przeróżnych „innowacji” liturgicznych i nie tylko.

Nasza parafia utrzymuje się przy życiu wyłącznie dzięki dochodom z festiwalu libańskiego. Jest to doroczne wydarzenie, głośne na całą okolicę z powodu znakomitego jedzenia. Czysty dochód z tej imprezy wynosi od jednej piątej do jednej czwartej całkowitych przychodów parafii. Jest to możliwe dzięki ogromnemu wysiłkowi wielu członków, którzy całymi dniami przygotowują potrawy, a potem obsługują trzydniowy festiwal. Podobne imprezy organizują także inne parafie

„narodowe”, na przykład grecki kościół prawosławny.

Działania świeckich mają także wymiar duchowy. Z inicjatywy parafian przed niedzielą Mszą św. odmawia się różaniec, a po niej – Koronkę do Miłosierdzia Bożego. Podobnie dzięki oddolnej inicjatywie w każdy czwartek maja i października odmawiany jest różaniec, tyle że nie w kościele, ale w prywatnym domu. Początki były skromne, ale gospodarze zaczęli serwować przekąski i dziś po modlitwie ma miejsce całe przyjęcie „składkowe”. Biorą w nim udział nie tylko starszyszy, przychodzą i młodzi. W początkowym okresie, gdy przychodził tuzin, to już był „tłum”, dziś przychodzi kilkakrotnie więcej. Być może z powodu jedzenia i picia cierpi wymiar duchowy, ale trudno sobie wyobrazić lepszą parafialną „imprezę integracyjną”.

Dzięki działaniom rad i inicjatywom takim jak powyższe zacieśniają się związki pomiędzy wiernymi i klerem. Ksiądz, przychodząc do prywatnego domu, niejako schodzi z piedestału i staje się integralnym członkiem parafii. Przy takich bliskich kontaktach z jednej strony łatwiej jest zwłaszcza rozpoznać jakiegokolwiek podejrzanego skłonności, a z drugiej je wykluczyć. Z kolei

proboszcz lepiej rozumie potrzeby i dążenia świeckich.

WYSTARCZY CHCIEĆ

Jan Paweł II często jest stawiany za przykład nadzwyczaj skutecznego duszpastora – i słusznie! Dobrze byłoby pamiętać o tym, że kilka wakacyjnych tygodni spędzał on pod namiotem, razem z młodymi ludźmi, potem młodymi małżeństwami. On na co dzień żył ich kłopotami i troskami, doskonale orientował się w ich sposobie myślenia.

Nie każdy biskup czy ksiądz ma takie zdrowie, żeby spędzać czas pod namiotem, pływać kajakiem i grać w piłkę, dlatego współpraca z radami, udział w życiu duchowym poza budynkiem kościoła dają ogromne możliwości nawiązania lepszych związków ze świeckimi.

Istnienie i działalność rad, które pochodzą ze swobodnego wyboru, a nie mianowania, daje także biskupom możliwość uzyskania lepszego wglądu w życie parafii. W USA podczas wizytacji biskupi często odbywają długie spotkania z radami, albo nawet i z szerszym gronem wiernych.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

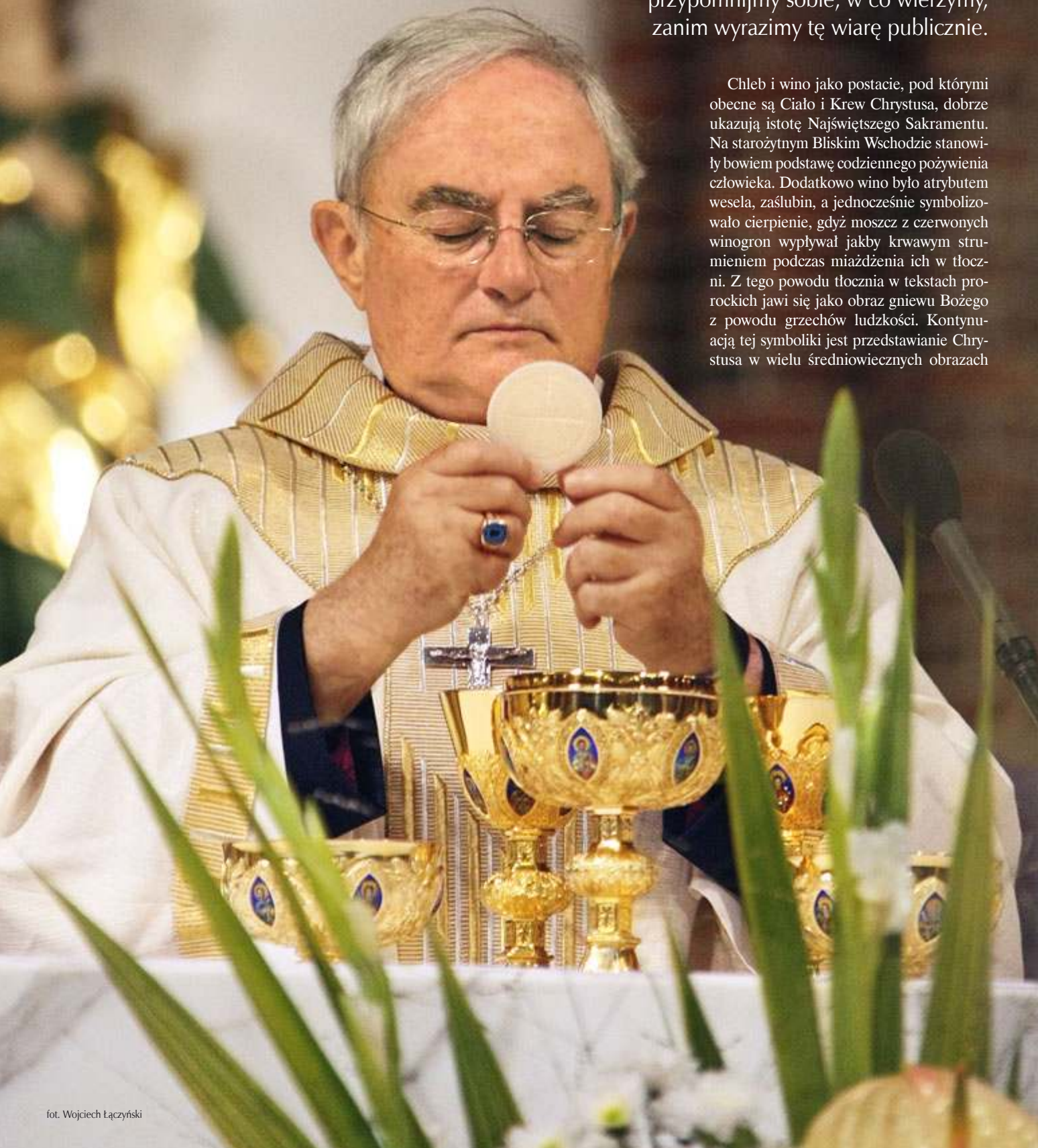
W samym tylko roku 2020 sześć diecezji w USA ogłosiło niewyłączalność.

W skrócie o Eucharystii

ks. Henryk Zieliński

Eucharystia jest nie tylko pokarmem w drodze do nieba, ale także sakramentem ofiary i obecności Chrystusa. Przed Bożym Ciałem przypomnijmy sobie, w co wierzymy, zanim wyrazimy tę wiarę publicznie.

Chleb i wino jako postacie, pod którymi obecne są Ciała i Krew Chrystusa, dobrze ukazują istotę Najświętszego Sakramentu. Na starożytnym Bliskim Wschodzie stanowiły bowiem podstawę codziennego pożywienia człowieka. Dodatkowo wino było atrybutem wesela, zaślubin, a jednocześnie symbolizowało cierpienie, gdyż moszcz z czerwonych winogron wypływał jakby krwawym strumieniem podczas miażdżenia ich w tłoczni. Z tego powodu tłocznia w tekstach prorockich jawi się jako obraz gniewu Bożego z powodu grzechów ludzkości. Kontynuacją tej symboliki jest przedstawianie Chrystusa w wielu średniowiecznych obrazach

i rzeźbach jako wyciskanego w mistycznej tłoczni Bożego gniewu. Jedno z najbardziej znanych przedstawień tego typu znajduje się w kościele Bernardynów w Opatowie.

TRANSSUBSTANCJACJA, CZYLI PRZEISTOCZENIE

Pierwsza przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa miała miejsce podczas Ostatniej Wieczerzy, a więc jeszcze przed dopełnieniem Jezusowej ofiary na krzyżu. Apostołowie już wówczas spożyli Ciało, które dopiero będzie wydane, i Krew, która będzie wylana. Ostatnia Wieczerza była więc antycypacją (udziałem w zdarzeniu, zanim ono historycznie zaistniało) śmierci i zmartwychwstania Jezusa. Słowa wypowiedziane przez Chrystusa w Wieczniku nie pozostawiały co do tego żadnych wątpliwości. To, co apostołowie postrzegali jako chleb i wino, według słów Zbawiciela było Jego Ciałem i Jego Krwią. Na tej podstawie Sobór Trydencki stwierdził, że w Najświętszym Sakramencie Eucharystii są zawarte prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie Ciało i Krew wraz z duszą i Bóstwem Pana naszego Jezusa Chrystusa, a więc cały Chrystus (DS 1651).

W przeistoczeniu, które dokonuje się mocą Ducha Świętego i wypowiedzianych przez kapłana słów ustanowienia Eucharystii, zachodzi przemiana całej substancji chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa. Wspomniany Sobór orzekł, że eucharystyczna obecność Chrystusa zaczyna się w chwili konsekracji i trwa, dopóki trwają postacie eucharystyczne. Tym różnimy się od wspólnot protestanckich, które nie uznają obecności Chrystusa pod postaciami eucharystycznymi po zakończeniu liturgii. My zaś wierzymy, że w każdej z tych postaci i w każdej ich części jest obecny cały Chrystus. Tak więc łamanie chleba nie dzieli Chrystusa. Należy przy tym dodać, że w Eucharystii Chrystus jest obecny w Ciele uwielbionym, dlatego nie podlega materialnym ograniczeniom. Chrystus nie jest zamknięty w obrębie kruszyny Chleba, jest także poza nią, ale w inny sposób. Chrystus uwielbiony, obecny w Eucharystii, nie odczuwa bólu podczas łamania chleba ani chłodu w nieogrzanym kościele.

Przeistoczenie jest zmianą istoty (materii) chleba i wina w istotę (materię) Ciała i Krwi Chrystusa. Nie oznacza to jednak przemiany ich formy (cech zewnętrznych). Ciało Pańskie zachowuje wszystkie cechy chleba, a Krew Pańska zachowuje wszystkie cechy wina. Stąd osoby uczulone na gluten muszą używać specjalnych komunikantów, ponieważ te zwykle nawet po przeistoczeniu będą je uczulać, a kapłan, który spożywa Krew Pańską z kielicha mszalnego, musi czynić to z umiarem, jeśli

planuje tego dnia zasiąść za kierownicą. To ważne podkreślenie również dla tych świeckich i duchownych (!), którzy w czasie pandemii używają argumentu „Pan Jezus nie zaraża”. To prawda, że Pan Jezus nie zaraża, ale palce kapłana czy picie z jednego kielicha zarażać mogą.

KOMUNIA ŚWIĘTA

Eucharystia nieprzypadkowo nazywana jest Najświętszym Sakramentem. Kiedy Sobór Watykański II naucza, że liturgia jest źródłem i zarazem szczytem całego życia chrześcijańskiego, to ma na myśli przede wszystkim Eucharystię (por. KL 10). Wszystkie sakramenty, posługi kościelne i dzieła apostołskie wiążą się z Eucharystią i do niej zmierzają. Jest ona sakramentem budującym Kościół. Tylko ci mają do niej prawo, którzy pozostają w pełnej jedności z Kościołem.

Przyjmowanie Ciała Pańskiego w Komunii świętej pogłębia zjednoczenie z Bogiem, zgodnie ze słowami Chrystusa: „Kto spożywa moje Ciało i Krew moją piję, trwa we Mnie, a Ja w nim” (J 6, 56). Dzięki temu następuje pogłębienie i odnowienie życia łaski otrzymanego na chrzcie świętym. „Eucharystia – jak napisano w Katechizmie Kościoła Katolickiego – umacnia miłość, która słabnie w życiu codziennym, a ożywiona miłość gładzi grzechy powszednie. Chrystus, dając nam siebie, ożywia naszą miłość i uzdalnia nas do uwolnienia się od nieuporządkowanego przywiązania do stworzeń” (KKK 1394).

Znaczenie Eucharystii dla życia wiecznego najłatwiej chyba można zrozumieć przez analogię do tego, co działo się z nami przez kil-

ka miesięcy w łonie matki, zanim przysłaliśmy na świat. W tym czasie kształtowało się nasze ciało, przygotowując się do pierwszego kontaktu ze światem. Miesiące przeżywane pod sercem matki są bardzo ważne z punktu widzenia całego

życia człowieka. Każdy niedorozwój wyniesiony z fazy życia płodowego skutkuje zwykle na późniejsze życie, czasem w sposób nieodwracalny. Abyśmy mogli dojrzewać do narodzin, musieliśmy czerpać pokarm z matczynej krwi; żyliśmy niejako jej ciałem, na jej koszt.

W Eucharystii dzieje się coś podobnego w odniesieniu do narodzin dla nieba. Tyle że dojrzewanie do narodzenia się do życia wiecznego trwa zwykle dłużej niż życie płodowe. Trwa przez całą doczesność. Wymaga jednak poszanowania tych samych praw: trzeba się odżywiać w łonie Kościoła pokarmem z innego świata – Chlebem Aniołów. Bez tego nie można zasiąść do uczty w Królestwie Bożym (por. J 6, 53). Już w Starym Testamencie zbawienie i chleb z nieba występowały nierozdzielnie. To manna umożliwiała Izraelitom

przebycie pustyni i wzięcie w posiadanie Ziemi Obiecanej. Innym razem chleb cudownie dostarczony Eliaszkowi na pustyni pozwolił mu nie tylko przeżyć, ale i stawić się przed Bogiem na górze Horeb.

Chrystus wyjaśniał w mowie eucharystycznej, że prawdziwym chlebem z nieba jest Jego Ciało, które będzie wydane za zbawienie całego świata. Od spożywania swego Ciała i Krwi uzależnił osiągnięcie życia wiecznego, wywołując tym samym zgorszenie Żydów: „Jak on może nam dać swoje Ciało do jedzenia?” (J 6, 52).

Dla zrozumienia nakazu spożywania Ciała Pańskiego trzeba odwołać się do przypowieści o zaproszonych na ucztę, ilustrującej ówczesne zwyczaje żydowskiego świata. Dla tych, którzy nie przyjęli zaproszenia, pozostały ciemności, płacz i zgrzytanie zębów. Na ucztę nie zapraszano bowiem ludzi przypadkowych. Zaproszenie było znakiem zaufania, dopuszczeniem do życia rodziny. Odrzucenie zaproszenia było uważane za wielką obelgę wobec gospodarza. Na tym tle łatwiej zrozumieć, dlaczego każdy katolik ma zapisany w przykazaniach kościelnych obowiązek „W niedzielę i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej”.

CZEŚĆ NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

Na uczestnikach Eucharystii spełnia się proroctwo Zachariasza: „Na dom Dawida i na mieszkańców Jeruzalem wyleję Ducha łaski prześląganą. Będą patrzeć na tego, którego przebili, i boleć będą nad nim, jak się boleje nad jedynakiem, i płakać będą nad nim, jak się płacze nad pierworodnym” (Za 12, 10). Owym jedynakiem i pierworodnym przebitym za nasze grzechy jest Jezus Chrystus, przebity włócznią na krzyżu (por. J 19, 37).

Duch Święty, który jest duchem pobożności, jest zarazem źródłem dobrych pragnień i natchnień prowadzących nas do stawiania przed obliczem Chrystusa, gdy Jego zbawcza ofiara jest uobecniata w każdej Mszy świętej. To wreszcie Duch Święty uzdalnia nas do wejścia w tajemnicę Eucharystii nie tylko z nastawieniem na jej kontemplację, ale nade wszystko z pragnieniem ofiarowania siebie samego w komunii z Chrystusem Bogu Ojcu. Tym sposobem uczestnik Eucharystii jest wplatany przez Ducha Świętego w tajemnicę największej Miłości Syna Bożego do Ojca.

Dlatego, choć Kościół pierwszy raz w roku liturgicznym zatrzymuje się nad tajemnicą Eucharystii w Wielki Czwartek, to powtórnie czyni to jeszcze w Boże Ciało – po Zesłaniu Ducha Świętego. Z Jego asystencją chcemy zgłębiać to, „co dla zmysłów niepojęte”, jak śpiewamy w jednej z pieśni eucharystycznych.

JESTEM Z WAMI!

Dzisiejsza uroczystość Trójcy Świętej kieruje nasze spojrzenie na istotę Boga. Z ludzkiej perspektywy trudno jest mówić o istocie, która nas całkowicie przerasta, wymyka się nie tylko kategorii czasu, historii, ale również rozumienia tego, czym jest osoba oraz byt. Dlatego, nie chcąc podejmować wykładu z trynitologii, spojrzymy na wymiar istnienia Trójcy Świętej w kontekście dzisiejszej ewangelii.

Pan Jezus, polecając apostołom udać się do Galilei, kieruje ich na górę. To miejsce nie jest przypadkowe. Wielokrotnie na kartach Ewangelii czytamy, że Jezus, chcąc objawić jakąś prawdę apostołom, zabiera ich na górę, również najważniejsze mowy Jezusa są kierowane z góry. To głęboka symbolika, ukazująca, skąd pochodzą Jezusowe słowa, jakie jest ich źródło. To również pokazanie, gdzie ostatecznie mamy doszukiwać się prawdy i znaczenia wypowiedzianych przez Jezusa słów. By zrozumieć, co jest prawdziwie treścią nauczania, należy zawsze szukać odpowiedzi poza ludzkim rozumieniem spraw i rzeczy tego świata. Trzeba zawsze wyjść poza siebie i własne przekonania, trzeba zawsze patrzeć w górę. Tylko tam jest prawdziwe źródło poznania prawd wiary i tego, co autentycznie jest treścią nauczania Jezusowego.

Ciekawe jest to, że ewangelista zaznacza, że niektórzy nadal wątpili w realną obecność Jezusa. Tak, to nie byli zwykli ludzie wierzący wiarą tradycyjną, okazjonalną. To byli apostołowie, którzy znali Jezusa, dotykali Go i spotkali po zmartwychwstaniu. A jednak nadal wątpili. To dla nas kolejna lekcja pokory. Wiara to nieustanny proces. Każdy nasz dzień to kolejny sprawdzian, na ile ufam, na ile kocham Jezusa. Czy mój każdy dzień jest ukazaniem nie tylko wiary w Jezusa, ale głębokiej relacji i więzi z Jezusem?

Jezus jednak nie zatrzymuje się na kruchości i braku wiary apostołów. On widzi dalej, dostrzega przecież w nich nie tylko słabość i małość, ale też ich pragnienie i otwartość serca. To właśnie pozwala, by Jezus, pełen miłości, a zarazem majestatu, powiedział: „Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi”. Dla nas, uczniów Pana Jezusa, te słowa powinny nieść głęboki pokój i pewność, że nie należy szukać „zbawicieli” wśród obietnic polityków i współczesnych mędrców oraz orędowników pokoju, ale że Tym, który daje pokój, sprawiedliwość i miłość, jest tylko Jezus.

Nakaz misyjny, by iść na cały świat i czynić uczniów, to zadanie, które apostołowie przekazali całemu Kościołowi. To znaczy, że każdy z nas, ludzi ochrzczonych, jest wezwany do tego, by swoim życiem, gestem i słowem dawał innym świadectwo swojej wiary i miłości do Jezusa. Wiary nie można zamykać w sferze prywatnej, ona z natury jest misyjna. Każda Msza święta kończy się nakazem misyjnym skierowanym do każdego z uczestników liturgii.

Dzisiaj, gdy byłeś na Mszy świętej, również do Ciebie kapłan powiedział: Idź w pokój Chrystusa! Czyń zatem na progu tego nowego tygodnia wszystko, by innych otwierać na moc miłości Trójcy Świętej.

ks. Rafał Jabłkowski

Autor jest wikariuszem w parafii św. Szczepana w Warszawie-Lewandowie

UROCZYSTOŚĆ NAJŚWIĘTSZEJ TRÓJCY

30 maja 2021

Czytanie z Księgi Powtórzonego Prawa

4, 32-34. 39-40

Mojżesz tak powiedział do ludu:

„Zapytaj dawnych czasów, które były przed tobą, zaczynając od dnia, w którym Bóg stworzył człowieka na ziemi, zapytaj od jednego krańca niebios do drugiego, czy nastąpiło tak wielkie wydarzenie jak to lub czy słyszano o czymś podobnym. Czy słyszał jakiś naród głos Boży z ognia, jak ty słyszałeś, i pozostał żywy? Czy usiłował Bóg przyjść i wybrać sobie jeden naród spośród innych narodów przez doświadczenia, znaki, cuda i wojny, ręką mocną i wyciągniętym ramieniem, dziełami przerażającymi, jak to wszystko, co tobie uczynił Pan, Bóg twój, w Egipcie na twoich oczach? Poznaj dzisiaj i rozważ w swym sercu, że Pan jest Bogiem, a na niebie wysoko i na ziemi nisko nie ma innego. Strzeż Jego praw i nakazów, które ja dziś polecam tobie wypełniać; by dobrze ci się wiodło i twym synom po tobie; byś przedłużył swe dni na ziemi, którą na zawsze daje ci Pan, twój Bóg”.

Psalm responsoryjny

33, 4-6. 9. 18-19. 20. 22

Refren: Szczęśliwy naród wybrany przez Pana.

Słowo Pana jest prawe,
a każde Jego dzieło godne zaufania.
On miłuje prawo i sprawiedliwość,
ziemia jest pełna Jego łaski.

Przez słowo Pana powstały niebiosa,
wszystkie gwiazdy przez tchnienie ust Jego.
Bo przemówił, i wszystko się stało,
sam rozkazał, i zaczęło istnieć.

Oczy Pana zwrócone na bogobojnych,
na tych, którzy oczekują Jego łaski,
aby ocalił ich życie od śmierci
i żywił ich w czasie głodu.

Dusza nasza oczekuje Pana,
On jest naszą pomocą i tarczą.
Panie, niech nas ogarnie Twoja łaska,
według nadziei pokładanej w Tobie.

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Rzymian

8, 14-17

Bracia:

Wszyscy ci, których prowadzi Duch Boży, są synami Bożymi. Nie otrzymaliście przecież ducha niewoli, by się znowu pogryźć w bojaźni, ale otrzymaliście ducha przybrania za synów, w którym możemy wołać: „Abba, Ojcze!”. Sam Duch wspiera swym świadectwem naszego ducha, że jesteśmy dziećmi Bożymi. Jeżeli zaś jesteśmy dziećmi, to i dziedzicami: dziedzicami Boga, a współdziedzicami Chrystusa; skoro wspólnie z Nim cierpimy po to, by wspólnie mieć udział w chwale.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.
Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu,
Bogu, który jest i który był, i który przychodzi.

Słowa Ewangelii według św. Mateusza

28, 16-20

Jedenastu uczniów udało się do Galilei na górę, tam gdzie Jezus im polecił. A gdy Go ujrzeli, oddali Mu pokłon. Niektórzy jednak wątpili. Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: „Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 31 maja

Święto Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny

Czytania mszalne: So 3, 14-17 albo Rz 12, 9-16b; Ps: Iz 12, 2-3, 4-6; Łk 1, 39-56

Wtorek, 1 czerwca

Wspomnienie św. Justyna, męczennika

Czytania mszalne: Tb 2, 9-14; Ps 112, 1b-2, 7-9; Mk 12, 13-17

Środa, 2 czerwca

Dzień powszedni albo wspomnienie błogosławionych męczenników Sadoka i Towarzyszy

Czytania mszalne: Tb 3, 1-11a, 16-17a; Ps 25, 2-9; Mk 12, 18-27

Czwartek, 3 czerwca

Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciał)

Czytania mszalne: Wj 24, 3-8; Ps 116B, 12-13, 15-18; Hbr 9, 11-15; Mk 14, 12-16, 22-26

Piątek, 4 czerwca

Czytania mszalne: Tb 11, 5-18; Ps 146, 1b-2, 6c-10; Mk 12, 35-37

Sobota, 5 czerwca

Wspomnienie św. Bonifacego, biskupa i męczennika, albo wspomnienie bł. Małgorzaty Łucji Szewczyk, dziewicy

Czytania mszalne: Tb 12, 1b, 5-15, 20; Ps Tb 13, 2, 6-8; Mk 12, 38-44

foto: PAP/EPA/Giuseppe Lami

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

KIM JEST PARAKLET?

„Przyjdzie Paraklet, którego Ja wam pošlę od Ojca”. Tymi słowami Jezus obiecuje uczniom Ducha Świętego, dar ostateczny, dar nad darami. Mówi o nim, używając szczególnego, tajemniczego wyrażenia: Paraklet. Przyjmijmy dzisiaj to słowo, które nie jest łatwe do przetłumaczenia, ponieważ zawiera w sobie kilka znaczeń. Paraklet zasadniczo oznacza dwie rzeczy: Pocieszyciel i obrońca. 1. Paraklet jest Pocieszycielem. Wszyscy, szczególnie w okresach trudnych, takich jak ten, przez który przechodzimy z powodu pandemii, szukamy pocieszenia. Często jednak uciekamy się jedynie do ziemskich pociech, które szybko gasną – to pociechy chwili. Jezus oferuje nam dzisiaj pocieszenie z nieba, Ducha Świętego, „Słodką radość serc” (Sekwencja). Jaka jest różnica? Pociechy tego świata są jak środki znieczulające: dają chwilową ulgę, ale nie leczą głębokiego zła, które nosimy w sobie. Odrywają, odwracają uwagę, ale nie leczą u korzenia. Działają na powierzchni, na poziomie zmysłów, ale niekoniecznie serca. Bo tylko Ten, który sprawia, że czujemy się miłowani takimi, jakimi jesteśmy, daje sercu pokój. (...)

2. Paraklet jest ponadto obrońcą. W historycznym kontekście Jezusa adwokat nie pełnił swoich funkcji tak jak dzisiaj: zamiast przemawiać w miejsce oskarżonego, zazwyczaj stał obok niego i podsuwał mu do ucha argumenty do obrony. Podobnie jest z Parakletem, „Duchem prawdy”, który nie zajmuje naszego miejsca, ale broni nas przed fałszem zła, inspirując nasze myśli i uczucia. Czyni to delikatnie, nie zmuszając nas: proponuje, ale się nie narzuca.

Z homilii podczas uroczystości Zesłania Ducha Świętego
23 maja 2021 r.

ROZWIJAJMY „KULTURĘ TROSKI”

Niestety, pandemia ta uświadomiła nam (...), że społeczność międzynarodowa doświadcza coraz większych trudności, jeśli nie wręcz niemożności, poszukiwania wspólnych i zgodnych rozwiązań problemów, które dotyczą naszą planetę. W tym kontekście myślę o potrzebie stawienia czoła tak palącym problemom globalnym, jak migracje i zmiany klimatyczne, a także kryzysy humanitarne, które często za sobą pociągają. Myślę też o długu gospodarczym, który ciąży na wielu krajach walczących o przetrwanie, oraz o „długu ekologicznym”, który jesteśmy winni samej naturze, a także narodom i krajom dotkniętym degradacją ekologiczną spowodowaną przez człowieka i utratą różnorodności biologicznej. Nie są to kwestie czysto polityczne czy ekonomiczne; są to kwestie sprawiedliwości, sprawiedliwości, której nie można dłużej ignorować ani odkładać na później.

Z wypowiedzi podczas audyencji dla nowych ambasadorów
przy Stolicy Apostolskiej 11 maja 2021 r.

Mija 40 lat od pogrzebu sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego. Odbił się on w niedzielę 31 maja 1981 r. w Warszawie i zgromadził setki tysięcy wiernych z całego kraju.

fol. Biuro Prasowe KEP

nich, a wcześniej przez wiele lat sekretarz generalny Synodu Biskupów. Ponadto przyjechali biskupi z Niemiec, Jugosławii, Danii, Hiszpanii, Szwajcarii, Francji, Włoch, Irlandii, USA, Malt, Austrii, Węgier, Belgii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Czechosłowacji i Szkocji. Przyjechało czternastu kardynałów z zagranicy, a wśród nich takie osobistości jak kard. Joseph Ratzinger, arcybiskup Monachium i Freising, późniejszy papież Benedykt XVI, kard. Roger Etchegaray, arcybiskup Marsylii, kard. Marco Ce, patriarcha Wenecji, kard. John Krol, metropolita Filadelfii, kard. Johannes Willebrands, arcybiskup Utrechtu, i kard. Franciszek Tomasek, arcybiskup Pragi. Obecni byli zwierzchnicy Kościołów należących do Polskiej

wicepremiera Jerzy Ozdowski i Mieczysław Rakowski, minister spraw zagranicznych Józef Czyrek. Zwracała uwagę nieobecność faktycznie sprawujących wówczas władzę I sekretarza KC PZPR Stanisława Kani oraz premiera Wojciecha Jaruzelskiego. Dwa państwa – USA i Kanada – przysłały oficjalne delegacje rządowe. Byli też liczni przedstawiciele korpusu dyplomatycznego akredytowanego w Polsce.

Przy biciu dzwonów kondukt przeszedł z kościoła Seminaryjnego na plac Zwycięstwa (obecnie plac Piłsudskiego). Msza święta żałobna została odprawiona w miejscu, gdzie dwa lata wcześniej stał krzyż i ołtarz papieski podczas pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski. Mszę pod przewodnictwem

Pogrzeb Prymasa Tysiąclecia

Wojciech Świątekiewicz

Już 28 maja, niedługo po tym jak władze kościelne ogłosiły komunikat o śmierci prymasa, rezydencję arcybiskupów warszawskich na ul. Miodowej odwiedzili domownicy, rodzina oraz współpracownicy duchowni i świeccy. Po południu zaczęli przybywać wierni, zarówno duchowni, jak i świeccy, aby pożegnać swojego pasterza. Jeszcze tego samego dnia o godz. 19.00 trumna z ciałem kardynała została przeniesiona do kościoła Seminaryjnego św. Józefa. Kondukt z ul. Miodowej poprowadził kard. Franciszek Macharski, metropolita krakowski i wiceprzewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Trumnę ustawiono na niewielkim podwyższeniu, a w bocznym ołtarzu umieszczono obraz Nawiedzenia Matki Bożej. Bp Bronisław Dąbrowski odprawił Mszę świętą. „Błagaliśmy wszyscy Matkę Bożą o cud uzdrowienia. Ale Bóg w swoich nieprzejranych zamiarach zażądał ofiary nie tyle od Niego, ile od nas, bo odszedł wtedy, kiedy był najbardziej potrzebny. Bóg zażądał od nas tej ofiary i składamy Mu ją dzisiaj: składamy jako symbol Polski chrześcijańskiej i niepod-

ległej w osobie naszego duchowego Wodza, który – jak wiemy – zawsze, a szczególnie w ostatnich latach, był naszym pokojem i bezpieczeństwem” – mówił w homilii sekretarz episkopatu.

Po Mszy rozpoczęło się czuwanie modlitewne przy trumnie, które trwało aż do dnia pogrzebu. Przedstawiciele społeczeństwa zaciągali warty honorowe, także w nocy.

NA PLACU ZWYCIĘSTWA

W sam dzień pogrzebu od wczesnych godzin rannych wierni gromadzili się na Trakcie Królewskim oraz sąsiadujących ulicach. Liturgia żałobna rozpoczęła się o godz. 16.00 odmówieniem chwalebnej części Różańca świętego. Następnie kondukt wyruszył z kościoła Seminaryjnego. Przewodniczył mu kard. Agostino Casaroli, sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej. W randze legata reprezentował papieża Jana Pawła II, który od 13 maja przebywał w klinice Gemelli po zamachu na jego życie. W pięcioosobowej delegacji Stolicy Apostolskiej był kard. Władysław Rubin, ówczesny prefekt Kongregacji Kościołów Wschod-

Rady Ekumenicznej z metropolitą Bazylii, zwierzchnikiem Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, bp. Janem Walterem z Kościoła ewangelicko-augsburskiego i bp. Tadeuszem Majewskim z Kościoła polskokatolickiego.

Na czele delegacji władz stał prof. Henryk Jabłoński, przewodniczący Rady Państwa, a w składzie delegacji byli marszałek sejmu Stanisław Gucwa,

kard. Agostino Casarolego celebrowało czterdziestu biskupów i kapłanów.

NIE BĘDZIE ZAPOMNIANY

„Ze czcią i wzruszeniem chylimy głowy przed trumną Człowieka i Biskupa, którego współcześni, jakby uprzedzając sąd potomnych, zaliczyli już między wielkich w dziejach Kościoła i Jego Ojczyzny. Opatrzność zdawała się sposobić Go do wiel-

fol. Biuro Prasowe KEP

kich zadań, jakie wyznaczały Mułusy Polski, Europy i świata. Jego inteligencja, szlachetność serca, męstwo ducha – hartowane przez długie lata w surowej szkole moralnej i duchowej karność – uczyniły z Niego bohatera, który nie będzie zapomniany, w tragicznych i heroicznym godzinach ojczyznego kraju: bohatera Kościoła naszych czasów” – mówił na początku Eucharystii w języku polskim kard. Casaroli.

Homilię Ojca Świętego Jana Pawła II odczytał kard. Franciszek Macharski. Znalazły się w niej jakże prorocze i ciągle aktualne słowa: „Szczególnym przedmiotem medytacji uczynicie postać niezapomnianego Prymasa, świętej pamięci Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Jego Osobę, Jego naukę, Jego rolę w jakże trudnym okresie naszej historii. To wszystko uczynicie przedmiotem medytacji i podejmijcie to wielkie i trudne dzieło, dziedzictwo przeszło tysiącletniej historii, na którym On, Kardynał Stefan, Prymas Polski, dobry Pasterz wycisnął trwale, niezatarte piętno. Niech dzieło to podejmą z największą odpowiedzialnością Pasterze Kościoła, niech podejmie je duchowieństwo, kapłani, rodziny zakonne, wierni każdego wieku i każdego zawodu. Niech podejmą je młodzi. Niech podejmie je cały Kościół i cały Naród. Każdy na swój sposób, tak, jak Bóg i własne sumienie mu wskazuje. Podejmijcie i prowadźcie je ku

przyszłości. Ból wasz niech przemienia się w nadzieję”.

Po odczycaniu papieskiej homilii kard. Macharski powiedział m.in.: „Z jaką ciężką patrzę na lud nieujarzmionej Warszawy, na lud nieujarzmionej Polski, który już czwarty dzień cześć i hołd składa swojemu wielkiemu Prymasowi. Świadek daliście wspaniałe, bracia i siostry, wobec Boga i ludzi – co Polacy i Polki – naród polski, uznają za prawdy wielkie, co uznają za wartość nieprzemijającą, i jaki autorytet gotowi są przyjąć”.

Pod koniec Mszy żałobnej przemówił bp Władysław Miziołek, wybrany po śmierci kardynała na wikariusza kapitulnego. Podziękował on wszystkim uczestnikom uroczystości.

TESTAMENT PRYMASA

Po Mszy kondukt przeszedł do archikatedry męczeństwa św. Jana Chrzyciela. Przy Kolumnie Zygmunta, gdzie każdego roku w Boże Ciało prymas Wyszyński błogosławił zgromadzonym Najświętszym Sakramentem, odśpiewano „Boże, coś Polskę”. W katedrze modlitwie przewodniczył kard. John Krol. Testament prymasa odczytał bp Jerzy Modzelewski. „Kościółowi w Polsce służę według najlepszego mojego zrozumienia jego sytuacji i potrzeb. Chciałem bronić Kościoła przed ateizacją, przed nienawiścią społeczną, przed rozwiązłością. Uważam sobie za łaskę, że mogłem – z pomocą Episkopatu Polski, przygotować naród przez Wielką Nowennę, Śluby Jasnogórskie, Akt oddania narodu Bogurodzicy w macierzyńską niewolę miłości – na nowe Millenium. Gorąco pragnę, by Naród Polski pozostał wierny tym zobowiązaniom. W stosunku do mojej ojczyzny zachowuję pełną cześć i miłość” – napisał Prymas w testamencie.

Przed złożeniem trumny w krypcie arcybiskupów warszawskich Chór Filharmonii Krakowskiej wykonał „Agnus Dei” Krzysztofa Pendereckiego. W 1986 r. sarkofag prymasa został przeniesiony z krypty w podziemiach do kaplicy znajdującej się w lewej, północnej nawie świątyni.

Grażyna Rybak

Jak przechrzyć stres?

Każdy chce oszczędzić dziecku stresów, by było szczęśliwe. Ale stresu uniknąć się nie da, bo jest wszędzie. Pośpiech, hałas, samotność, upał i mróz, nadmierny wysiłek, klasówka, głód – to wszystko źródła stresu. Organizm po bodźcu stresującym wydziela hormony stresu – katecholaminy: kortyzol, adrenalinę, noradrenalinę, dopaminę. One przyspieszają pracę serca, podwyższają ciśnienie krwi, poziom cukru, aby organizm miał więcej sił na walkę z zagrożeniem. Matka ratująca dziecko jest w stanie unieść szafę, żona – wynieść cięższego niż ona męża z płonącego domu.

Stres krótkotrwały – np. egzamin, spóźnienie na pociąg – może skutecznie zmobilizować do działania. Natomiast przewlekły stres jest destrukcyjny psychicznie i upośledza odporność. Mówienie dziecku przed klasówką: „Nie bój się” nic nie daje, bo lęk przed oceną już wywołał skutki fizjologiczne w organizmie: napięcie, pocenie, spiczenie, biegunkę, niezależne od starań dziecka. Stres „zabłokuje” wiedzę dziecka i obniży ocenę. Co robić, gdy stresu nie można uniknąć? Trzeba z niego czerpać naukę tak, by wspierał rozwój, a nie szkodził. Wielokrotne egzaminy, do których dziecko się uczy, jeśli rozumie, że ocena jest tylko informacją „ile się nauczyłem”, sprawią, że uczeń będzie czekał na informację bez nerwów.

Długotrwały stres wywołuje silne zmęczenie emocjonalne i fizyczne osłabienie. Przewlekły stres pozbawia organizm sił, ponieważ reakcje na stres odbierają komórkom energię produkowaną w mitochondriach i nastroju – poza próbą podchodzenia do trudnych wydarzeń jak do lekcji, z których się uczymy, trzeba zwiększyć w diecie ilość warzyw i owoców do pięciu porcji dziennie. Spożywać produkty niskokaloryczne zawierające antyoksydanty – witaminę C (czarna porzeczka, kiwi czy grejpfruty, jarmuż...). „Przechchrzyć stres” także przez unikanie spożycia kwasów tłuszczowych omega-6, których nadmiar działa prozapalnie. Trzeba zastąpić je kwasami omega-3, jedząc ryby i owoce morza, siemię lnu i nasiona chia, co wspiera układ nerwowy. Warto unikać węglowodanów – cukru i białej maki. Korzystne są pełne ziarna: kaszy gryczanej i jaglanej, bogate w magnez.

driach i gromadzoną w postaci ATP (adenozynotrifosforanu). Ogromne ilości ważnych dla organizmu substancji są zużywane do walki z wolnymi rodnikami, które zalewają nasz organizm w stresie. Aby uniknąć tych złych konsekwencji stresu – zmęczenia, obniżenia odpor-

ności i nastroju – poza próbą podchodzenia do trudnych wydarzeń jak do lekcji, z których się uczymy, trzeba zwiększyć w diecie ilość warzyw i owoców do pięciu porcji dziennie. Spożywać produkty niskokaloryczne zawierające antyoksydanty – witaminę C (czarna porzeczka, kiwi czy grejpfruty, jarmuż...). „Przechchrzyć stres” także przez unikanie spożycia kwasów tłuszczowych omega-6, których nadmiar działa prozapalnie. Trzeba zastąpić je kwasami omega-3, jedząc ryby i owoce morza, siemię lnu i nasiona chia, co wspiera układ nerwowy. Warto unikać węglowodanów – cukru i białej maki. Korzystne są pełne ziarna: kaszy gryczanej i jaglanej, bogate w magnez.

Odporność po stresie poprawia cynk, zawarty w orzechach, migdałach, oraz selen w orzechach brazylijskich. Zawarta w przyprawach kurkuma, oregano, spirulina także niwelują skutki stresu. Dietą można przechrzyć szkodliwy wpływ stresu na odporność i siły fizyczne. Co do unikania stresu psychicznego: koniecznie należy zwiększyć aktywność fizyczną i ograniczyć nadmiar informacji z mediów. Nic tak nie rozładowuje napięcia jak spacer, bieganie, gry zespołowe i rozstanie z komputerem i komórką. Relaksująco działa harmonijna muzyka (bardziej klasyczna niż rockowa), śpiew, gra na instrumencie. Święci mieli ciężkie życie, ale nie byli zestresowani, bo dużo się modlili! Pomagał im też kontakt z naturą, krajobrazem, zwierzętami, które przywracają harmonię w organizmie.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Norwid – sztukmistrz

dr hab. Tomasz Korpysz

Jak już jakiś czas temu pisałem, Sejm i Senat ogłosiły rok 2021 m.in. Rokiem Cypriana Norwida, ze względu na przypadającą we wrześniu 200. rocznicę urodzin poety. W związku z tym w kilku styczniowych i lutowych felietonach przybliżyłem Państwu wybrane neologizmy i neosemantyzmy Norwida, a dziś, w tydzień po 138. rocznicy śmierci artysty, chciałbym wskazać na nieco mniej znany aspekt jego twórczości.

W świadomości Polaków Cyprian Norwid to przede wszystkim znakomity, choć niełatwy poeta. Jeżeli przeciętny odbiorca zna (choćby z tytułów) jakieś jego utwory, to są to wiersze. Szkolny kanon obejmuje m.in. takie, jak: „W Weronie”, „Ciemność”, „Bema pamięci żałobny-rapsod” (dobrze znany zwłaszcza nieco starszym czytelnikom „Idziemy” ze znakomitej interpretacji Czesława Niemena), „Fatum”, „Pielgrzym”, „Coś ty, Atenom, zrobił, Sokratesie?”, „Fortepian Szopena”. Niektórzy kojarzą także cykl „Vade-mecum”, ewentualnie poemat „Promethidion” (cytatem z niego Jan Paweł II posłużył się niegdyś w „Liście do artystów”). Mniej osób wie, że Norwid napisał jeszcze kilka innych znakomitych poematów, np. „Rzecz o wolności słowa”, „Quidam” czy „Assuntę”. Był on także autorem różnorodnych utworów dramatycznych (m.in. „Pierścień Wielkiej Damy”, „Kleopatra i Cezar”, „Krakus”, „Wanda”, „Aktor”, „Za kulisami”), utworów prozatorskich (m.in. najbardziej znane „Czarne kwiaty” i „Białe kwiaty”, ale też np. nowele „Tajemnica lorda Singelworth” czy „Stygmat”, legendy „Bransoletka” czy „Cywilizacja”), a także licznych rozpraw, wykładów i odezów oraz bardzo interesujących listów.

Jednakże Norwid to nie tylko artysta słowa, to także artysta plastyk. Warto przypomnieć, że jeszcze w okresie młodzieńczym w Warszawie uczęszczał on na zajęcia z malarstwa (u Aleksandra Kokulara oraz

Jana Klemensa Minasowicza) i tworzył pierwsze prace, a jego szkolne karykatury cieszyły się ogromną popularnością. Kiedy zaś wyjeżdżał z Polski (legalnie, z paszportem i niewielkim stypendium), to oficjalnie w celu „wydoskonalenia się w sztuce rzeźbiarskiej”. I rzeczywiście np. we Florencji w latach 1842-1843 studiował rzeźbę w pracowni Luigiiego Pampaloni, a we wszystkich krajach, w których przebywał, zwiedzał muzea, galerie i pracownie artystów. Prowadził też rozległe lektury, a właściwie studia z zakresu historii sztuki.

Przez całe swoje życie Norwid tworzył zarówno dzieła literackie, jak i plastyczne (często w specyficznym dialogu: rysunki i akwarele niejednokrotnie związane są tematycznie z utworami literackimi z danego okresu), starał się wynajmować i urządzać pracownie oraz uczestniczyć w życiu artystycznym, a w wielu okresach identyfikował się jako malarz czy rysownik, a nie poeta czy pisarz. Po licznych negatywnych głosach dotyczących jego twórczości literackiej i pogłębiającym się konflikcie z krytykami oraz wydawcami tuż przed wyjazdem do Ameryki wprost deklarował, że *porzuca pióro* i chce zostać *artystą francuskim*, a na liście pasażerów żaglowca, którym płynął za Ocean, został zapisany jako *artist* (czyli artysta plastyk). W późniejszej o kilkanaście lat notce biograficznej, opublikowanej w 1868 r. w „Dzienniku Poznańskim”, tak pisał o sobie: *Cyprian Norwid robi dziś swoje utwory akwafortą – jutro je może robić pędzlem, a pojutrze dłutem, jak medalion s.p. Krasińskiego. Jest rzeźbiarzem, malarzem, sztycharzem swoich dzieł... to się nazywało przez sześćset lat i nazywa się: być sztukmistrzem*, a określenie „sztukmistrz” stosował wobec siebie jeszcze kilkakrotnie.

Warto dodać, że w Nowym Jorku przez kilka miesięcy Norwid pracował w pracowni graficznej przygotowującej katalog wystawy światowej, a później, już w Europie, przez wiele lat utrzymywał się – poza pożyczkami i zapomogami – przede wszystkim ze sprzedaży różnych swoich prac plastycznych.

Jakie dzieła plastyczne Norwid tworzył i gdzie je można zobaczyć? O tym za tydzień.

Elektryczne hulajnogi

Edyta
Pisarczyk-Kulon

20 maja br. weszły w życie przepisy dotyczące poruszania się po drogach publicznych, w strefach zamieszkania oraz w strefach ruchu hulajnóg elektrycznych, a także jazdy na rolkach czy wrotkach. Maksymalna dopuszczalna prędkość dla hulajnóg elektrycznych wynosi 20 km/h.

Uprawnione do poruszania się takim pojazdem są osoby posiadające kartę rowerową lub prawo jazdy kategorii AM, A1, B1 lub T. Dzieci do dziesiątego roku życia nie mogą kierować hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego na drodze. Mogą korzystać z takich pojazdów wyłącznie w strefie zamieszkania i pod opieką osoby dorosłej.

Urządzenie transportu osobistego to np. deskorolka elektryczna, elektryczne urządzenie samopoziomujące itp., a urządzenia wspomagające ruch to rolki, wrotki, deskorolka, hulajnoga – urządzenia napędzane siłą mięśni, urządzenia lub sprzęt sportowo-rekreacyjny, przeznaczony do poruszania się osoby w pozycji stojącej.

Pieszcy na drodze dla rowerów ma obowiązek ustąpić miejsca osobie poruszającej się na rolkach, kierującemu rowerem, hulajnogą elektryczną lub urządzeniem transportu osobistego. Obowiązek ustąpienia miejsca nałożony na pieszego korzystającego z drogi dla rowerów wynika z faktu dopuszczenia ruchu właśnie urządzeń wspomagających ruch, hulajnóg elektrycznych oraz urządzeń transportu osobistego na drodze dla rowerów.

Osoba, która porusza się przy użyciu rolek czy wrotek, ma obowiązek poruszać się z prędkością zapewniającą panowanie nad tym urządzeniem, z uwzględnieniem warunków, w jakich ten ruch się odbywa, przy wymijaniu – zachować bezpieczny odstęp od wymijanego pojazdu lub uczestnika ruchu, przy omijaniu – zachować bezpieczny odstęp od omijanego pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody, przed wyprzedzaniem – upewnić się, czy ma dostateczne miejsce do wyprzedzania bez utrudnienia komukolwiek ruchu, a zbliżając się do przejścia dla pieszych – zachować szczególną ostrożność i ustąpić pierwszeństwa pieszoemu znajdującemu się na przejściu.

Nowe przepisy usankcjonowały zakaz poruszania się w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, przewożenia innej oso-

by, zwierzęcia lub ładunku, ciągnięcia pojazdu lub ładunku lub czeplania się pojazdów oraz poruszania się tyłem. Zakaz poruszania się tyłem dotyczy m.in. sytuacji, w których osoby np. na rolkach lub wrotkach wykonują akrobacje sportowe.

Hulajnogi elektryczne mogą poruszać się po drogach dla rowerów lub pasach ruchu dla rowerów, a na drogach tych, tak samo jak na drogach dla pieszych, należy ustępować pierwszeństwa pieszoemu. W przypadku braku takiej infrastruktury hulajnoga elektryczna może poruszać się po jezdni, na której dozwolony jest ruch z prędkością nie większą niż 30 km/h. Z chodnika lub drogi dla pieszych hulajnogi elektryczne mogą korzystać, jeżeli chodnik znajduje się wzdłuż jezdni, po której pojazdy mogą poruszać się z prędkością większą niż 30 km/h, i nie ma tam drogi lub pasa ruchu dla rowerów.

Autorka jest radcą prawnym

fol. PAP/EPN/Alexander Hasenstein/POOL

TWÓRCA HISTORII

Mariusz Jankowski

Poprzednio pisałem o niezbyt mądrych decyzjach i innych absurdach związanych ze światem sportu. Być może część Państwa dziwiła się, dlaczego pominąłem wątek Roberta Lewandowskiego. A konkretnie płynących z różnych stron próśb, by polski piłkarz odpuścił sobie bicie strzeleckiego rekordu Bundesligi.

Zrobiłem to celowo. Miałem nadzieję, że są to pojedyncze głosy, które szybko umilkną. Ale nie. Takich apeli było coraz więcej i płynęły od coraz poważniejszych ludzi. W ten sposób mogę domknąć poprzedni temat – otóż za naszą zachodnią granicą nie brakuje osób postrzegających sportową rywalizację w specyficzny sposób. Czy robią to celowo? Dla chwilowego poklasku? Dla ogrzania się w ciepłe nazwiska polskiego napastnika? Teraz dotknęło to kapitana piłkarskiej reprezentacji Polski, ale nie zdziwię się, jak niedługo usłyszymy kolejne prośby – by skoczkowie narciarscy odpuszczali zawody (bo mogą pobić jakiś niemiecki wyczyn) lub by lekkoatleci zwalniali na finiszu (bo przecież zagrożony może być jakiś rekord ustanowiony przez Niemca). Przesadam ze złośliwością? Być może, ale na swoje usprawiedliwienie dodam: zostałem sprowokowany. Nie lubię po prostu głupoty, a prośby kierowane do Lewandowskiego umieścić można bardzo blisko szczytów bezmyślności. Z wielu powodów, ale szczególnie jeden jest dla mnie totalnie niezrozumiały. Przecież Gerda Muellera przegonić miał piłkarz nieprzypadkowy. Piłkarz w historii Bundesligi absolutnie wyjątkowy. Inaczej mówiąc, mistrz miał zastąpić mistrza. W czym więc problem? Każdy może odpowiedzieć sobie sam...

Robert Lewandowski zrobił swoje. Napisał historię. Nieprawdopodobną. W dzisiejszych czasach, w sezonie skomplikowanym przez pandemię dokonał rzeczy niemal niemożliwej. Przyznać musi to każdy. On to po prostu umie robić. Od lat stawia sobie cele i ambitnie, krok po kroku je realizuje. Należy mu się szacunek. Zapracował na to. Warto będzie o tym szacunku pamiętać także za chwilę, gdy jako kapitan reprezentacji Polski pojedzie na mistrzostwa Europy. Sam nie ukrywa, że celem minimum na Euro jest wyjście z grupy. I tego mamy prawo oczekiwać. Czy czego więcej też? Nie wiem. Robert Lewandowski sam niczego nie zwojuje. Potrzebuje pomocy. Jeśli nasza reprezentacja będzie dobrze przygotowana, odpowiednio zmotywowana i chętna do ciężkiej pracy – efekty nas zadowolą. Jeśli zabraknie kilku ważnych elementów, to i Lewandowski nie pomoże. Mimo że jak nikt inny potrafi tworzyć piękną historię.

Autor jest dziennikarzem TVP

Ostatnia akcja sezonu!

Do historii przejdzie 41. ligowy gol Roberta Lewandowskiego, strzelony w 90. minucie meczu Bayernu Monachium z Augsburgiem (5:2). W ostatniej akcji sezonu Lewandowski został samodzielnym rekordzistą Bundesligi pod względem liczby zdobytych bramek, podwyższając wynik Gerda Muellera z sezonu 1970/71.

Nafciarze bez medalu

fol. https://www.facebook.com/sportisla/

Szczypiorniści Orlen Wisły Płock przegrali walkę z Rhein-Neckar Loewen o trzecie miejsce w Lidze Europejskiej (27:32). Mimo to nafciarze mają powody do zadowolenia – po drodze do finału pokonali mocne drużyny (Sporting Lizbona, GOG), a debiut w finałowej czwórce, gdzie dominowały zespoły ligi niemieckiej, też można zaliczyć do udanych.

Zaskoczeni początkiem

zupełnie inny początek play-offów marzył się koszykarzom Los Angeles Lakers. Aktualni mistrzowie NBA w wyjazdowym spotkaniu ulegli drużynie Phoenix Suns (90:99), mimo poważnego upadku lidera gospodarzy Chrisa Paula. Tym samym Suns objęły prowadzenie 1:0 w serii do czterech zwycięstw.

fol. PAP/EPN/Cunther

Druga przegrana z rzędu

Moje Bermudy Stal Gorzów przegrała na własnym stadionie z Eltrox Włóknierzem Częstochowa (44:46). Kolejna porażka przyniosła zespołowi Bartosza Zmarzlika spadek z pierwszego miejsca w tabeli na trzecie. Jak do tej pory najsukceszniejszy pozostaje Motor Lublin.

fol. PAP/Lech Muszyński

Feralna kraksa

Pod znakiem fatalnego wypadku upłynął 15. etap Giro d'Italia (Grado-Gorizia). Do kraksy z udziałem kilkunastu kolarzy doszło już trzy kilometry po starcie. W wyniku obrażeń trzech zawodników wycofało się z dalszej jazdy. Liderem wyścigu pozostał Kolumbijczyk Egan Bernal.

fol. PAP/EPN/Luca Zeman

Wypada coś przynieść

Barbara Wiśniowska

– Mamo, co to znaczy „idąc w gości, wypada się spóźnić”? – roześmieszko mnie pytanie syna.

Wy tłumaczenie nie było trudne.

– Wyobraź sobie, że goście zaproszeni do nas na czwartą przychodzą za wcześnie, kiedy właśnie zaczynamy sprzątać.

Roześmiał się, a ja posmutniałam. To „wypadactwo”

jest chyba tylko takim żartem na usprawiedliwienie. Zazwyczaj goście nie spóźniają się kurtuazyjnie o 15 minut, ale o długie godziny. Rozumiem tych, których niemowlę zasnęło albo zatrzymały ich trudy dalekiej drogi. Irytuje mnie natomiast, gdy goście dramatycznie się spóźniają, bo szukają po sklepach drogiego prezentu dla gospodarzy albo piekąc w prezencie ciasto. Przecież wypada nie tylko się spóźnić, ale też coś przynieść, nie przyjść z pustymi rękami.

Nie widzieliśmy się od dawna, a oni marnują cenny czas na kupowanie niepotrzebnych przedmiotów? Pragnę ich towarzysztwa i czasu, a nie dziesią-

tej świecy zapachowej, ósmego świecznika, dwudziestej rośliny doniczkowej.

Ciasta też nie pragnę, bo sama zdążyłam już upiec trzy, czekając na spóźnialskich. Nie mogę się oprzeć wrażeniu, że przedmiotów ludzie posiadają za dużo i lepiej by zrobili, gdyby połowę oddali ubogim, którzy niczego nie mają. Nadmiar przedmiotów nie uszczęśliwia. Sprawia tylko, że musimy więcej i częściej sprzątać.

Dodam, że wcale nie jestem typem, który wszystkie zarobione pieniądze chowa w skarpecie. Oszczędzam je na inne cele niż durnostojki. Kocham podróżować, zwłaszcza te maleńkie – po dzikich zakątkach Polski. Mam słabość do książek, muzyki i restauracji. Nie jest też tak, że nie lubię żadnych prezentów. Lubię trafione. Gosia, przyjaciółka ze szkoły, zawsze trafiała z prezentami: często przyniosła własnoręcznie zerwane kwiaty, a to karteczkę z pięknym cytatem, a to korale z jarzębiny. Niemal codziennie coś innego

fol. Barbara Wiśniowska

SAŁATKA

Składniki: ½ dyni piżmowej pokrojonej w kostkę ■ 2 małe cebule pokrojone ■ 1 jabłko pokrojone na plasterki ■ wiązka rukoli ■ garść orzechów włoskich

WINEGRET ORZECHOWY

Składniki: 2 łyżki oleju z orzechów włoskich ■ 1 łyżka octu z jabłek

Sposób przygotowania: Kawałki dyni i cebuli pieczemy w piekarniku w 220 stopniach. Cebulę wyciągamy po 15 minutach, a dynię po 25-40. Łączymy wszystkie składniki.

– dowód, że o mnie myślała, że mnie dobrze zna. Przyjmując od niej prezenty, nie czuło się skrupowania, ale miłe zaskoczenie. W powietrzu unosiła się przyjaźń.

Jeśli wypada w gości nie przyjść z pustymi rękami, wprowadźmy nową modę. Przynośmy sałatki. Zdrowe, smaczne, kolorowe. Dowód naszej miłości i troski.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – włoska wyspa
- 1 G – ukochany Laury
- 2 E – zajęcie aktora
- 3 A – nazwa rzeczy
- 3 G – rodzaj pędzla
- 6 A – symbol sławy
- 6 H – kochanka Nerona
- 8 C – rozprasza mrok
- 9 A – rodzaj zapiecia
- 9 G – rzeka w Lyonie
- 10 E – kwas z rybozą
- 11 A – marka wermutu
- 11 G – danie z baru

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – święty Albert
- C 1 – teren budowy
- C 8 – brzask dnia
- D 3 – usunięcie wady
- E 1 – imię Newerlego
- E 8 – rybne jaja
- F 4 – rodzaj zamszu
- G 1 – stan rzeczy
- G 8 – zbieg okoliczności
- H 3 – część zegara
- I 1 – epoka jury
- I 8 – zabieg płucny
- K 1 – zakon żeński

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 4 czerwca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

05.10 Klan (3818) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3819) – telenowela TVP;
06.00 Słownik polsko@polski – talk-show prof. Jana Miodka; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę;
07.00 Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach;
08.00 Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Weterynarze z sercem; **09.35** Przyrodnik na tropie; **10.05** Wielkie rodziny (10); **10.55** Słowo na niedzielę;
11.00 Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Pasterz – Prymas i Papież; **13.15** BBC w Jedyne; **14.15** Z pamięci – Stanisław Baj; **14.30** Lekkoatletyka – Drużynowe Mistrzostwa Europy – Chorzów – etap 2; **16.20** Kolarstwo szosowe – Orlen Wyścig Narodów, Rzeszów – Podsumowanie; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.00** Jaka to melodia?; **18.55** EURO 2020 – konferencja; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Pamiętam Ciebie z Tamtych Lat – The best of Krzysztof Krawczyk, cz. 1
21.20 Pamiętam Ciebie z Tamtych Lat – The best of Krzysztof Krawczyk, cz. 2
22.20 To był rok!
23.30 Zakochana Jedynka – Bella Germania (3) – serial obyczajowy, Niemcy 2019, wyk.: Silvia Busuio, Natalia Belitski, Deniz Arora
01.15 Koniec romansu – film obyczajowy, USA 1999
03.05 Cała prawda o nadwadze – film dokumentalny, Wielka Brytania 2018, reż.: Paul Overton
04.05 Z pamięci – Stanisław Baj – felieton
04.15 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2454) – serial obyczajowy TVP; **05.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2455) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2456) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1593) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda-Flesz; **11.30** Dookoła Bałtyku; **12.00** Gwiazdy w południe – Kolty siedmiu wspaniałych – western, USA 1969, reż.: Paul Wendkos; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021; **16.15** Na sygnale (318): Rozwiązania siłowe; **16.45** Lajki; **17.00** Zainwestuj w marzenia; **17.15** Moje życie XXL; **18.00** Panorama; **18.10** Pogoda; **18.20** Wojciech Cejrowski – boso przez świat; **18.50** Smaki świata po polsku; **19.15** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów, Rimini: Polska – Słowenia (studio); **19.20** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów, Rimini: Polska – Słowenia
21.40 Zniewolony – dramat historyczny, Wielka Brytania/USA 2013, reż.: Steve McQueen, wyk.: Chiwetel Ejiofor, Michael Fassbender, Benedict Cumberbatch, Paul Giamatti, Lupita Nyong'o
00.00 Kino bez granic – Iwan, syn Amira – dramat, Rosja 2013, reż.: Maksim Panfilow, wyk.: Karolina Gruszka, Dmitrij Diuzew, Bobur Juldaszew, Lola Eltajewa, Nargis Abdullajewa
02.35 To ja, złodziej – komedia sensacyjna, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Zbigniew Dunin-Kozicki, Janusz Gajos, Daniel Olbrychski, Anna Romantowska, Jan Frycz, Krzysztof Globisz, Krystyna Feldman
04.25 Rodzinka.pl
04.50 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **06.00** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **06.15** Wstaje dzień; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.40** Wstaje dzień; **07.01** Serwis Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Wronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.54** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.10** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Wronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.21 Pogoda Info
03.25 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.28 Reportaż TVP Info
04.43 Głębia ostrości
05.13 Agrobiznes
05.54 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Opowieść o św. Polikarpie;
07.35 Ocalić od zapomnienia; **07.45** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.35** Jesteśmy katolikami; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.00** Eksodus – Droga Narodu Wybranego; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Prawda a Historia; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Geniusz Stworzenia
23.00 Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej...
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Komedia przygodowa JA, SZPIEG

POLSAT – 22.05

Zwariowana komedia z Eddiem Murphym i Owenem Wilsonem w rolach głównych. Niebezpieczny handlarz bronią wykrada superno-woczesny, eksperymentalny samolot szpiegowski, który ma zamiar przekazać w ręce międzynarodowego terrorysty. Z misją odzyskania samolotu rzad USA wysłał zapatrzonego w siebie boksera (Murphy) i niezawodnego agenta do zadań specjalnych (Wilson). Niedobrani partnerzy muszą ocalić świat, o ile uda im się znaleźć wspólny język.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.05 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Budując marzenia; **12.05** Co za tydzień; **12.50** Rozenek cudnie chudnie; **13.25** Szadź 2 – kulisy produkcji; **13.55** Lego Masters; **15.30** Warcraft: Początek – film przygodowy, Chiny/Kanada/Japonia/USA 2016, reż.: Duncan Jones; **18.00** Totalne remonty Szelągowskiej; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Rafa – thriller, Australia 2010, reż.: Andrew Traucki, wyk.: Adrienne Pickering; **21.55** Plaga – horror, USA 2007, reż.: Stephen Hopkins; **00.00** Blade, Mroczna trójca – horror, USA 2004, reż.: David S. Goyer, wyk.: Wesley Snipes; **02.02** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **03.25** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **03.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News;
08.35 Asterix na olimpiadzie – film familijny, Francja 2008, reż.: Frederic Forestier; **11.00** Aladyn – Wielka Brytania/USA/Australia, reż.: Guy Ritchie, wyk.: Marwan Kenzari, Billy Magnussen, Mena Massoud; **13.50** Avengers: Koniec gry – USA, reż.: Anthony Russo, Joe Russo, wyk.: Don Cheadle, Mark Ruffalo, Zoe Saldana; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.40** Domowe rozgrywki; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Męczących; **22.05** Ja, szpieg – komedia przygodowa, USA 2002, reż.: Betty Thomas, wyk.: Eddie Murphy, Owen Wilson, Famke Janssen, Malcolm McDowell, Gary Cole; **00.10** Człowiek zasad – film akcji, USA/Rumunia 2015, reż.: Keoni Waxman, wyk.: Adina Stetcu, Howard Dell, Mann Byron, Steven Seagal, Vinnie Jones; **02.25** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (420) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (988) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (120): Próba ognia – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (84): Czworonożny świadek – serial kryminalny TVP; **10.30** Ojciec Mateusz (224): Chłopaki – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – serial paradokumentalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** BBC w Jedynce; **14.00** Elif (989); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (421); **16.55** Łączy nas EURO; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3820) – telenowela TVP; **18.20** Kasta – Działkowicz; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (404)
21.00 Teatr Telewizji – Orka – spektakl teatralny, reż.: Joanna Zdrada
22.25 Świat bez fikcji – Ukraiński Sługa Narodu – film dokumentalny, reż.: Barbara Włodarczyk
23.30 Do przyjaciół Moskali – serial dokumentalny, reż.: Andrzej Czarnecki
00.30 Bella Germania (3) – serial obyczajowy, Niemcy 2019
02.15 Zemsta ponad wszystko – dramat, Francja 2015, reż.: Joyce Bunuel
03.50 Powiedzcie światu – film dokumentalny, Australia 2019, reż.: Sophie McNeill
04.45 Notacje – Wiesław Rosocha. Szczęście – cykl dokumentalny
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Na dobre i na złe (674): O dzielnym medyku... – serial TVP; **06.15** Cichy legion – Krew kapłańska. Śledztwo i śmierć księdza Józefa Fudalego – cykl reportaży; **06.30** Cichy legion – Z życia do życia. Ksiądz Michał Pilipiec – cykl reportaży; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (142): Śmierć w ogrodzie; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2456); **12.25** Kolo fortuny; **13.15** Kozacka miłość (123); **14.05** Va Banque; **14.30** Na sygnale (301): Wyrok śmierci; **15.00** Kolo Fortuny – extra; **15.05** Górcy ratownicy (77): Hannibal, cz. 1; **15.50** Zainwestuj w marzenia; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Promyk nadziei (49); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (124)
19.35 Barwy szczęścia (2456)
20.10 Barwy szczęścia (2457)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1594)
21.40 Krawcowa z Madrytu (1) – serial, Hiszpania 2014
22.45 The Good Doctor (51) – serial obyczajowy, USA 2019
23.40 Wieża. Jasny dzień – film fabularny, reż.: Jagoda Szelc, wyk.: Anna Krotoska, Małgorzata Szczerbowska, Rafał Kwietniewski, Rafał Cieluch
01.40 Warto kochać (59) – serial TVP
02.35 Iwan, syn Amira – dramat, Rosja 2013, reż.: Maksim Panfilow, wyk.: Karolina Gruszka, Dmitrij Diużew, Bobur Juldaszew, Lola Eltajewa, Nargis Abdullajewa
05.05 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.50** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **16.25** Pogoda Info; **16.30** Koronawirus. Szczepionka; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.24 W akcji
03.45 Światowiec
04.15 Taśmy bezpieki
04.47 Taśmy bezpieki
05.18 Agrobiznes

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.55** Filmowe Życiorysy; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.10** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.20** Spotkania z ekologią; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.20** W hołdzie Ojczyźnie i Maryi; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Chwała Pani – pieśni dla Maryi
23.55 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.05 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.20** Nowa Mają w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Mile wiecei; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3230) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Totalne remonty Szelagowskiej; **22.30** Inwazja – film s.f., USA/Australia 2007, reż.: Olivier Hirschbiegel, wyk.: Nicole Kidman, Daniel Craig, Jeremy Northam; **00.35** Co za tydzień; **01.20** Strzelec (6/8) – serial, USA; **02.20** Uwaga!; **02.40** Noc Magii; **04.05** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3245); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** MEGA HIT: Iluzja 2 – USA 2016, reż.: Jon M. Chu, wyk.: Dave Franco, Jesse Eisenberg, Lizzy Caplan, Mark Ruffalo, Michael Caine; **22.55** Królestwo niebieskie – USA/Wielka Brytania/Niemcy 2005, reż.: Ridley Scott; **02.00** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Thriller ILUZJA 2

POLSAT – 20.00

Grupa magików, która na wyżyny wzniosła sztukę scenicznej iluzji – ukazując ludzkim oczom rzeczy, o jakich dotąd nikomu się nie śniło, i obdarowując publiczność milionami dolarów z kont niczego nie podejrzewających bogaczy – tym razem wpadnie w nie lada tarapaty. Ich żądny zemsty dawny rywal podczas finału Super Bowl doprowadzi do katastrofy, o którą oskarżeni zostaną Czterej Jeźdźcy. Uciekając przed FBI i policją, zniechęceni przez publiczność, będą musieli udowodnić swą niewinność i usidlić groźnego wroga. A wszystko to oczywiście przy użyciu niezwykłych umiejętności.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.15 Przysięga (421) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (989) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (121): Geny nie kłamią – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (85): Urodzinowa niespodzianka – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (224): Chłopaki – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Działkowicz; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (990); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (422); **16.50** Łączy nas EURO; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3821); **18.20** Kasta – Desperacki krok; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Piłka nożna – mecz towarzyski, Wrocław: Polska – Rosja (studio)
20.35 Piłka nożna – mecz towarzyski, Wrocław: Polska – Rosja
23.00 Ocaleni – reality show
00.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.35 Wielki napad na pociąg – film sensacyjny, Wielka Brytania 1979, reż.: Michael Crichton, wyk.: Lesley-Anne Down, Sean Connery, Donald Sutherland, Wayne Sleep
02.35 Labirynt kłamstw – dramat, Niemcy 2014, reż.: Giulio Ricciarelli, wyk.: Alexander Fehling, Johannes Krisch, Friederike Becht, Gert Voss
04.40 Notacje – Leopold Kozłowski. Chwała muzyce
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (675): Byłe do świtu – serial TVP; **06.25** Silny w wierze – św. Serafin; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Policzmy się dla Polski; **11.35** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2457) – serial obyczajowy TVP; **12.10** Nabożeństwo Kościoła Chrześcijan Baptystów w Gdańsku; **13.15** Kozacka miłość (124) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (302): Ja nie odpuszczam – serial fabularzowany TVP; **15.10** Górszy ratownicy (78): Hannibal, cz. 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Promyk nadziei (50) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (125) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2457)
20.10 Barwy szczęścia (2458)
20.40 Policzmy się dla Polski
20.55 Krawcowa z Madrytu (2) – serial, Hiszpania 2014
21.50 Krawcowa z Madrytu (3)
22.40 Zainwestuj w marzenia (41): Bezpieczeństwo danych w sieci – serial TVP
22.45 The Good Doctor (52) – serial obyczajowy, USA 2019
23.40 Ludzkie historie – Hugo – film dokumentalny, reż.: Wojciech Klimala
00.50 Marysia i Napoleon – komedia; reż.: Leonard Buczkowski, wyk.: Beata Tyszkiewicz, Gustaw Holoubek, Juliusz Łuszczewski, Halina Kossobudzka
02.55 Wieża. Jasny dzień – film fabularny, reż.: Jagoda Szelc
04.45 Rodzinka.pl
05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.51** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.29 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Nie da się ukryć
03.43 Pogoda Info
03.46 Taśmy bezpieki
04.17 Taśmy bezpieki
04.50 wojsko-polskie.pl
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.45 Złoty umysł; **07.40** Co by było gdyby zwierzęta mówiły?; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.35** W Solankowej Dolinie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Mysłąc Ojczyzna; **11.45** Historia i architektura w rysunkach prof. Ryszarda Natusewicz; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Możesz – 10 przykazań; **13.10** Co by było gdyby zwierzęta mówiły?; **13.20** Święty na każdy dzień; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Cudowne przejście przez Morze Czerwone; **15.30** Dinozaury z Krasiejowa; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Refleksje nad psalmem 23; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** XX Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Możesz – 10 przykazań
23.00 Pochodzenie świata, cz. 2
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Film akcji
CZTERE
BRACIA

POLSAT – 23.00

Źródło: filmweb.pl

Pasjonująca opowieść o braterskiej miłości, zdradzie i zemście stworzona przez Johna Singletona, twórcę takich filmów, jak „Chłopaki z sąsiedztwa”, „Shaft” i „Za szybcy, za wściekli”. Po tym, jak podczas napadu na jeden z lokalnych sklepów bandyci zamordowali ich adopcijną matkę, bracia Mercer – porywcy Bobby (Mark Wahlberg), ulubieniec kobiet Angel (Tyrese Gibson), biznesmen i ojciec rodziny Jeremiah (André Benjamin) oraz muzyk rockowy Jack (Garrett Hedlund) – spotykają się, aby odnaleźć morderców i osobiście pomścić śmierć kobiety, która ich wychowała.

TVN

05.40 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3231) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.35** W samym sercu morza – film przygodowy, USA/Australia/Hiszpania 2015, reż.: Ron Howard, wyk.: Chris Hemsworth, Benjamin Walker, Cillian Murphy; **00.00** Kuba Wojewódzki; **01.00** Porwani (5/12) – serial, USA; **02.00** Oszuści (10/10); **03.00** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.40** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3246); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Piraci z Karaibów: Na nieznanach wodach – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2011, reż.: Rob Marshall; **23.00** Czterech bracia – USA 2005, reż.: John Singleton; **01.15** Ghost Rider 2 – film akcji, USA 2011, reż.: Mark Neveldine; **03.30** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (422) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (990); **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Rodzinny ekspres – Dziecko, wychowanie chrześcijańskie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (122): Wszystko jest teatrem; **09.35** Komisarz Alex (86): W ostatniej chwili; **10.30** Ojciec Mateusz (225): Loteria; **11.25** Kasta – Desperacki krok; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Zainwestuj w marzenia; **13.00** Natura w Jedynce – Wilcza rodzina, niebezpieczni sąsiedzi?; **14.00** Elif (991); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.00** Przysięga (423); **16.50** Łączy nas EURO; **17.00** Telexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3822); **18.20** Kasta – Były chłopak; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (405)
21.00 Test o Skarbach Ziemi
22.30 Historia bez tajemnic – Tu jest Polska cz. 3 – film dokumentalny
23.30 Falszywa miłość – film fabularny, USA 2018, reż.: Lisa France, wyk.: Kelly Sullivan, Maiara Walsh, Jordan James Smith
01.10 Piękne istoty – film fabularny, USA 2013, reż.: Richard LaGravenese, wyk.: Alden Ehrenreich, Alice Englert, Jeremy Irons, Emma Thompson
03.15 wojsko-polskie.pl
03.40 Pogoda na piątek (6) – serial obyczajowy TVP
04.35 Notacje – Jan Kanty Pawlusię-wicz. Nieznosna lekkość non-konformizmu
04.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Na dobre i na złe (676): Kłamstwa i kłamstewka – serial TVP; **06.20** Pozyteczni.pl; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.20** Policzmy się dla Polski; **11.35** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2458) – serial obyczajowy TVP; **12.10** Msza Święta Kościoła Polskokatolickiego w 2021 roku; **13.15** Kozacka miłość (125) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (303): Tak tego nie załatwisz – serial fabularny TVP; **15.10** Górcy ratownicy (79): Wizyta, cz. 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2016; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Procyk nadziei (51) – serial, Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (126) – serial kostiumowy, Rosja 2013
19.35 Barwy szczęścia (2458)
20.10 Barwy szczęścia (2459)
20.40 Kulisy seriali
Na dobre i na złe
i Na sygnale
20.55 Na dobre i na złe (813)
21.50 Krawcowa z Madrytu (4) – serial, Hiszpania 2014
22.45 The Good Doctor (53) – serial obyczajowy, USA 2019
23.40 Nie ma tego złego... – komedia, USA/Kanada 2017, reż.: Jeremiah S. Chechik, wyk.: Ryan Kwanten, Sara Canning, Will Sasso
01.25 Geniusz: Picasso (7)
02.30 Geniusz: Picasso (8)
03.30 Elżbieta Bowes Lyon. Jak zostać królową? – film dokumentalny, Wielka Brytania 2018, reż.: Kate Misrahi
04.30 Instykt (5): Ten pierwszy raz
05.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek, w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.29 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Nie da się ukryć
03.42 Taśmy bezpieki
04.12 Taśmy bezpieki
04.45 Filmy Dokumentalne
05.14 Agrobiznes

TV TRWAM

06.00 Ewangelia wg św. Jana; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Ja głuchy; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Młodzi Światu; **13.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Filmowe Życiorysy; **15.35** Filmowe Życiorysy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Wyszyński – historia; **16.55** Święty na każdy dzień; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Anioł Pański**
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitwenna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.50 Dzieci Andersa
23.00 Frank Duff i Legion Maryi
23.55 Kolory Świętości
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.40 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3232) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Na zabójczej ziemi – film sensacyjny, USA 1994, reż.: Steven Seagal, wyk.: Steven Seagal, Michael Caine; **23.40** W samym sercu morza – film przygodowy, USA/Australia/Hiszpania 2015, reż.: Ron Howard; **02.15** Uwaga!; **02.35** Noc Magii; **03.25** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucinińska; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3247); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Jak rozpętałem II wojnę światową, cz. 1: Ucieczka – komedia, Polska 1970, reż.: Tadeusz Chmielewski, wyk.: Marian Kociniak, Stanisław Mikulski; **21.55** Tysiąc słów – komedia, USA 2012, reż.: Brian Robbins; **23.55** Niezaliczona – komedia, USA 2003, reż.: Todd Phillips; **01.50** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia JAK ROZPĘTAŁEM II WOJNĘ ŚWIATOWĄ, cz. 1

POLSAT – 20.05

Jedna z najlepszych polskich komedii, opisująca przygody szeregowca Franka Dolasa (znakomita rola Mariana Kociniaka), który chce koniecznie zabłysnąć bohaterскими czynami, ale płacze się w coraz bardziej niesamowite tarapaty. 31 sierpnia 1939 roku Franek przybywa na granicę niemiecką w składzie plutonu mającego wzmocnić obronę stacji kolejowej. Zasypia, a jego karabin przypadkowo wypala. Franek jest przekonany, że rozpętał wojnę. Film w wersji barwnej.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.15 Przysięga (423) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.10** Elif (991) – serial, Turcja 2018; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **08.00** Biała sukienka – film TVP, Polska 2003, reż.: Michał Kwieciński; **09.15** Ranczo (123): Depresja Biskupa – serial obyczajowy TVP; **10.10** Komisarz Alex (87): Twist – serial kryminalny TVP; **11.00** *Uroczystość Bożego Ciała z kościoła NMP Królowej Polski w Kopisku*; **13.00** Fascynujące miejsca; **13.35** Tam, gdzie mieszka Bóg – film fabularny, Watykan/Argentyna 2017, reż.: Graciela Rodríguez Gilio, Charlie Mainardi, wyk.: Kyle Harrison Breitkopf, Cory Gruter-Andrew; **15.10** Nie ma róży bez ognia – komedia, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Jacek Fedorowicz, Stanisława Celińska; **16.50** Łączy nas EURO; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3823); **18.20** Kasta – Romans; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Dekalog AD 2021 – koncert, Polska 2021
21.35 Sprawa dla reportera
22.25 Magazyn śledczy
Anity Gargas
23.05 Magazyn kryminalny 997
23.50 Motel Polska
00.30 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat – Po co mam starość

01.05 Londyńczycy II (11/16) – serial obyczajowy TVP
01.55 Ocaleni – reality show
03.00 Sprawa dla reportera
03.55 Magazyn śledczy
Anity Gargas
04.25 Notacje – Notacje katyńskie. Dobrochna Konrad. Drzewa wyrastały z ich krwi – cykl dokumentalny
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.35 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2459) – serial obyczajowy TVP; **06.15** Rin Tin Tin – USA 2007, reż.: Danny Lerner, wyk.: Armand Assante, Tyler Jensen; **07.55** Pytanie na śniadanie – pobudka; **08.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.20** Wojciech Ciejrowski – boso przez świat; **11.55** Gwiazdy w południe – Złoto dla naiwnych – komedia, USA 1994, reż.: Paul Weiland, wyk.: Billy Crystal, Daniel Stern, Jon Lovitz; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.10** Szansa na sukces. Opole 2021 – Stachurski – widowisko muzyczne; **16.10** Artur i zemsta Maltazara – film animowany, Francja 2009, reż.: Luc Besson, wyk.: Freddie Highmore, Mia Farrow, Logan Miller, Robert Stanton; **17.45** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Australia – Polska (studio); **17.50** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Australia – Polska
20.10 Barwy szczęścia (2460)
20.40 Kulisy seriali
Na dobre i na złe
i Na sygnale
20.55 Na sygnale (319): Zazdrość i ratownictwo
21.20 Na sygnale (320): Toksyczne relacje tygrysów
21.50 Krawcowa z Madrytu (5) – serial, Hiszpania 2014
22.45 The Good Doctor (54) – serial obyczajowy, USA 2019
23.40 Przecucie – film fabularny, USA 2007, reż.: Mennan Yapo, wyk.: Sandra Bullock, Julian McMahon, Nia Long, Kate Nelligan, Amber Valletta
01.25 Siła spokoju – dramat, Niemcy/USA 2006, reż.: Victor Salva, wyk.: Nick Nolte, Amy Smart, Scott Mechlowicz
03.25 Rodzinka.pl
03.50 Rodzinka.pl
04.15 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Powitanie – Wstań dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Serwis Info Dzień; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Nie da się ukryć
03.42 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 Taśmy bezpieki
04.45 Taśmy bezpieki
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

06.00 Audyencja Generalna; **07.00** Ludwik Maria Grignon de Montfort; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Psalm Józefa; **09.30** *Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*; **10.30** Słowo Życia; **10.35** Ja jestem Chlebem Żywym; **11.05** Na zdrowie; **11.25** Święty na każdy dzień; **11.30** Ja jestem z wami przez wszystkie dni aż do skończenia świata; **12.00** *Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce*; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.20** Koncert Zaufaj w Płocku; **14.50** Niedziela; **14.55** Serce i oblicze Boga; **15.10** Poczet Wielkich Polaków; **15.15** Hostia stała się Ciałem, wino stało się Krwią; **15.30** Filmowe Życiorysy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polsce i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów; **17.00** *Modlitwa w sanktuarium św. Józefa w Kaliszu*
19.25 Akademia pro-life
19.30 Spotkanie Jednego Serca Jednego Ducha
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze* – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
23.00 Starożytne Tajemnice Biblii
23.35 Kolory Świętości
23.40 Sanktuarium Cudu Eucharystycznego w Sokółce
00.00 Programy powtórkowe

Film przygodowy

OPOWIEŚCI Z NARNII: KSIĄŻĘ KASPIAN

POLSAT – 15.30

Magiczny świat wykreowany w powieściach C.S. Lewisa ożywa ponownie w drugiej filmowej odsłonie sagi „Opowieści z Narnii”, zatytułowanej „Książę Kaspian”. Od przygód Łucji, Zuzanny, Edmunda i Piotra Pevensie w Narnii minął już rok. Zgodnie z obietnicą Aslana dzieci powracają, jednak w czasie ich nieobecności w Narnii minęło ponad 1000 lat i wiele się zmieniło. Magiczne stworzenia i mówiące zwierzęta stały się jedynie legendą, a rządy sprawuje okrutny uzurpator król Miraz. Narnijczycy kryją się przed bezwzględными wojskami. Prawdziwy król – tytułowy Książę Kaspien, siostrzeniec Miraza – zostaje zmuszony do ucieczki. Rodzeństwo musi pomóc mu w pokonaniu tyrana i odzyskaniu tronu.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.40 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Tu jest pięknie; **12.35** Mój przyjaciel delfin – film przygodowy, USA 2011, reż.: Charles Martin Smith, wyk.: Harry Connick Jr., Ashley Judd, Nathan Gamble; **14.50** Tylko mnie kochaj – komedia, Polska 2006, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Maciej Zakościelny, Agnieszka Grochowska, Julia Wróblewska; **16.55** Jak wytresować smoka II – film przygodowy, USA 2014, reż.: Dean DeBlois; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnę (3233); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje; **22.35** Kochaj i tańcz – komedia, Polska 2009, reż.: Bruce Parramore; **01.05** Równi sobie (1/6); **02.10** Uwaga!; **02.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.10** Anna i Król – USA 1999, reż.: Andy Tennant, wyk.: Jodie Foster, Chow Yun-Fat, Ling Bai, Syed Alwi, Tom Felton; **10.20** Opowieści na dobranoc – USA 2008, reż.: Adam Shankman; **12.35** Opowieści z Narnii: Lew, czarownica i stara szafa – USA 2005, reż.: Andrew Adamson; **15.30** Opowieści z Narnii: Książę Kaspien – USA 2008, reż.: Andrew Adamson, wyk.: Ben Barnes, Sergio Castellitto, Peter Dinklage, Goergie Henley; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Wolni od długów; **21.05** Zmierzch – USA 2008, reż.: Catherine Hardwicke, wyk.: Billy Burke, Matt Bushnell, Sarah Clarke, Anna Kendrick, Robert Pattinson, Kristen Stewart; **23.50** American Beauty – komediodramat, USA 1999, reż.: Sam Mendes, Annette Bening, Kevin Spacey, Mena Suvari, Thora Birch, Wes Bentley; **02.30** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakup TV Okazje

TVP 1

05.05 Mały książę – film animowany, Francja 2015; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (124): Węz za wet – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (88): Śmierć blondynkom – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (226): Złote jabłko – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Romans; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce – Przysianek u pingwinów; **14.00** Elif (992) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.00** Przysięga (424) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **16.50** Łączy nas EURO; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3824); **18.20** Kasta – Pierścione; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.00** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (406) **21.00** Ojciec Mateusz (328) **21.55** Dzień dobry, kocham cię – komedia romantyczna, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Barbara Kurdej-Szatan, Aleksy Komorowski, Paweł Domagała, Olga Bołądź 3:10 do Yumy – western, USA 2007, reż.: James Mangold, wyk.: Christian Bale, Russell Crowe, Ben Foster **01.50** S. W. A. T. – Jednostka specjalna (41) – serial, USA 2017 **02.45** Determinator (3/13) – serial kryminalny TVP **03.40** Magazyn kryminalny 997 **04.35** Notacje – Maria Wiśniewska. Radio, telewizja i córka – cykl dokumentalny **04.45** Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – Lester Kidson – talk-show; **05.20** Na dobre i na złe (677): Zamiana ról – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkamy się – Teresa Bembenek-Kłupa; **06.55** Familiada – teleturniej; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Dookoła Bałtyku – magazyn kulinarny; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2460) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (126) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Na sygnale (309): Nie chcę cię; **14.35** Na sygnale (310): Wróć z nami do domu; **15.10** Górsy ratownicy (80): Wizyta, cz. 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.00** Promyk nadziei (52); **17.45** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Polska – USA (studio); **17.50** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Polska – USA **20.05** Barwy szczęścia (2461) – serial obyczajowy TVP **20.35** Kabaret. Super Show Dwójki (5) – program kabaretowy **21.35** Centralne Biuro Humoru (1) – program rozrywkowy **23.00** Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert **00.00** Zabić Irlandczyka – film fabularny, USA 2011, reż.: Jonathan Hensleigh, wyk.: Ray Stevenson, Val Kilmer, Christopher Walken **01.55** Pod nadzorem – film sensacyjny, Kanada 2003, reż.: Sydney J. Furie, wyk.: Dolph Lundgren, Alex Karzis **03.45** 21 Jump Street – komedia kryminalna, USA 2012, reż.: Phil Lord, Chris Miller, wyk.: Channing Tatum, Jonah Hill, Johnny Simmons, Dave Franco **05.35** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Powitanie – Wstaje dzień; **06.01** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Forum **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.29** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Forum **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **03.16** Pogoda Info **03.20** Nie da się ukryć **03.42** W akcji **04.03** Taśmy bezpieki **04.35** Taśmy bezpieki **05.05** Reportaż TVP Info **05.36** Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Spotkanie Jednego Serca Jednego Ducha; **06.30** Oratorium Średniowiecze; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Wenezuela; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Dzieci Andersa; **11.25** Chingola; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **16.55** Święty na każdy dzień; **17.00** Regał Mistrzowie; **17.30** Geopolityka; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć... **19.30** Opowieści Theo **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.55** Mysłac Ojczyzna **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Ziemia Obiecana **22.45** Katedra w Chartres **23.45** 100 cudownych miejsc na świecie **00.00** Programy powtórkowe

TVN

05.40 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku – program kulinarny; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.50** Ukryta prawda; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **16.00** LAB; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Tarzan: Legenda – film przygodowy, Kanada/Wielka Brytania/USA 2016, reż.: David Yates; **22.30** Wzgórze krwi – horror, USA/Kanada 2015, reż.: Guillermo Del Toro, wyk.: Mia Wasikowska; **00.55** Kuba Wojewódzki – talk-show; **01.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.15** Noc Magii; **03.40** Szpital – program obyczajowy

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3248); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Epoka lodowcowa – komedia, USA 2000, reż.: Chris Wedge, Carlos Saldanha; **21.50** Deja vu – USA 2006, reż.: Tony Scott; **00.40** Zmierzch – USA 2008, reż.: Catherine Hardwicke, wyk.: Billy Burke, Matt Bushell, Sarah Clarke, Anna Kendrick, Robert Pattinson; **03.25** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Komedia

EPOKA LODOWCOWA

POLSAT – 20.00

„Epoka lodowcowa” to animowana komedia przygodowa, której akcja toczy się 20 000 lat temu. Śledzimy w niej losy trzech niezwykle bohaterów: Manny’ego – olbrzymiego mamuta obdarzonego ironicznym poczuciem humoru, Sida – ospałego, nie-towarzyskiego leniwca, i Diego – dwulicowego tygrysa szablozębnego. Niedobrana trójka zmuszona jest wyruszyć w drogę, by zwrócić zagubione ludzkie dziecko jego prawdziwej rodzinie. Mamut i leniwiec nie przypuszczają nawet, że tygrys prowadzi ich w pułapkę, w której mogą stracić życie.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.05 Klan (3820) – telenowela TVP, wyk.: Barbara Bursztynowicz, Tomasz Stockinger, Laura Łącz; **05.25** Klan (3821) – telenowela TVP; **05.55** Magazyn Ekspresu Reporterów; **06.50** Policjny się dla Polski; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** woj-sko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Prywatne życie zwierząt (4) – Przez żółąkę do serca – reportaż; **09.40** Fascynujący świat – Nowe tajemnice dzie-dziczenia; **10.45** Sprawa dla reportera; **11.40** Policjny się dla Polski; **11.50** Czas zemsty – western, USA 1967, reż.: John Sturges, wyk.: James Garner, Jason Robards, Robert Ryan; **13.45** Okra-sa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci – fe-letton; **14.25** Ozdrowieńcy; **14.50** To był rok!; **15.50** Siatkówka mężczyzn – Liga Narodów: Rosja – Polska; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 Rozmowa z kard. Kazimierzem Nyczem z okazji Dnia Dziękczynienia
20.15 ALARM!
20.40 Komisarz Alex (148): Krwawe złoto
21.40 Hit na sobotę – Złodziej tożsamo-sci. Historia prawdziwa – USA 2015, reż.: Rupert Goold
23.30 Dzień dobry, kocham cię – kome-dia romantyczna, reż.: Ryszard Za-torski, wyk.: Barbara Kurdej-Szatan, Aleksy Komorowski, Paweł Domagała, Olga Bołądź, Weronika Książkiewicz, Łukasz Garlicki
01.10 Dzikie historie – komediodra-mat, Hiszpania/Argentyna 2014, reż.: Damian Szifron
03.15 Jaka to melodia?
04.00 Z pamięci – felieton
04.05 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2457) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2458) – serial obczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1593) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **10.55** Zainwestuj w marzenia (41): Bezpieczeństwo danych w sieci – serial TVP; **11.05** Rodzinny ekspres – Spotkanie Młodych Lednica; **11.35** Festiwal Zaczarowanej Piosenki – Półfinał 2021; **12.10** Wspaniała Gil-ly – film obyczajowy, USA 2016, reż.: Stephen Herek; **14.00** Familiada; **14.35** Koto fortuny; **15.15** Wojciech Cejrowski – boso przez świat; **15.45** Smaki świata po polsku; **16.20** Na dobre i na złe (813); **17.20** Na sygnale (319): Za-zdrość i ratownictwo; **17.50** Słowo na niedzielę – Wolno czy nie wolno?; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion; **19.25** Rodzinka.pl (182): Przeprowadzka

20.00 Kazimierz Górski. „Urodziłem się dla piłki” – Gala w 100. rocznicę urodzin (1) – widowisko
21.00 Kazimierz Górski. „Urodziłem się dla piłki” – Gala w 100. rocznicę urodzin – (2)
22.10 Hity wszech czasów
23.15 21 Jump Street – komedia kryminalna, USA 2012, reż.: Phil Lord, Chris Miller, wyk.: Channing Tatum, Jonah Hill, Johnny Simmons, Dave Franco
01.05 Medicus – dramat historycz-ny, Niemcy 2013, reż.: Phillip Stoezel
03.40 Horror w Wesolych Bagni-skach – film TVP, reż.: Andrzej Barański, wyk.: Joanna Szczep-kowska, Jan Frycz, Krzysztof Kowalewski, Krystyna Feldman
05.05 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **06.00** Ser-wis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogo-da, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.15** Wstaje dzień; **06.31** Serwis Info Poranek; **06.40** Wstaje dzień; **07.01** Ser-wis Info Poranek; **07.23** Pogoda Info; **07.31** Serwis Info Poranek; **07.51** Po-goda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Ser-wis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Ser-wis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debaty TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **17.00** Tele-express; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
03.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

06.00 Święta Klara; **06.55** Sanktu-arium Matki Bożej Modlitewnej; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Poczet Wiel-kich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.40** Petra; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyzna; **10.35** Polski Punkt Wzniecia; **11.00** Kro-pelka radości; **12.00** **Nowenna przed 30. rocznicą powstania Radia Maryja**; **13.00** Siódmy sakrament; **13.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obra-zu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **14.20** Ocali od zapo-mnienia; **14.30** Niedziela; **14.35** Fati-ma; **14.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.00** XXV Spotkanie Mło-dych Lednica 2000; **16.15** Filmowe Życiorysy; **17.00** Z Parlamentu Euro-pejskiego; **17.30** Mocni Jego Mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** **Aniol Pański**

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.00 XXV Spotkanie Młodych Lednica 2000
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec**
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**
21.20 XXV Spotkanie Młodych Lednica 2000
22.00 Effetha – okno na świat
22.45 Filmowe Życiorysy
23.00 Głos serca
23.40 Petra
00.00 Programy powtórkowe

Program WOLNI OD DŁUGÓW

POLSAT – 11.40

„Wolni od długów” to program typu reality. Jego bohaterami są dra-matycznie zadłużeni, borykający się z problemami finansowymi Po-lacy, którzy sami nie umieją ich rozwiązać. Niewiedza, strach oraz nawarstwiający się problemy finansowe sprawiają, że konieczna jest interwencja z zewnątrz. Ten nowy program Polsatu prowadzi Anna Guzik. Wspiera ją sztab ekspertów od spraw prawnych, finansowych i społecznych: Piotr Ikonowicz, Fryderyk Karzelek oraz Anna Bułal.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-roz-rywkowy; **07.25** Wymarzone ogrody; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus (824); **13.15** Kochaj i tańcz – komedia, Polska 2009, reż.: Bruce Paramore; **15.50** Równi sobie (2/6); **16.50** Budując marzenia; **17.25** Wymarzone ogrody; **18.00** Ku-chenne rewolucje – program kulinar-no-rozrywkowy; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Kobiety pragną bardziej – ko-media, USA/Niemcy/Holandia 2009, reż.: Ken Kwapis, wyk.: Scarlett Jo-hansson, Jennifer Aniston; **22.45** Noce w Rodanthe – film obyczajowy, USA/Australia 2008, reż.: George C. Wolfe; **00.45** Rafa – thriller, Australia 2010, reż.: Andrew Traucki, wyk.: Adrienne Pickering, Damian Walshe-Howling, Gyton Grantley; **02.35** Uwa-ga! – program interwencyjno-śledczy; **02.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.20** Astro Boy – Japonia/USA 2009, reż.: David Bowers; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Wolni od długów; **12.40** Bogaty Dom – Biedny Dom; **13.40** Łowcy nagród; **14.40** Rolnicy. Podlasie; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.15** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wy-darzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Spider-Man: Daleko od domu – USA 2019, reż.: Jon Watts, wyk.: Jacob Batalon, Jon Favreau, Jake Gyl-lenhaal, Tom Holland, Samuel L. Jack-son; **22.55** Skarb narodów: Księga ta-jemnic – film przygodowy, USA 2007, reż.: John Turteltaub, wyk.: Justin Bartha, Ed Harris, Helen Mirren, Jon Voight, Diane Kruger, Nicolas Cage; **01.40** Resident Evil: Degeneracja – animacja, Japonia 2008, reż.: Kamiya Makoto; **03.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 21 V 2021 r.

Myślenie z Janem Pawłem II

Z dr. **Dariuszem Karłowiczem**,
szefem Fundacji św. Mikołaja,
rozmawia Krzysztof Wojciechowski

fot. Wojciech Łacząński

Mija rok od momentu, w którym z inicjatywy Fundacji św. Mikołaja i Fundacji Futura Juventa powstał Instytut Kultury św. Jana Pawła II umocowany na Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza z Akwinu w Rzymie (Angelicum). Czego możemy się spodziewać z okazji rocznicy Instytutu?

W 101. rocznicę na rzymskim Angelicum otwieramy roczny anglojęzyczny kurs studiów janopawłowych „JP2 Studies”, będący jedną z – moim zdaniem – najciekawszych dziś możliwości studiowania myśli i dzieła Jana Pawła II. Czy przesadzam? Proszę spojrzeć na listę wykładowców. To naprawdę najlepsi z najlepszych. Misją Instytutu Kultury św. Jana Pawła II jest myśleć wraz z Janem Pawłem II o najważniejszych problemach współczesnego Kościoła i świata. Do poważnych problemów trzeba świetnych głów. No i tak jest w tym wypadku!

Kto zatem znajdzie się w gronie wykładowców programu „JP2 Studies”?

Zacznę od biografy Jana Pawła II George’a Weigela i Rémiiego Brague’a – jednego z najważniejszych filozofów chrześcijańskich dzisiejszej doby. Trudno nie wspomnieć Francis’a R. Hittingera – wybitnego znawcy filozofii społecznej Jana Pawła II – i Rowana Williamsa – filozofa i teologa, byłego prymasa anglikańskiego i arcybiskupa Canterbury, a przy tym jednej z bardziej wpływowych figur w brytyjskim życiu intelektualnym. W świetnym gronie wykładowców znajdują się również Polacy. Są to: o. Jarosław Kupczak OP – uczonego należącego do grona najlepszych znawców teologii św. Jana Pawła II, o. Cezary Binkiewicz OP – fenomenolog i doskonały znawca filozofii współczesnej, Marek Cichocki – znakomity filozof, pisarz i myśli-

ciel polityczny, jeden z założycieli Teologii Politycznej, Michał Gierycz – znawca nauki społecznej Kościoła, i Jarosław Kilian – profesor Akademii Teatralnej, reżyser i historyk sztuki.

Czy miejsce, w którym będą prowadzone zajęcia „JP2 Studies”, odegrało ważną rolę w życiu Jana Pawła II?

Z pewnością studia odbywać się będą w nieprzypadkowym miejscu. To właśnie w Angelicum Jan Paweł II napisał doktorat poświęcony św. Janowi od Krzyża, mistykowi, którego nauczanie towarzyszyło mu przez całe życie. Swoją drogą miejsce to jest wyjątkowe z wielu przyczyn – to przecież jedna z najśłynniejszych uczelni Rzymu, instytucja ze średniowiecznym rodowodem, uniwersytet, gdzie studiuje dziś młodzież z blisko stu krajów świata. Do tego trzeba jeszcze dodać urodę tego miejsca: piękny, stary klasztor, z którego okien widać plac Wenecki, Forum Romanum i Koloseum.

Co znajdzie się w programie „JP2 Studies”?

Na program „JP2 Studies” składać się będą trzy odrębne części. Pierwsza z nich to studia o Janie Pawle II. Stanowią ją cztery kursy: o życiu i myśli JP2, o jego filozofii, o teologii i o nauczaniu społecznym. To rodzaj solidnej bazy, ugruntowanego punktu wyjścia do dalszej refleksji nad współczesnością. Druga część prezentować będzie myślenie inspirowane jego dziełem. W ramach tego cyklu mamy wykład Rémiiego Brague’a o filozoficznej tożsamości Europy czy kurs Rowana Williamsa o potrzebie społecznej solidarności. Również w tym bloku znajdą się zajęcia prowadzone przez Jarosława Kiliana dotyczące związku Jana Pawła II z teatrem. Ich zwieńczeniem będzie wystawienie sztuki „Hiob”, w której

zagrają studenci „JP2 Studies”. No i jeszcze część trzecia: wykłady wybrane z oferty Angelicum, które pozwolą studentom osadzić wiedzę o nauczaniu Jana Pawła II w szerszym filozoficznym i teologicznym kontekście. Do tego podróż – elementem programu jest wyprawa do Polski śladami miejsc i tekstów Jana Pawła II.

Czy rejestracja na kurs jest już otwarta?

Zapisy na „JP2 Studies” rozpoczęły się symbolicznie w 101. rocznicę urodzin św. Jana Pawła II, a więc 18 maja. Radzę nie zwlekać ze zgłoszeniami, bo liczba miejsc jest ograniczona.

Do kogo skierowany jest program „JP2 Studies”?

Nasza propozycja zaadresowana jest do bardzo szerokiego grona odbiorców: to studenci II i III stopnia, ale również absolwenci, którzy zajmują się zagadnieniami współczesnego Kościoła, historią, filozofią, teologią czy życiem duchowym. Do tego grona należą np. dziennikarze, wykładowcy akademicki, nauczyciele, redaktorzy, katecheci czy duszpasterze.

Czy cykl „JP2 Studies” jest pionierską inicjatywą w świecie akademickim?

Wedle mojej najlepszej wiedzy w Polsce podobny program nie istnieje. A na świecie? Z pewnością w USA, we Francji i w Rzymie studiuje się myśl i dzieło św. Jana Pawła II – i to na najwyższym poziomie. Wydaje mi się jednak, że podobnego przekrojowego programu nigdzie dotąd nie ma. Ale się nie upieram. Nie chcemy wszak z nikim konkurować. Nasza propozycja jest z pewnością niepowtarzalna: znakomici wykładowcy, myślenie nie tylko o JP2, ale również myślenie wraz z nim, świetna uczelnia, no i do tego Wieczne Miasto. Myślę, że to może być wielka życiowa przyгода. Zapraszamy serdecznie. Do zobaczenia w Rzymie.

IX Ogólnopolska Pielgrzymka Żywego Różańca na Jasną Górę

4-5 czerwca 2021 r.

Z Maryją,
Niewiastą nadziei

4 czerwca (piątek)

21.00 – Apel Jasnogórski –
Modlitewne czuwanie –
diecezja radomska

23.00 – Msza święta

5 czerwca (sobota)

9.30 – Program
słowno-muzyczny

10.00 – Słowo moderatora
krajowego Żywego Różańca

10.15 – Konferencja –
ks. Stanisław Garncarek

10.40 – Spotkania
z Redakcją „Różańca”
i Papieskimi Dziełami
Misyjnymi

11.00 – Różaniec
– tajemnica światła
– ks. Krzysztof Plewnia

11.30 – Świadcstwa
o Żywym Różańcu

12.00 – MSZA ŚWIĘTA

Pielgrzymuj
z nami
w 2021 roku

© Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa 2021

PATRONI MEDIALNI

UCHODŹCY Z WENEZUELI GŁODUJĄ NA GRANICY Z KOLUMBIĄ

Caritas Polska organizuje pomoc
żywnościową dla najbardziej
potrzebujących rodzin.

**Wspomóż
Wenezuelczyków
razem z nami!**

Dokonując
wpłaty
na stronie
www.caritas.pl/wenezuela

Wpłacając dowolną kwotę
na konto: PL 77 1160 2202
0000 0000 3436 4384
z dopiskiem WENEZUELA

Wysyłając SMS
pod numer 72052
o treści WENEZUELA
(koszt 2,46 zł z VAT)